

EDUKATIVNI RAD U PROCESU
OSAMOSTALJIVANJA
DJECE I ODRASLIH

UVOD

"Pitanje lične nezavisnosti" je krucijalni izazov za lica sa teškim mentalnim onesposobljenjem.

Prikazi koje predlažemo u ovoj knjizi i koje smo preuzeli iz knjige **"Ka samostalnosti. Metodologija 'TEACCH' o samostalnom radu namjenjena osoblju koje radi sa licima sa hendikepom"** (Enrico Micheli i Marilena Zacchini, izdavačka kuća Vannini, Breša, Italija, 2001) predstavljaju dragocjen instrument koji pomaže licima sa onesposobljenjem da ostvare viši stepen samostalnosti i lične nezavisnosti.

U izazovu za nezavisnost su uključeni mnogobrojni faktori, te se stoga radi o veoma kompleksnom procesu. Među brojnim uključenim faktorima posebno nam se čine značajnim:

Potencijal osobe za usvajanje sposobnosti. Jasno je da će osoba sa nižim potencijalima i osoba sa višim potencijalima postići određeni nivo samostalnosti na veoma različit način. Stoga ovaj faktor znatno utiče na mogućnost samostalnog života. Istovremeno, ovaj faktor može da uopšte ne utiče na mogućnost *učenja da se na samostalan način realizuje ono što se uči raditi*. Dakle, ako na osnovu ovog faktora bude moguće opravdati izjavu "Ovo dijete treba kontinuiranu superviziju u samostalnom radu jer nije naučilo da se obuče i da samo ode u toalet", neće biti opravdano pružati mu kontinuiranu pomoć u izvršavanju zadataka i obaveza koje obično umije raditi.

Kompetentna, detaljna i realna evaluacija sposobnosti djeteta. Procjena sposobnosti putem efikasnih instrumenata i poznavanje ovih sposobnosti koje ocjenjuje osoba koja živi i radi sa djetetom, omogućava da se dijete zaštiti od zahtjeva koji prevazilaze njegove mogućnosti. U konstantnoj izloženosti pretjeranim zahtjevima u odnosu na sposobnosti koje posjeduje se i krije porijeklo njegove zavisnosti. Spoznaja novih sposobnosti koje je dijete potom spremno da usvoji, dozvoljava da se prenose sposobnosti koje je dijete spremno da usvoji i počne odmah primjenjivati u samostalnom radu.

Organizovan ambijent za samostalno djelovanje. Bilo da se radi o fizičkom ambijentu koji se neprestano organizuje imajući na umu mogućnosti da ga djeca sa onesposobljenjem koriste sa sigurnošću i na samostalan način, bilo da se radi o ambijentu izgrađenom od ideja i očekivanja edukatora, nastavnika, roditelja, drugova iz razreda. Jedan mentalni ambijent koji uvijek ima jasnu predstavu o hendikepiranom djetetu ili mladom čovjeku ne u smislu da ga treba "držati za ruku", već kao o pravo usmjerenom u njegovom samostalnom hodu.

Spokoj, vrijeme, smirenost. Jedna od varijabli koje sprečavaju hendikepirano lice da samostalno izvršava ono što umije da radi jeste vezana za više uloženog vremena u odnosu na normalno potrebno. U oblastima vremena i rada koje su posvećene samostalnom djelovanju ključna je stavka imati vremena da se sačeka odgovor. Takođe je ključno, a bazirano na faktoru "pažljive procjene", povjerenje koje će ovaj samostalni odgovor ostvariti kod osobe kojoj dajemo vrijeme da taj odgovor osmisli.

Upravljanje slučajevima za osnaživanje. Ambijent će biti pripremljen za neprestane i česte podrške samostalnim oblicima ponašanja i izbjegavanju oblika ponašanja koji oslikavaju zavisnost. Neophodna je neprestana kontrola nesvjesnih iskoraka ka osnaživanju *nesamostalnih* oblika ponašanja. Osoblje mora dobro poznavati koncepte *klopke pozitivnog osnaživanja* i *klopke negativnog osnaživanja*. U ovom smislu je od suštinskog značaja vladati funkcionalnom analizom datog oblika ponašanja.

Kontrola stimulansa. Pažnja i briga u povezivanju odgovora djece na odgovarajuće signale ambijenta, a ne na signale koje svjesno ili nesvjesno odašiljaju stručna lica u radu sa djetetom ili roditelji. Da bismo bili jasniji, isprazna izjava "Krećemo!" vozača autobusa može biti posmatrana kao prirodni signal ambijenta, dok to nije slučaj sa rukom nastavnice na ramenu djeteta koje treba da složi slagalicu.

Sa metodološkog aspekta, rad sa djecom i licima sa posebnim potrebama je efikasniji kada je usaglašen sa sljedeća tri principa:

Individualizacija. Aspekt individualizacije baziran je na motivima i ciljevima koji su izabrani na osnovu detaljnog individualnog poznavanja djeteta. Drugi aspekt se zasniva na izboru načina na koji se zaobilaze poteškoće koristeći uporišne tačke djeteta. Organizacija procesa olakšavanja ne zavisi od pristupa vezanih za neki odgovarajući model, već od procjene onog što služi određenom djetetu kao pojedincu. Ova individualna procjena može biti realizovana kako kroz opservaciju uporišnih tačaka putem određenog formalnog instrumenta (testovi za ocjenjivanje), tako i kroz proces ispitivanja, grešaka i podešavanja nudeći različite materijale.

Fleksibilnost. Modaliteti i instrumenti u procesu edukacije, osim što su izabrani da bi odgovorili na potrebe datog pojedinca, modifikuju se u skladu sa promjenama potreba i sposobnosti istog tog pojedinca, u skladu sa rezultatima studija i istraživanja, sa dobrim idejama koje dolaze od stručnih lica ili roditelja. Tehnički modaliteti se stavljaju u službu projekta čiji cilj je poboljšanje kvaliteta života djeteta.

Nezavisnost. Napor u procesu edukacije sastoji se u nastojanju da se usaglaise sposobnosti djeteta i kapacitet ambijenta da se prilagodi realnim mogućnostima samog djeteta. Ovo usaglašavanje je proizvod samostalnog rada, znači aktivnosti koje su realizovane bez vodiča i pomoći i samo upotrebom sposobnosti koje već postoje. To usaglašavanje jeste osnova za buduće korake unaprijed... Napori nastavnika i stručnih lica ne treba, dakle, da se ograniče samo na usvajanje novih sposobnosti, već treba da posvete značajnu pažnju i na proces olakšavanja u upotrebi postojećih sposobnosti na koristan, samostalan, značajan, fleksibilan i spontan način.

Ponudene aktivnosti u prikazima koji slijede nude različite sugestije, u različitim oblastima nastavnog procesa, ali će biti od velike praktične koristi samo ako budu korištene u smislu njihovog prilagođavanja karakteristikama svakog pojedinačnog djeteta.

Iz ovog razloga je bitno da ih stručna lica u radu sa djecom koriste promišljeno.

VODIČ ZA UPOTREBU PRIKAZA

U ovom uvodnom dijelu ćemo vam predstaviti 247 prikaza zadataka koji su, svaki pojedinačno, praćeni slikom strukturno osmišljene aktivnosti onakve kakva se daje djetetu i kratkim uputstvom koje sadrži: oblast kojoj zadatak pripada, cilj koji se namjerava postići, opis aktivnosti koju dati zadatak predviđa i potrebni materijal.

Kod prvih 152 prikaza, predviđenih za djecu, navedena je i okvirna razvojna dob na koju se zadatak odnosi. Ovaj podatak može biti od dodatne pomoći kod dodjeljivanja određenog zadatka djetetu, ako znamo njegovu razvojnu dob ili ukoliko isto posjeduje određenu ocjenu postignutu ispunjavanjem formalnih testova ili procjenu koju smo sami izvršili. Naravno ovako tretirana razvojna dob nije taksativnog karaktera, imajući u vidu varijacije sposobnosti jednog djeteta, a naročito kada je u pitanju dijete sa hendikepom: najčešće je najpouzdanije mjerilo procjena koju smo postigli neformalnim osmatranjem i ocjenjivanjem.

Dakle, slijedi 15 prikaza koji predstavljaju načine upotrebe samostalnog rada kroz oblast lične nezavisnosti. Ova oblast odgovara potrebama, kako djece, tako i adolescentima i mlađim odraslim osobama.

Narednih 80 prikaza su prikladnije za adolescente i mlađe odrasle osobe kojima glavni problem nije preći novi stepenik na skali razvoja, nego usvojiti korisne sposobnosti kako bi na zadovoljavajući način funkcionisali u sopstvenom okruženju i osposobili se za rad.

Smatrali smo da slika bolje od bilo kakvog opisa može objasniti suštinu zadatka koji je svojom strukturom organizovan tako da ga je moguće samostalno izvršavati.

Kako se koristiti informacijama koje su sadržane u prikazima?

Najprije osmotrim funkcionalnu ili razvojnu oblast za koju je zadatak osmišljen, potom odlučujem da li da radim na razvijanju sposobnosti vezane za ovu oblast ili smatram da je korisnije pustiti dijete da se samostalno izražava u istoj. Tako postizem cilj da se određena sposobnost praktikuje ili usvaja kroz obavljanje datog zadatka. Ako se odlučim za konkretan zadatak, osmišljam ga koristeći se ponuđenom listom materijala i fotografijom. Pažnja! Imajući u vidu materijale ponuđene za osmišljavanje jednog zadatka, može se desiti da je nemoguće koristiti

nešto onako kako smo mi to zamislili; takav slučaj se ne isključuje, jer se zadatak i treba prilagoditi svakom djetetu pojedinačno, kao i sredini u kojoj živi i radi, a i ukusima i mogućnostima nastavnika.

Posmatrajte fotografiju nastojeći da shvatite šta dati zadatak koristi kako bi što bolje približio cilj djetetu, a zatim nastojte postići isti rezultat, naročito ako ste prinuđeni koristiti drugačije

materijale. Evo nekoliko elemenata na koje bi trebalo obratiti pažnju u smislu njihovih prilagođavanja vašim potrebama.

Zadatak je potpuno i isključivo organizovan unutar jedne kutije, na poslužavniku ili drugoj podlozi za koju je pričvršćen. Ovaj zadatak je koristan za manju djecu ili veći uzrast koji ima poteškoće u upotrebi materijala, sa ustaljenom navikom da kida ili baca predmete. Po željama su moguće i varijacije, u smislu da isti zadatak mogu zadati i djetetu koje ima razvijenije sposobnosti upotrebe raznih predmeta, a nalazi se na istom razvojnem nivou koji zadatak zahtjeva, s ciljem da su isti materijali organizovani u jednoj kutiji ili na poslužavniku samo kako bi predstavljeni zadatak bio jasniji bez potrebe da se materijal veže za čvrstu podlogu.

Pogledajte broj predmeta sa kojima vaše dijete treba da radi. Ima ih mnogo. Taj broj se može smanjivati sve dok se ne svede na jedan. Malo ih je, dijete može raditi sa većim brojem. U tom slučaju se broj predmeta može uvećavati. Nemate slične predmete koji su ponuđeni na slici ili iste posude. Ako su na slici predstavljene tri ovalne posude, vi umjesto toga možete koristiti tri četvrtaste ili pravougaone; ako su ponuđene kocke u boji, vi možete koristiti iste od drveta, veliku dugmad ili slične predmete koji su vam dostupni.

Najbitnije je da dobro razumijete predstavljeni zadatak, njegovu težinu i faktore koji ga čine korisnim i jasnim. Oblast u kojoj se kroz zadatak praktikuju određene sposobnosti ima svoj značaj: oblast fine motorike nudi materijale i organizacioni stepen koji stimulišu upotrebu sitnih mišića ruku i delikatnu koordinaciju preciznosti i snage: nizanje, uzimanje, uklapanje, isjecanje. U oblasti kognitivnog razvoja često ćete nailaziti na sparivanje, kategorizaciju, popunjavanje kroz klasifikaciju, selekciju, itd.

Kada dijete stekne sposobnost i sigurnost u korišćenju materijala i želite preći na drugi zadatak, ne ostavljajte po strani prethodno urađeni, jer će poslužiti i u druge svrhe. Može poslužiti manjoj djeci ili djeci sa težim oštećenjima, kao i onima koji nemaju razvijene navike za rad; poslužiće takođe i istom djetetu, ne više za usvajanje i ojačavanje sposobnosti, nego kao igra u slobodno vrijeme ili kao sredstvo za uopštavanje stečenih sposobnosti u drugim sredinama, na primjer u kući. Takođe ga je moguće i modifikovati kako bi se prevazišle druge poteškoće, povećavajući broj ili kompleksnost operacija neophodnih za realizaciju zadatka ili umanjujući pomoć ili sugestije u rješavanju zadatka (na primjer ukloniti obojene podloge u posudama kod zadatka klasifikacije po bojama i ostaviti dijete da klasifikaciju izvrši samo bez pomoći).

Pomoć u organizaciji rada se može umanjiti i uklanjanjem selotejpa koji čvrsto veže posudu za podlogu tako da dijete radi sa pokretnim materijalom. Korisno je imati na raspolaganju mnogo organizovanih zadataka iz različitih oblasti kako bi se istovremeno mogli zadati djetetu koje ne može često ponavljati isti zadatak jer će se u tom slučaju dosađivati. Bolje je imati deset jednostavnih zadataka koji mogu biti obavljeni u periodu od pola sata, nego jedan zadatak za čije izvršenje je neophodno pola sata, bar u početnim fazama. U daljem radu možete iznaći, upravo suprotno, zadatke koji su namjenski osmišljeni da razvijaju sposobnost djeteta da se na jednoj stvari zadrži duže.

247 prikaza koji slijede treba da budu podrška nastavniku koji može početi kopirajući naše prijedloge koliko je to moguće, a nastaviti koristeći supstitute kod nedostatka istog materijala, što će mu kao stimulans u razmišljanju o realno bitnim komponentama u daljem radu omogućiti da sam osmisli nove zadatke i materijale pored ovih 247 ili više od 500 koliko smo mi eksperimentalnim tehničkim pregledom predvidjeli. U analizi zadataka je važno povezati kreativnost i intuiciju sa preciznošću. Svakako će vam djeca kojoj ih zadate poslužiti kao stimulans da poboljšate i produbite svoj rad. Svaki put kada smo ovu metodologiju koristili u praksi na časovima gdje su naši učenici trebali direktno izvršavati zadatke koje su oni predlagali sa djecom u stvarnosti, završavali smo čas sa mnoštvom zadataka na koje mi nismo nikada ni pomislili. Nadamo se da će iste efekte ostvariti i ovih 247 ideja namjenjenih onima koji rade u direktnom kontaktu sa djecom i omladinom sa poteškoćama.

Oštroumlje, studioznost, pažnja, pedantnost i manuelna sposobnost neophodni da bi se sa sigurnošću sprovodile ove tehnike, biće u potpunosti nadoknađeni već pri prvom susretu sa djetetom, koje su svi smatrali nepristupačnim za saradnju na bilo kom zadatku, a koje s radošću i koncentracijom rješava određenu zagonetku ili enigmatsku igru koju ste mu vi namjenski postavili kako bi mogao otkriti osjećaj zadovoljstva u radu.

Da naglasimo i da nam je u izradi ovih prikaza za djecu poslužila kao osnova kodifikacija razvojnih dobi iz testa PER-R¹, po kojem se sva naša djeca ocjenjuju i kontroliše im se postignuti napredak na godišnjem nivou; takođe nam je izdanje "Attivit  didattiche per autistici"² -*Didaktičke aktivnosti za autističnu djecu*- idejno pomoglo u osmišljavanju aktivnosti koje su prilagođene i upućene na određenu razvojnu dob, a koje smo mi razradili i adaptirali za samostalan rad.

¹Schopler i ostali (1995)

²Schopler i ostali (1995)

Napomena

Čitalac će posmatrajući slike iz prikaza predstavljenih u ovoj knjizi primjetiti u pojedinim slučajevima i određene nedostatke: neke slike na prvi pogled nisu jasno fokusirane, druge opet predstavljaju predmete upakovane na teško uočljiv način uz upotrebu nestalnog materijala (npr. selotejp). Molimo čitaoca da nam ne zamjeri na ovim nesavršenostima estetske prirode jer je upravo suština i osnovni motiv ove knjige da radi na njima. U svakom slučaju namjera autora bila je da prenese nastavniku način na koji će pomoći djeci da samostalno rade. Ovo zahtjeva pripremu desetina, ako ne i stotina, strukturno definisanih zadataka; zahtjeva da unosimo kontinuirane izmjene, bilo da dijete pokazuje da je sposobno vladati težim zadacima od onih koje smo zamislili, ili u slučaju da dijete nije sposobno samostalno izvršavati zadatak koji smo mu dali.

Često je zadatak strukturno i definisan u "realno vrijeme", odnosno upravo na času radeći direktno sa djetetom i koristeći materijale koje smo imali na raspolaganju.

Stoga smo odlučili da fotografišemo realne radne situacije, sa strukturno postavljenim zadacima koji su postepeno izrađivani, a potom i poništavani da bi ustupili mjesto drugim. Nadamo se da "nepostojanost" slika čitalac može shvatiti kao potrebu ove oblasti za konstantnom dinamičnošću: ne postoji obrazovni centar za lica sa onesposobljenjem koji posjeduje dovoljno velik prostor za pohranu i čuvanje enormne količine neophodnih i strukturno osmišljenih zadataka. Stoga samo upotreba jeftinih materijala omogućava fleksibilnost i kontinuiranu evoluciju koji su neophodni kako bi se postigli rezultati.

Takođe smatramo neophodnim razjasniti prisustvo zaštitnog znaka proizvodnog preduzeća na pojedinim predmetima u fotografskim prikazima; namjera nam nije bila da ista reklamiramo, već se pojavljuju sticajem okolnosti u želji da upotrebljavamo već korišteni materijal do kojeg je lako doći.

Četvrto poglavlje

Djeca

U prethodnom poglavlju smo uzeli u obzir kako operativne, tako i neformalne procjene; u tom smislu možemo zamisliti da imamo sve neophodne podatke za izradu jednog individualnog programa; znamo koji posao je dijete sposobno odraditi, šta bi moglo za kraće ili duže vrijeme naučiti bolje da radi, posjedujemo korisne informacije u pogledu situacija koje mu više zadržavaju pažnju, koji kriterijumi mu pomažu, bilo da razumije početak i kraj jednog zadatka, bilo da ga izvršava bez grešaka. Znamo koji materijal je za njega posebno interesantan, ali i koji mu stvara poteškoće u radu (u slučaju čulnih averzija ili pretjeranog interesa). Gdje treba da stoji odrasla osoba (sa strane, iza) i na kojoj udaljenosti kako bi se aktivnost normalno odvijala i kako bi se olakšao učeniku samostalan rad i koliko vremena dijete može mirno da sjedi izvršavajući jedan zadatak bez dosade.

Sve ove informacije stvaraju polaznu tačku za rad, a rezultati koji će potom biti postignuti neće se ogledati samo u postizanju razvojnih funkcija kod djeteta, već i u stvaranju navika za samostalan rad.

U dijelu koji slijedi ćete pronaći prikaze zadataka namjenjenih djeci.

Svaki prikaz je prijedlog zadatka koji sadrži:

1. Opis interesne oblasti
2. Funkcionalnu razvojnu dob na koju se zadatak odnosi
3. Opis specifičnih ciljeva
4. Materijale koji se koriste za realizaciju aktivnosti

Kao što smo već prethodno naglasili, ponuđene materijale ne treba smatrati obaveznim, već jednostavno ponudom, gdje svaki čitalac može da upotrijebi maštu i proširi ili uveća broj prijedloga.

Poglavlje započinjemo tabelom sažeto objašnjenih zadataka za svaki prikaz pojedinačno; prikazi su označeni brojevima od 1 do 152 radi lakše preglednosti. Svaki prikaz je opisan kroz sve pomenute elemente i prati ga slika u boji na kojoj je predstavljena struktura zadatka.

Kratak tabelarni pregled slikovnih prikaza po razvojnim oblastima

Broj prikaza	Aktivnost	Razvojna dob u godinama
	Oblast motoričkog kopiranja (imitacije)	
1	- kopirati škrabotine na papiru	1 / 2
2	- kopirati iscrtavanje horizontalnih linija	
3	- obavljati jednostavne pokrete koristeći DAS glinu "napraviti kobasicu"	2 / 3
4	- kopirati jednostavne radnje koristeći DAS glinu i povezivati dva materijala (napraviti tortu i staviti svjeće)	
5	- kopirati izradu tri jednostavna oblika napravljena od DAS gline	3 / 4
	Oblast percepcije	
6	- otkrivanje posuda radi pronalaženja interesantnih predmeta	0 / 1
7	- prikupiti razbacane predmete i staviti ih u jednu posudu	
8	- pronaći predmet poklopljen čašom	1 / 2
9	- složiti 4 kocke po prethodno pripremljenoj šemi	
10	- povezati parove koji nose isti znak	2 / 3
11	- združiti predmete prema zvuku	
12/13	- ubaciti 2 predmeta različitih oblika u istu posudu	
14	- složiti 5 kocki slijedeći pripremljenu šemu	3 / 4
15	- grupisati 3 različita oblika iste veličine i boje (krug, kvadrat ili trokut)	
16	- spariti oblike različitih veličina	
17	- spariti predmet određenog oblika sa drugim odgovarajućim ne obazirući se na boju	
18	- grupisati 3 različita oblika	
19	- sortirati različite oblike prema taktilnim osjećajima	
20	- pripreme vježbe za pazle	
21/22	- pripreme vježbe za pazle: smjestiti oblike različitih veličina na njihovo mjesto	
23	- uzeti nedostajući dio slagalice i staviti ga na njegovo mjesto prateći šemu	
24	- staviti dva dijela koji nedostaju na odgovarajuće mjesto	
25	- sastaviti slagalicu koja se sastoji od više djelova	
26	- razvrstati različite predmete prema boji (dva)	
27	- spojiti obojene kocke sa kvadratićima isječenim iz papira u boji	
28	- spojiti kocke u boji sa odgovarajućim mjestima	

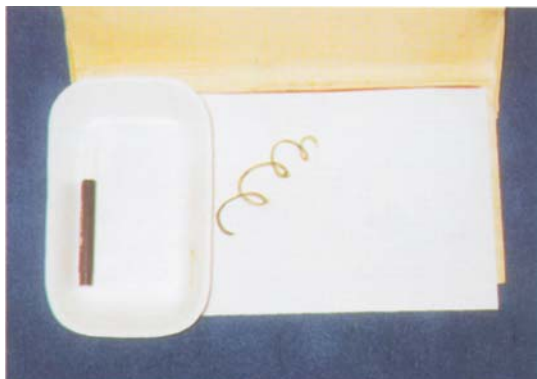
Broj prikaza	Aktivnost	Razvojna dob u godinama
29	- naučiti pronalaziti par	4 / 5
30	- povezivati parove	
31	- preći sa vertikalnog postavljanja kartice na horizontalnu kombinaciju slijedeći trag	5 / 6
32	- kopirati određeni slijed (niz) oblika	
33	- spariti predmet sa drugim odgovarajućim	
34	- povezati predmet sa odgovarajućim nazivom	
35	- posložiti napisane riječi	
36	- povezati predmete sa odgovarajućim riječima	
Oblast fine motorike		0 / 1
37	- uzeti rukom kašiku i staviti je u posudu	
38	- izvaditi iz zatvorene kutije neke predmete	1 / 2
39	- uzeti predmete različitih dimenzija i staviti ih u jednu posudu	
40	- uzeti sitne predmete i staviti ih u konzervu	
41	- otkidati komadiće DAS gline i stavljati ih u posudu uskog otvora	
42	- koristiti kašiku za prenošenje neke hrane iz jedne posude u drugu	
43	- prikupiti dugmad i ubaciti ih u procjep	
44	- prikupiti žetone i ubaciti ih u vertikalni procjep	
45	- zahvatiti žetone iz zdjele i ubaciti ih u vertikalni procjep	
46	- prebacivati dugmad iz jedne posude u drugu kroz vertikalni procjep koristeći obje ruke	
47	- uzeti pljosnate kartice i provlačiti ih kroz prorez	
48	- otvarati različite posude u potrazi za predmetom koji predstavlja nagradu	
49	- pritisnuti dugme bez pomoći kako bi se pojavilo "iznenađenje"	
50	- ubacivati u posudu niz predmeta	
51	- skinuti čarapu sa podloge	
52	- saviti list papira na dva dijela	
53	- uzeti bojicu i napraviti nekoliko poteza na papiru	
54	- skinuti poklopce sa konzervi	
55	- izvlačiti predmete iz posude povlačeći uzicu	
56	- uzeti komade spužve, kidati ih i stavljati komadiće u posudu	
57	- gužvati komade papira i bacati ih u korpu	
58	- kotrljati predmet po ucrtanoj traci	
59	- prikačiti štipaljke na obod kutije	

Broj prikaza	Aktivnost	Razvojna dob u godinama
60	- slijediti ucrtani put prstom	3 / 4
61	- napraviti vijenac (pletenicu) koristeći papir u dvije boje	
62	- uvodne radnje za upotrebu makaza, cijepati komad papira po ucrtanoj liniji	
63	- sjeći makazama papir na trake	4 / 5
64	- ušrafiti parove matica i šarafa istih dimenzija	
65	- združiti matice i šarafe različitih veličina	
66	- precizno savijati listove papira i sjeći ih prema slici	5 / 6
67	- zabosti rajsingl sa slike na odgovarajuću tabelu	
68	- staviti čiode u boji na mjesta sa odgovarajućom bojom	
69	- naučiti ispreplitanje slijedeći uputstva	0 / 1
	Oblast integracije oko - ruka	
70	- staviti kutije jednu u drugu	
71	- staviti čašu jednu u drugu slijedeći uputstva za boje	1 / 2
72/73/		
74/75	- staviti svaki predmet u odgovarajuću posudu	
76	- pritisnuti svaki predmet na unaprijed određeno mjesto	1 / 2
77	- položiti predmet na svako prazno mjesto kutije za jaja	
78	- nanizati svaku pojedinačnu alku na štapić	
79	- nanizati alke međusobno različitih veličina na dva štapića	2 / 3
80	- koristiti alke sa užim rupama i u tri boje	
81	- naslagati nekoliko kocaka jednu na drugu	
82	- naslagati nekoliko kocki u konzervu	2 / 3
83	- staviti kocke na njihovo mjesto	
84	- staviti olovke u jednu posudu	
85	- staviti štapiće u konzervu	2 / 3
86	- nacrtati nekoliko znakova na papiru služeći se uputstvima urađenog modela	
87	- nanizati perle od drveta na štapić	
88	- nanizati perlice na slamku	2 / 3
89	- nanizati nekoliko velikih drvenih perli na jedan štapić	
90	- nanizati perlice na slamku	
91	- nanizati nekoliko velikih perli na plastični konac (silk)	2 / 3
92	- složiti nekoliko štipaljki poštujući slijed	
93	- uvod u crtanje, prelaziti prstom po znakovima	

Broj prikaza	Aktivnost	Razvojna dob u godinama
94	- povezati nekoliko dijelova za izradu jednostavnih stvari	3 / 4
95	- privesti kraju izradu malog voza od drveta	
96	- izraditi konstrukcije iz tri komponente	
97	- spojiti dva komplementarna dijela, pošto je u njihovu unutrašnjost stavljen drugi predmet	
98	- preslikavati predmete koristeći das glinu	
99	- kopirati sa slike predmete za svakodnevnu upotrebu koristeći das glinu	
100	- spojiti dva dijela da bi se dobila kompletna slika	
101	- spojiti dva dijela da bi se dobila kompleksnija kompletna slika	
102	- premještati jedan po jedan predmet sa jednog mjesta na drugo koristeći hvataljku	
103	- nacrtati horizontalnu prugu ne prelazeći van kontura	
104	- iscrtati horizontalne linije uz pomoć smjernica	
105	- iscrtati vertikalne linije koristeći konture	
106	- povezati tačke koje formiraju krug na već postavljenoj slici	4 / 5
107	- isjecati trake od papira prateći vidljivi trag	
108	- isjecati figure pravih linija	
109	- isjecati kompleksnije figure	
110	- prišrafiti jednake parove matica i šarafa na jednu ploču	
111	- prišrafiti na jednu ploču parove šarafa i matica različitih dimenzija	
112	- provući konac kroz kartončić idući redom	
113	- kompletirati iscrtani trag na listu	
114	- povezati seriju tačaka kako bi se dobila jednostavna slika	
115	- povezati tačke koje formiraju ukrštene linije i dijagonale	
116	- nacrtati konture geometrijskih figura	
117	- preslikati jednostavne geometrijske oblike	
118	- kompletirati slike	
119	- kopirati modele geometrijskih oblika	
120	- izraditi uobičajene geometrijske oblike kroz jednostavne crteže	
121	- nalijepiti slova na označena mjesta	
122	- naučiti pisati lično ime velikim štampanim slovima: povezati tačke slova i obojiti ih ne prelazeći granicu	
123	- dovršiti crtež dodajući dio koji nedostaje	
124	- crtati koristeći jednostavne oblike	

Broj prikaza	Aktivnost	Razvojna dob u godinama
125	- zalijepiti kružice slijedeći uputstva	5 / 6
126	- povezati seriju tačaka kako bi se dobio broj	
127	- naučiti slijediti trag poštujući konture	
128	- preslikavati dijelove ljudskog tijela	
129	- crtati predmet različit od ponuđenog modela, ali da pripada istoj kategoriji	
	Kognitivna oblast	
130	- udruživati predmete za svakodnevnu upotrebu	1 / 2
131	- udruživati slike predmeta za svakodnevnu upotrebu	
132	- sortirati predmete koji pripadaju dvijema različitim kategorijama	2 / 3
133	- razvrstati među mnogobrojnim predmetima one koji pripadaju istoj kategoriji iako međusobno nisu jednaki	
134	- prepoznati kategorije među slikama predmeta	
135	- odstraniti među predmetima za jelo uljeza	
136	- sortirati predmete prema njihovoj funkciji	
137	- kompletirati kartončiće odgovarajućim modelom stavljajući svaki na njemu prikladan oblik	3 / 4
138	- prepoznati u jednoj grupi životinja međusobno jednake	
139	- razvrstati različite predmete suprotne prema karakteristikama u dvije klase: glatki i hrapavi	
140	- složiti određene predmete po veličini	
141	- staviti broj u skladu sa ponuđenim modelom	
142	- sparivati predmete na osnovu njihove upotrebe	
143	- udruživati slike i predmete na osnovu njihove funkcije	
144	- udruživati slike i predmete na osnovu njihove funkcije	
145	- birati među mnogobrojnim predmetima samo one čija boja odgovara modelu	4 / 5
146	- stavljati ljepilo prateći simbolična uputstva	
147	- razvrstati fotografije odraslih praveći razliku između muškog i ženskog pola	
148	- primjetiti među mnogobrojnim predmetima koji pripadaju jednoj kategoriji koji je predmet uljez	5 / 6
149	- napraviti redosljed osnovnih dnevnih aktivnosti	
150	- staviti na pravo mjesto dijelove tijela	
151	- staviti u red niz slika koje kazuju jednu priču prateći koncept "prije", "poslije" "na kraju"	
152	- staviti odgovarajuću količinu predmeta prateći uputstva	

Prikaz 1

Motorička imitacija:

1/2 godine

Integracija oko-ruka (crtež):

1/2 godine

Fine motoričke sposobnosti (manuelni rad):

1/2 godine

Cilj: **poboljšati motoričko kopiranje i razvijati osnovne sposobnosti za crtanje**

Aktivnost: **preslikavati škrabotine na papir**

Materijal:

- prazan papir
- flomaster
- podloga
- posuda
- selotejp

Prikaz 2

Motorička imitacija:

1/2 godine

Integracija oko-ruka (crtež):

1/2 godine

Cilj: **precrtavati liniju na listu papira, razvijati sposobnost upotrebe flomastera**

Aktivnost: **precrtati nekoliko horizontalnih linija**

Materijal:

- prazan papir
- flomaster
- podloga
- selotejp
- posuda

Prikaz 3

Motorička imitacija:

2/3 godine

Fine motoričke sposobnosti (manuelni rad):

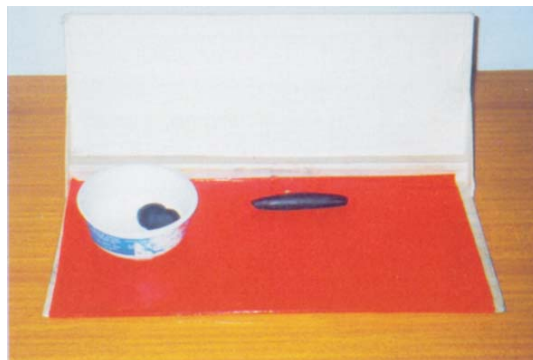
2/3 godine

Cilj: imitirati upotrebu materijala radi razvijanja pokreta rukom

Aktivnost: izvoditi jednostavne pokrete koristeći das glinu "praviti kobasicu"

Materijal:

- podloga
- das glina
- posuda

Prikaz 4

Motorička imitacija:

2/3 godine

Fine motoričke sposobnosti (pokret):

2/3 godine

Cilj: imitirati upotrebu materijala radi razvijanja pokreta rukom

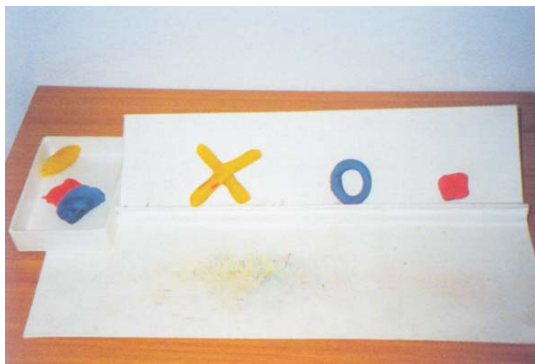
Aktivnost: kopirati jednostavan oblik koristeći das glinu i povezujući dva materijala (napraviti tortu i staviti svjeće)

Materijal:

- podloga
- posude
- das glina
- štapići

Prikaz 5

Motorička imitacija:

3/4 godine

Fine motoričke sposobnosti (manuelni rad):

3/4 godine

Percepcija (vid):

3/4 godine

Cilj:

**poboljšati usmjeravanje pažnje
prema modelu i osnaživati rad
prstiju**

Aktivnost:

**kopirati tri jednostavna oblika
izrađujući ih u das glini**

Materijal:

**- podloga
- posuda
- das glina**

Prikaz 6

Percepcija (vid):

0/1 godine

Fina motorika (osnažiti):

0/1 godine

Cilj:

povećati pažnju ka predmetima

Aktivnost:

**otklopiti kutije kako bi našli
interesantne predmete**

Materijal:

- podloga
- okrugla plastična kutija
- papir u boji
- selotejp
- interesantni predmeti za određeno
dijete

Prikaz 7

Percepcija (vid):

0/1 godine

Fina motorika (osnažiti):

0/1 godine

Cilj:

**navesti dijete da pogledom traži
predmet, da ga uhvati i stavi na
odgovarajuće mjesto**

Aktivnost:

**sakupiti razbacane predmete i sve ih
staviti u kutiju**

Materijal:

- podloga
- dovoljno veliki predmeti
- kutija za jaja
- široka kutija
- ljepak

Prikaz 8

Percepcija (vid):

1/2 godine

Fina motorika (osnažiti):

0/1 godine

Cilj:

poboljšati vizuelnu pažnju i memoriju

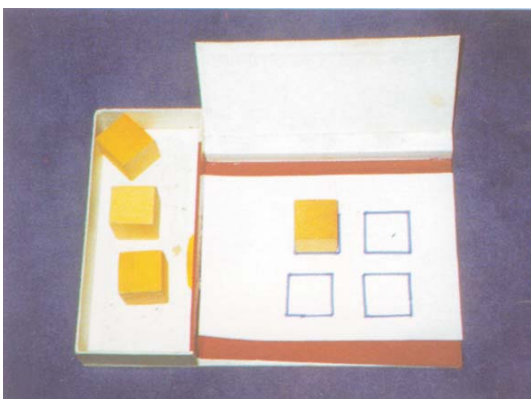
Aktivnost:

pronaći predmet koji je jasno pozicioniran ispod čaše

Materijal:

- podloga
- 3 providne plastične čaše
- 3 predmeta koja su detetu zanimljiva

Prikaz 9

Percepcija (vid):

1 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):

1/2 godina

Cilj:

poboljšati vizuelnu pažnju

Aktivnost:

poređati određene kocke prema pripremljenom modelu

Materijal:

- podloga
- list papira
- 4 identične kocke
- kutija
- čičak traka (kako bi se izbjeglo da kocke padnu)
- selotejp
- flomaster

Prikaz 10

Percepcija (vid):

2/3 godine

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom):

2/3 godine

Cilj: **poboljšati vizualne funkcije i porediti sa uzorkom**

Aktivnost: **među kartama sa dva različita znaka spojiti identične**

Materijal:

- podloga
- različiti znaci
- bijeli listovi papira
- flomasteri
- dvije iste kutije
- jedna različita kutija
- ljepak

Prikaz 11

Percepcija (sluh):

2/3 godine

Fina motorika (manualni rad):

1 godine

Cilj: **poboljšati pažnju i sposobnost razlikovanja zvukova**

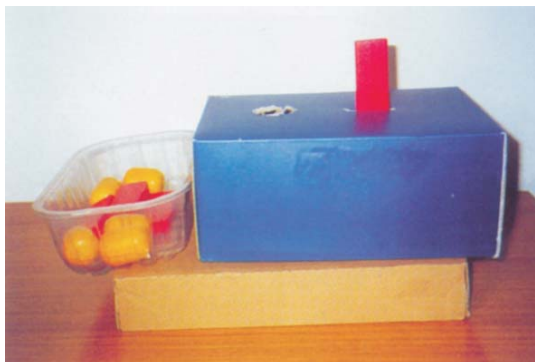
Aktivnost: **sparivati zvučne predmete**

Materijal:

- podloga
- dvije identične kutije
- jedna drugačija kutija
- parovi zvučnih predmeta (zvona, zviždaljke)
- selotejp

Prikaz 12

Percepcija (vid):

2/3 godine

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom):

2/3 godine

Integracija oko-ruka (kontrola):

2/3 godine

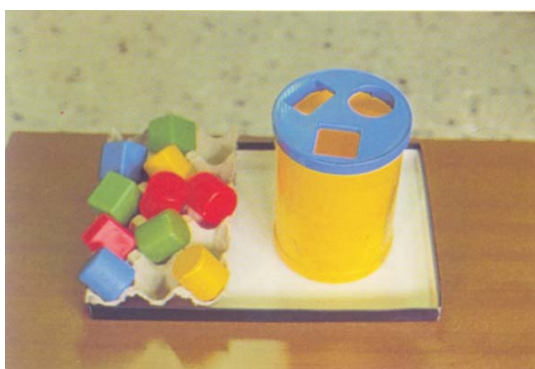
Fina motorika (manualni rad):

Cilj: **poboljšati pažnju, sposobnost praćenja modela i koordinacija oko-ruka**

Aktivnost: **ubaciti predmete dva različita oblika u kutiju**

Materijal: **-predmeti različitih oblika i dimenzija
-kartonska kutija, poklopac sa dva otvora koji onemogućuje upotrebu jednog otvora za oba predmeta
-podloga
-plastična kutija
-lepak**

Prikaz 13

Percepcija (vid):

2/3 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):

2/3 godina

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom):

2/3 godina

Fina motorika (manualni rad):

1/2 godina

Cilj: **poboljšati vizuelnu pažnju, sposobnost da se slijedi model kao i koordinacija oko-ruka**

Aktivnost: **ubacivati predmete tri različita oblika u plastičnu kutiju**

Materijal: **-podloga
-plastična kutija sa tri otvora
-predmeti različiti po formi i veličini (tri oblika)
-karton za jaja**

Prikaz 14

Percepcija (vid):

3 / 4 godine

Manuelno - očna integracija (kontrola):

3 / 4 godine

Cilj:

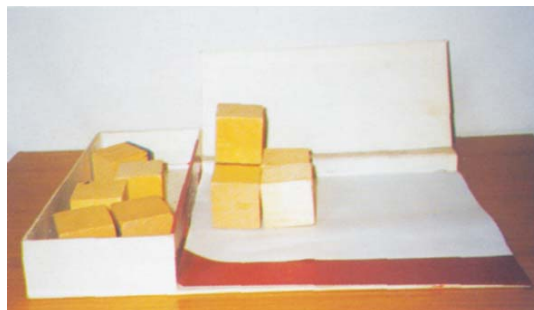
poboljšati sposobnost kopiranja rasporeda određenog materijala poštujući predložen prikaz

Aktivnost:

poređati kocke slijedeći prikaz na podlozi

Materijal:

- podloga
- 10 istih kocki
- čičak traka (kako bi se izbjegao pad kocki)
- kutija

Prikaz 15

Percepcija (vid)

3 / 4 godine

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom)

3 / 4 godine

Cilj:

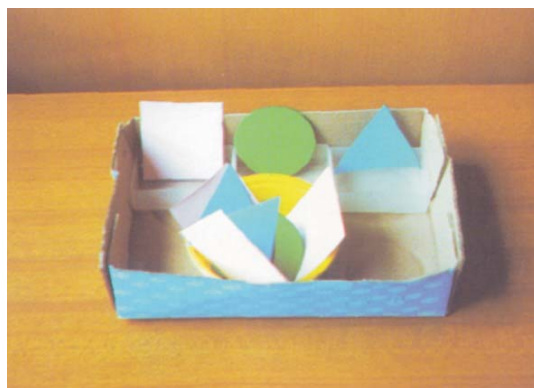
poboljšati vizuelnu pažnju pri izradi zadatka i sposobnost razvrstavanja materijala slijedeći model

Aktivnost:

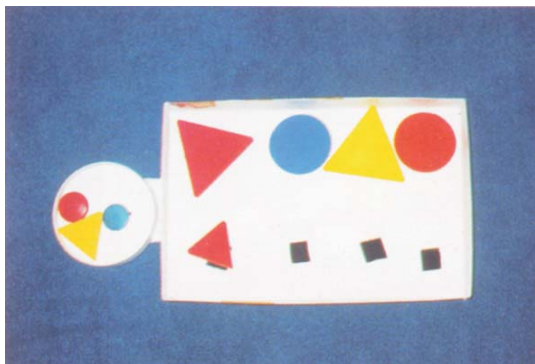
regrupisati tri različita oblika iste veličine i boje (krug, kvadrat i trougao)

Materijal:

- podloga
- obojeni karton
- kutije
- makaze
- lijepak

Prikaz 16

Percepcija (vid):

3/4 godina

Kognitivni ucinak (poređenje sa primjerom):

2/3 godina

Cilj:

poboljšati vizuelno opažanje i poredati materijal slijedeci uputstva sa modela

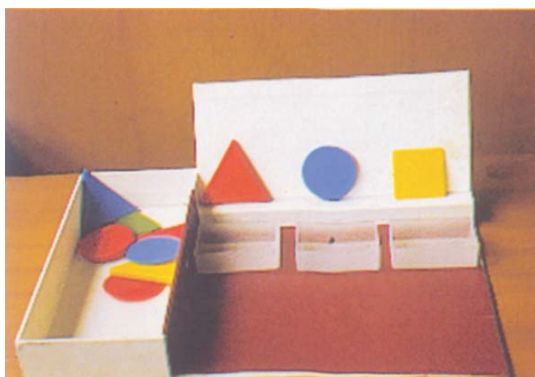
Aktivnost:

povezati oblike razlicite velicine

Materijal:

- podloga
- karton
- samoljepljiva hartija
- kutija
- makaze
- ljepak
- cacak traka

Prikaz 17

Percepcija (vid):

3/4 godina

Kognitivni ucinak (poređenje sa primjerom):

3/4 godina

Cilj:

prepoznati oblike koji odgovaraju modelu

Aktivnost:

upariti sa svakim oblikom koji odgovara ne obaziruci se na boje

Materijal:

- uobicena podloga
- samoljepljiva hartija u boji
- makaze
- kutije
- cacak traka
- karton

Prikaz 18

Percepcija (vid)

3 / 4 godina

Kognitivni ucinak (poređenje sa primjerom):

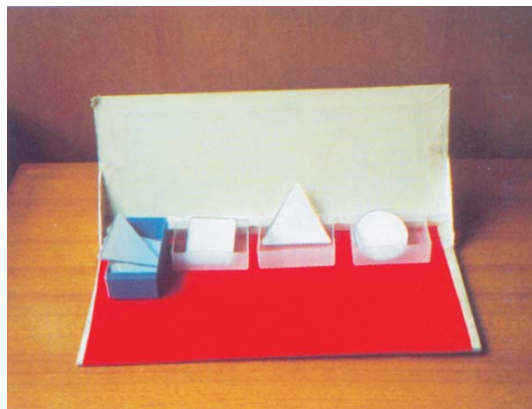
3 / 4 godina

Cilj: **poboljšati vizuelnu pažnju i poređenje sa primjerom**

Aktivnost: **regrupisati tri identicna oblika po velicini i boji po odgovarajucem modelu(krugovi,kvadrati,trouglovi)**

Materijal:

- podloga
- karton iste boje
- makaze
- samoljepljiva hartija
- heftalica
- tri identicne kutije
- jedna veca kutija

Prikaz 19

Percepcija (dodir):

3 / 4 godina

Integracija oko-ruka:

2 / 3 godina

Fina motorika (ojacati):

1 / 2 godina

Percepcija (vid):

2 / 3 godina

Cilj: **povecati sposobnost uvidanja razlicitosti predmeta**

Aktivnost: **razvrstati razlicite predmete slijedeci senzorno taktilni kriterijum**

Materijal:

- podloga
- veliki cepovi od plute
- razlicit materijal: glatka plastika, svila, glaspapir, žica, karton, vuna...itd
- kutija
- ljepak

Prikaz 20

Percepcija (vid):

3 / 4 godina

Integracija oko-ruka(kontrola):

2 / 3 godina

Fina motorika (manuelni rad):

2 / 3 godina

Cilj:

poboljšati pažnju, opažanje oblika kao i sposobnost da se određeni dio stavi na odgovarajuće mjesto

Aktivnost:

**(uvod u slagalicu)
uklopiti oblike na odgovarajuća mjesta**

Materijal:

**- podloga
- elementi za spajanje sa odgovarajućim figurama po modelu
- kutija
- selotejp**

Prikaz 21

Percepcija (vid):

3 / 4 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):

2 / 3 godina

Fina motorika (manuelni rad):

2 / 3 godina

Cilj:

poboljšati pažnju i opažanje oblika

Aktivnost

**(uvod u slagalicu)
uspjeti postaviti oblike koji su različiti po veličini na njihovo mjesto**

Materijal:

**- podloga
- različiti oblici po veličini (može i karton)
- plastična kutija
- selotejp**

Prikaz 22

Percepcija (vid):

3 / 4 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):

2 / 3 godina

Fina motorika (manuelni rad):

2 / 3 godina

Cilj:

poboljšati vizuelnu pažnju i opažanje oblika

Aktivnost:

**(uvod u slagalicu)
uspjeti postaviti različite oblike na njihovo mjesto**

Materijal:

**- podloga
- različiti oblici
- selotejp
- drvena ploča
- cepovi od plute za držanje (stiskanje)**

Prikaz 23

Percepcija (vid):

3 / 4 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):

2 / 3 godina

Fina motorika (manuelni rad):

2 / 3 godina

Cilj:

poboljšati pažnju i opažanje oblika

Aktivnost:

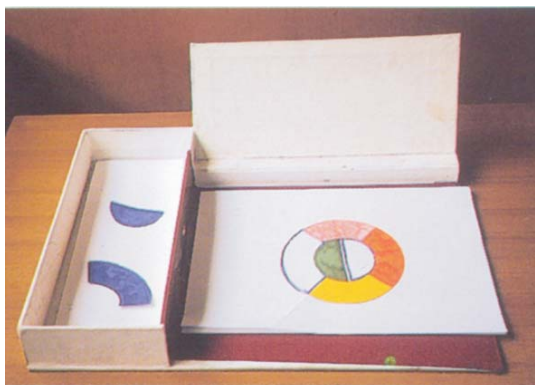
uzeti dio slagalice koji nedostaje i umetnuti ga slijedeći prikaz

Materijal:

**- podloga
- slagalica od kartona koja sadrži 2 ili 3 dijela
- plastične kutije
- selotejp**

Prikaz 24

Percepcija (vid):

3 / 4 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):

2 / 3 godina

Cilj:

poboljšati vizuelnu pažnju

Aktivnost:

spojiti dva dijela koja nedostaju na odgovarajućim mjestima

Materijal:

- karton
- samoljepljiva hartija u boji
- makaze
- flomaster
- podloga
- plastična kutija

Prikaz 25

Percepcija (vid):

3 / 4 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):

3 / 4 godina

Fina motorika (manuelni rad):

3 / 4 godina

Cilj:

spojiti različite dijelove koji nedostaju na odgovarajućim mjestima

Aktivnost:

postići da se sastavi slagalica od više dijelova

Materijal:

- podloga
- dijelovi za slagalicu od drveta
- kutija

Prikaz 26

Percepcija (vid):

3 / 4 godina

Kognitivni ucinak (funkcija poredenja sa primjerom):

3 / 4 godine

Fina motorika (izabrati):

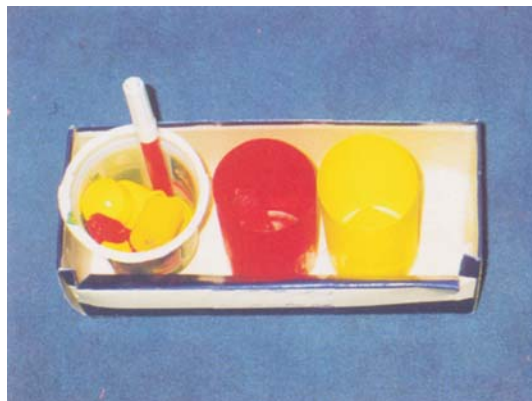
1 / 2 godina

Cilj: **poboljšati vizuelnu pažnju, razlikovanje i generalizaciju boja**

Aktivnost: **razvrstati različite predmete slijedeci kriterijum boje (dvije)**

Materijal:

- 1 velika kartonska kutija
- 2 plasticne kutije (jedna crvena i jedna žuta)
- različiti predmeti crvene boje
- različiti predmeti žute boje
- posuda
- selotejp

Prikaz 27

Percepcija (vid):

3 / 4 godine

Kognitivni ucinak (poređenje sa primjerom):

2 / 3 godina

Cilj: **poboljšati prepoznavanje boja, vizuelnu pažnju i kontrolisanje uzorka**

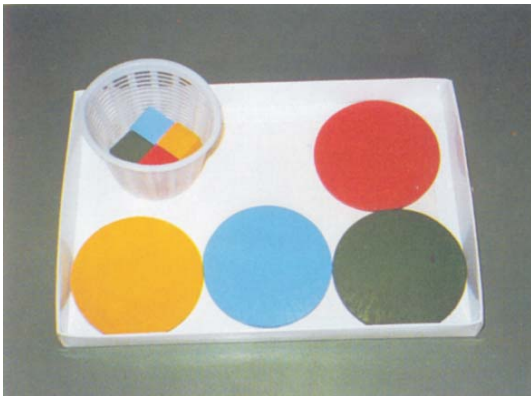
Aktivnost: **staviti obojene kocke jednake po velicini u korpu sa odgovarajucom bojom**

Materijal:

- kocke u dvije boje (žuta i zelena)
- samoljepljiva hartija žuta i zelena
- cicak traka
- podloga
- plasticna kutija
- ljepak

Prikaz 28

Percepcija (vid):

3/4 godina

Kognitivni ucinak (poređenje sa primjerom):

2/3 godina

Cilj:

poboljšati prepoznavanje boja, vizuelnu pažnju i sposobnost pracenja modela

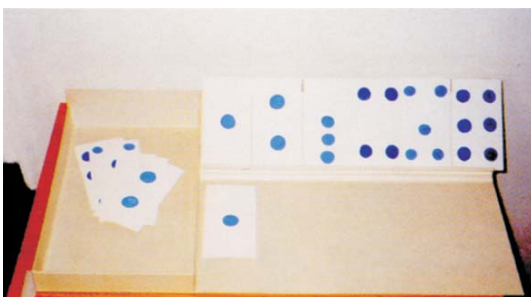
Aktivnost:

staviti obojene kocke na odgovarajuća mjesta

Materijal:

- kocke iste velicine a razlicitih boja (crvene, plave, zelene, žute)
- ploce za oslonac iste boje kao kocke
- podloga
- kutija
- cicak traka
- selotejp

Prikaz 29

Percepcija (vid):

4/5 godina

Cilj:

nauciti igru domina

Aktivnost:

spojiti odgovarajuće karte (napraviti parove)

Materijal:

- podloga
- karton
- flomaster
- kutija

Prikaz 30

Percepcija (vid):

4 / 5 godina

Cilj:

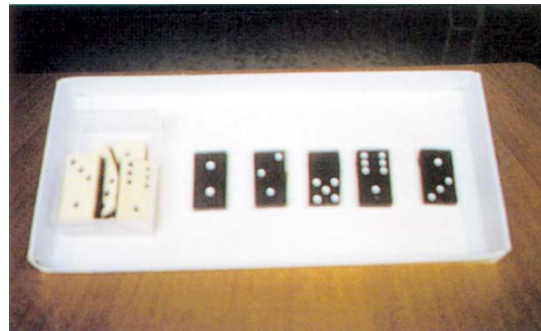
poboljšati vizuelnu pažnju (prethodi igri domina)

Aktivnost:

spojiti parove

Materijal:

- podloga
- pločice za domino igru sa crnom i bijelom podlogom
- kutija
- cicak traka
- selotejp

Prikaz 31

Percepcija (vid):

4 / 5 godina

Cilj:

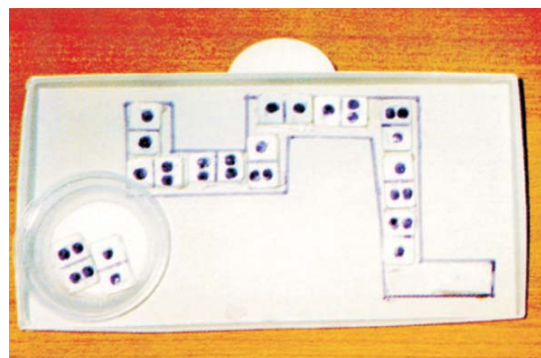
nauciti igru domina

Aktivnost:

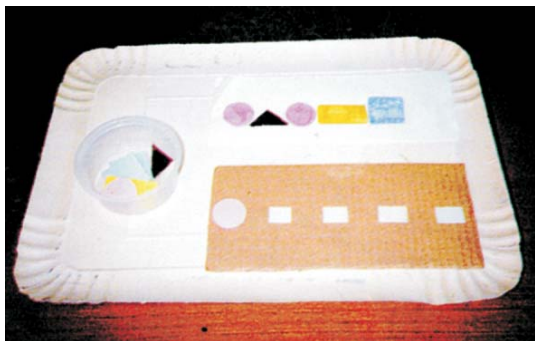
poci od vertikalno postavljenih pločica ka horizontalnoj kombinaciji slijedeci trag

Materijal:

- podloga
- karton
- fromasteri
- cicak traka
- kutija
- selotejp

Prikaz 32

Percepcija (vid):

4/5 godina

Fina motorika (manuelni rad):

4/5 godina

Kognitivni ucinak (poređenje sa primjerom):

2/3 godina

Cilj:

prepoznati niz i kopirati ga

Aktivnost:

preslikati niz sa pripremljenim geometrijskim oblicima, kopirajući model

Materijal:

- podloga
- listovi papira
- samoljepljivi taloni različitih oblika i boja
- kutija
- selotejp
- cica traka

Prikaz 33

Percepcija (vid):

5/6 godina

Cilj:

nauciti citati neke riječi

Aktivnost:

spojiti predmet sa onim koji mu odgovara

Materijal:

- predmeti iz svakodnevnog upotrebe (lopta, carapa, caša, tanjir)
- kartoncici
- flomasteri
- makaze
- podloga sa nagnutim dijelom i kutija

Prikaz 34

Percepcija (vid):	5 / 6 godina
Cilj:	povezati riječ sa predmetom
Aktivnost:	spojiti napisanu riječ na papiru sa odgovarajućim predmetom
Materijal:	- podloga - papir - flomaster - predmeti iz svakodnevne upotrebe - kutija

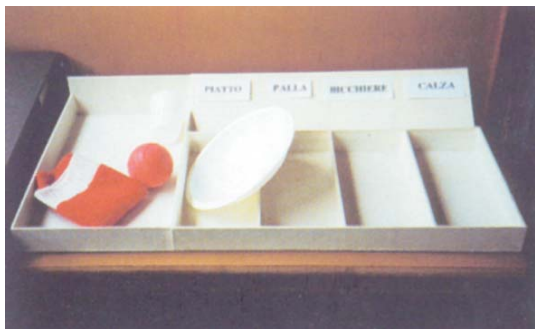

Prikaz 35

Percepcija (vid):	5 / 6 godina
Kognitivni ucinak (poređenje sa primjerom):	5 / 6 godina
Cilj:	razlikovati ispisane riječi (imena predmeta u prethodnim radovima)
Aktivnost:	razvrstati recima ispisanim na papiru pregrade koje odgovaraju modelu
Materijal:	- podloga - papir - flomaster - makaze - kutije

Prikaz 36

Percepcija (vid):

5/6 godina

Kognitivni učinak (poređenje sa primjerom):

5/6 godina

Cilj:

prepoznati predmet koji odgovara riječi

Aktivnost:

razvrstati predmete u pregrade koje odgovaraju napisanim riječima

Materijal:

- podloga
- papir
- flomaster
- kutija
- prepoznatljivi predmeti iz svakodnevne upotrebe
- selotejp

Prikaz 37

Fina motorika(ojačati):

0/1 godina

Samostalnost (hraniti se):

0/1 godina

Cilj: **poboljšati sposobnost jačanja kako bi se hranilo na samostalan način**

Aktivnost: **držati kašiku u ruci i staviti je u kutiju**

Materijal:

- podloga
- plastična kutija
- posuda za sapunicu
- kašike
- spajalice
- selotejp

Prikaz 38

Fina motorika(ojačati):

0/1 godina

Percepcija (dodir):

0/1 godina

Cilj: **poboljšati sposobnost držanja predmeta i kad se oni ne vide**

Aktivnost: **izvući iz jedne zatvorene kutije par predmeta i položiti ih na površinu kutije**

Materijal:

- podloga
- zatvorena kutija sa otvorom za prolaz ruke
- par jednostavnih predmeta

Prikaz 39

Fina motorika(ojačati):
0/1 godina

Percepcija (vid):
0/1 godina

Cilj: **poboljšati hvatanje sa tri prsta i razviti kontrolu fine motorike**

Aktivnost: **uzeti predmete različitih dimenzija i staviti ih u jednu zajedničku kutiju**

Materijal:
- podloga
- kutija za jaja
- plastična posuda
- predmeti različitih dimenzija
- selotejp

Prikaz 40

Fina motorika (ojačati):
0/1 godina

Percepcija (vid):
0/1 godina

Cilj: **poboljšati držanje sa tri prsta i kontrolu fine motorike**

Aktivnost: **uzeti male predmete i odlagati ih u kutiju**

Materijal:
- podloga
- kutija za jaja
- niz malih predmeta
- prozirna kutija
- selotejp

Prikaz 41

Fina motorika (ojačati):

1/2 godina

Cilj:

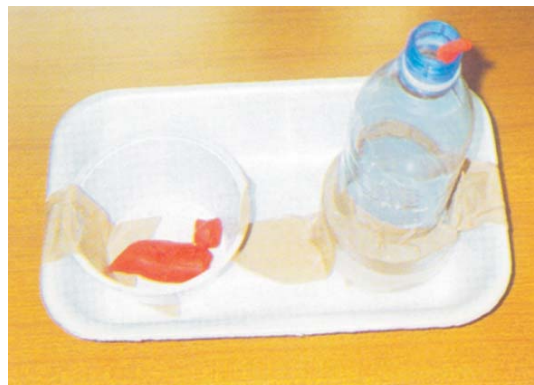
poboljšati finu motoriku i razviti hvatanje uz pomoć štipaljke

Aktivnost:

otkinuti dijeliće gline i uvući ih u sud sa uzanim otvorom

Materijal:

- kutija
- sud
- plastična flaša
- vrsta gline (DAS)
- selotejp

Prikaz 42

Fina motorika (manuelni rad):

1/2 godina

Funkcija osamostaljivanja (hraniti se):

1/2 godina

Cilj:

ojacati i razviti sposobnost samostalnog hranjenja

Aktivnost:

koristiti kašiku kako bi se određena namirnica prenijela iz jedne u drugu kutiju

Materijal:

- kutija za cipele
- dvije cinije različite velicine (ili plasticne kese)
- velika kašika (lopatica)
- tjestenina

Prikaz 43

Fina motorika (ojačati):

1 / 2 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):

1 / 2 godina

Percepcija (vid):

1 / 2 godina

Cilj:

poboljšati finu motoriku prije svega onu koja se odnosi na hvatanje

Aktivnost:

prikupiti dugmad i ubaciti ih u pukotinu

Materijal:

- dugmad(po mogućstvu pljosnati)
- podloga
- kutija za jaja
- limenka
- kanap
- selotejp

Prikaz 44

Fina motorika(ojačati):

1 / 2 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):

1 / 2 godina

Percepcija (vid):

1 / 2 godina

Cilj:

poboljšati finu motoriku prije svega onu koja se odnosi na hvatanje

Aktivnost:

prikupiti žetone i ubaciti ih u vertikalne otvore

Materijal:

- struktura igre "snaga 4"
- žetoni
- podloga
- činije
- ljepak

Prikaz 45

Fina motorika (ojačati):

1 / 2 godina

Integracija oko-ruka (ojačati):

1 / 2 godina

Percepcija (vid):

1 / 2 godina

Cilj: poboljšati finu motoriku prije svega onu koja se odnosi na hvatanje

Aktivnost: uzeti žetone iz jedne posude i ubaciti ih u vertikalni procep u kutiji

Materijal:

- podloga
- kutija u obliku valjka koja je viša od kartona
- traka
- žetoni
- posuda plastična
- selotejp

Prikaz 46

Fina motorika (koordinacija obadvije ruke):

1 / 2 godina

Fina motorika (ojacati):

1 / 2 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):

1 / 2 godina

Percepcija (vid):

1 / 2 godina

Cilj: poboljšati kontrolu fine motoricke sposobnosti, prije svega onih koje se odnose na držanje kao i na koordinaciju dvije ruke

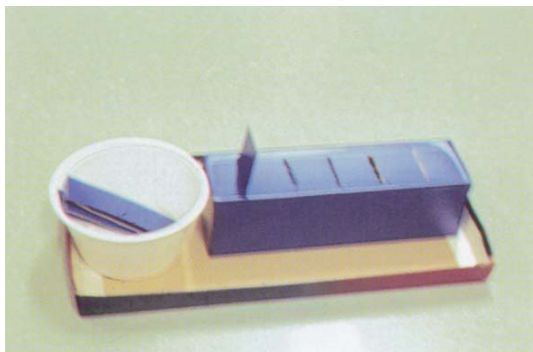
Aktivnost: prebacivati dugmad iz jedne posude u drugu preko vertikalnog procepa korišćenjem obje ruke

Materijal:

- dugmad pljosnata
- podloga
- karton
- selotejp
- traka
- 2 posude

Prikaz 47

Fina motorika (ojačati):

1/2 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):

1/2 godina

Percepcija (vid):

1/2 godina

Cilj: **poboljšati razvoj i kontrolu fine motorike**

Aktivnost: **uzeti pljosnate pločice i ubaciti ih u procijep**

Materijal:

- podloga
- manja kartonska kutija
- samoljepljiva hartija u boji
- kartončić
- makaze
- plastična posuda
- ljepak

Prikaz 48

Fina motorika(koordinacija obadvije ruke):

1/2 godina

Cilj: **poboljšati razvoj i kontrolu fine motorike, razviti snagu i koordinaciju obadvije ruke**

Aktivnost: **otvoriti kutije sa razlicitim nacinama otvaranja kako bi se našli interesantni predmeti**

Materijal:

- podloga
- posude po mogućstvu providne: kutija, limenka na pritisak, limenka sa cepom sa navojem,
- kutija šibica
- predmeti koji će motivisati dijete
- ljepak
- kutija

Prikaz 49

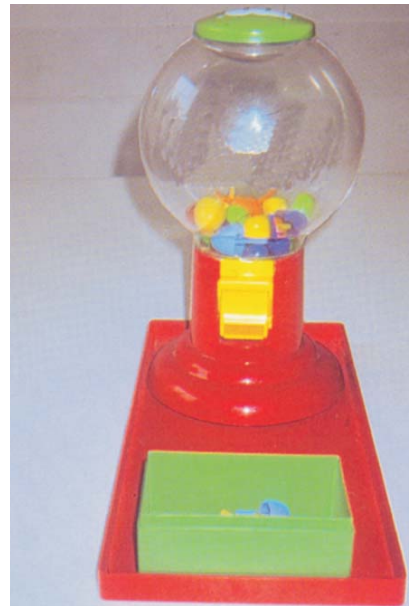
Fina motorika (manuelni rad):
1/2 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):
1/2 godina

Cilj: **poboljšati kontrolu fine motorike, razviti sposobnost usmjeravanja ruke u pravcu određenog mjesta**

Aktivnost: **pritisnuti dugme bez pomoci kako bi se dobilo "iznenadenje"**

Materijal: **- predmeti iz kojih proizilaze iznenadenja (u ovom slučaju automat za bombone)**
- podloga
- eksercici
- posuda

Prikaz 50

Fina motorika (ojačati):
1/2 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):
1/2 godina

Cilj: **razviti hvatanje i puštanje predmeta**

Aktivnost: **poređati niz predmeta u kutiju**

Materijal: **- podloga**
- okrugla providna kutija
- različiti predmeti

Prikaz 51

Fina motorika (manuelni rad):
1/2 godina

Samostalnost (obuci se):
1/2 godina

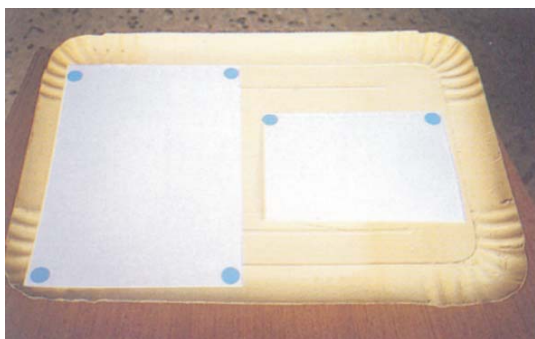
Cilj: **otkriti predmete podižuci ono što ih pokriva (aktivnost koja predhodi samostalnom oblačenju)**

Aktivnost: **skinuti carape sa podloge**

Materijal:

- male plasticne boce
- podloga
- carape
- selotejp
- kutija

Prikaz 52

Fina motorika (manuelni rad):
1/2 godina

Cilj: **poboljšati finu motoriku**

Aktivnost: **presaviti list papira na dva dijela uz pomoc vizuelne sugestije**

Materijal:

- bijeli papiri
- podloga
- mali samoljepljivi kružici u boji

Prikaz 53

Fina motorika (manuelni rad):
1/2 godina

Integracija oko-ruka (crtanje):
1/2 godina

Motoricko oponašanje:
1/2 godina

Cilj: **razviti osnovne funkcije u crtanju**

Aktivnost: **držati flomaster i napraviti nekoliko poteza na papiru kao što je na modelu**

Materijal:
- podloga
- bijeli papir
- flomaster

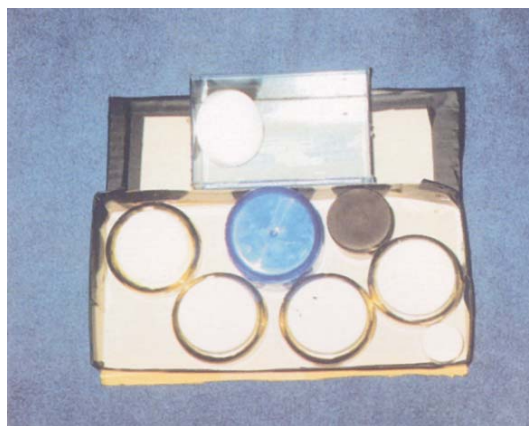
Prikaz 54

Fina motorika (koordinacija obadvije ruke):
2/3 godine

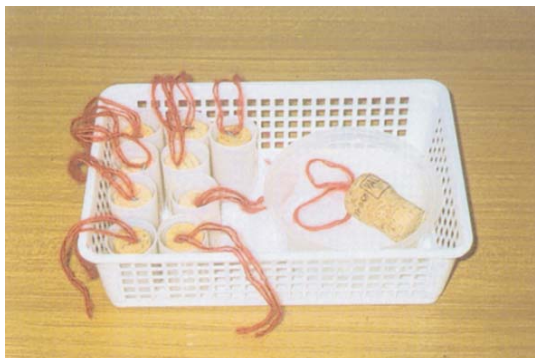
Cilj: **poboljšati kontrolu fine motorike, koordinaciju dvije ruke i okretanje zgloba**

Aktivnost: **odvrnuti poklopce kutija kako bi se dohvatili interesantni predmeti**

Materijal:
- podloga
- dvije kutije za cipele
- okrugle kutije sa poklopcima na zavrtnje
- selotejp

Prikaz 55

Fina motorika (manuelni rad):
2 / 3 godina

Fina motorika (ojačati):
2 / 3 godina

Cilj: **poboljšati hvatanje i kontrolu fine motorike**

Aktivnost: **izbaciti predmete iz kutije tako što će se povuci kanap**

Materijal:

- podloga
- kutijice za film
- cepovi od plute
- vuneni končići u boji
- kukice u obliku slova "u"
- selotejp
- plastična kutija
- cekic

Prikaz 56

Fina motorika (ojačati):
2 / 3 godina

Percepcija (vid):
1 / 2 godina

Cilj: **poboljšati pažnju i snagu ruku**

Aktivnost: **stegnuti dijelove suđera zatim ih odvojiti i staviti u kutiju**

Materijal:

- podloga
- providna posuda
- dijelovi suđera
- čičak traka
- selotejp

Prikaz 57

Fina motorika (ojačati):

2 / 3 godina

Fina motorika (koordinacija obadvije ruke):

2 / 3 godina

Percepcija (vid):

1 / 2 godina

Cilj: **poboljšati finu motoriku, koordinaciju i snagu dvije ruke**

Aktivnost: **zgužvati papire i baciti ih u kantu**

Materijal: **- podloga
- listovi tanke hartije
- mala kanta za otpatke**

Prikaz 58

Fina motorika (ojačati):

2 / 3 godina

Percepcija (vid):

1 / 2 godina

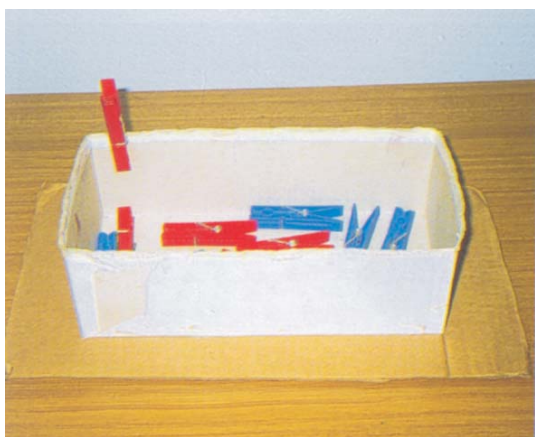
Cilj: **osnažiti ruke**

Aktivnost: **kotrljati predmet prema obrisu**

Materijal: **- zupčanci od plastike
- čičak traka
- flomasteri
- podloga
- makaze**

Prikaz 59

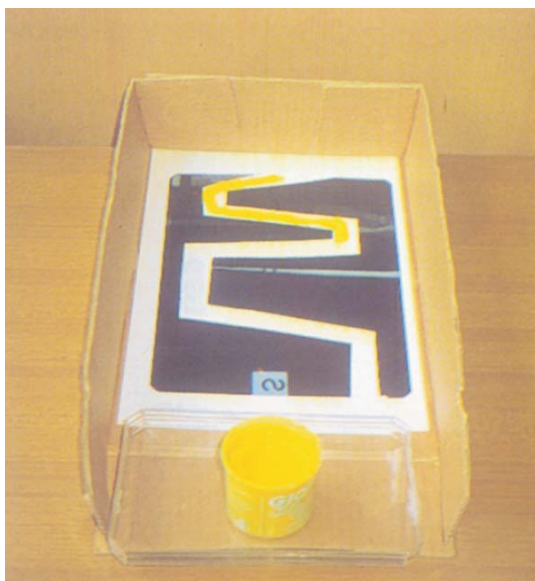
Fina motorika (manuelni rad):
2 / 3 godina

Cilj: **razviti kontrolu fine motorike i snagu ruku**

Aktivnost: **zakaciti štipaljke na ivice kutije**

Materijal:
- kutija za cipele
- štipaljke u boji
- podloga
- selotejp

Prikaz 60

Fina motorika (manuelni rad):
3 / 4 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):
3 / 4 godina

Percepcija (dodir):
3 / 4 godina

Cilj: **razviti finu motoriku, korišćenje i kontrolu ruku i prstiju**

Aktivnost: **pratiti obris prstom**

Materijal:
- podloga
- bijeli papir
- ploca za radiografiju
- malo boje za ruke
- makaze

Prikaz 61

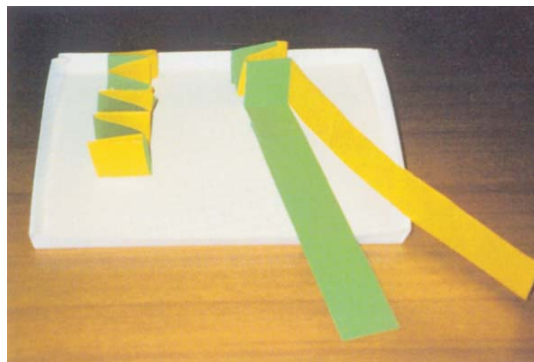
Fina motorika (manuelni rad):
3 / 4 godina

Percepcija (vid):
3 / 4 godina

Cilj: **razviti finu motoriku, koordinaciju ruku i sposobnost razlikovanja boja**

Aktivnost: **napraviti vijenac sa dvobojnim papirom**

Materijal:
- papir u dvije boje
- makaze
- podloga
- ljepak

Prikaz 62

Fina motorika (koordinacija obadvije ruke):
3 / 4 godina

Fina motorika (manuelni rad):
4 / 5 godina

Cilj: **razviti finu motoriku i nauciti kako se koriste makaze**

Aktivnost: **(uvodna aktivnost za korišćenje makaza) iscjepati list papira slijedeci obris**

Materijal:
- list papira
- flomaster
- podloga
- plasticna posuda
- selotejp

Prikaz 63

Fina motorika (koordinacija obadvije ruke):
3 / 4 godina

Fina motorika (manuelni rad):
4 / 5 godina

Cilj: **razviti finu motoriku i nauciti kako se koriste makaze**

Aktivnost: **makazama seci trake od papira**

Materijal:

- podloga
- makaze
- papir
- flomaster
- selotejp
- posuda

Prikaz 64

Fina motorika (koordinacija obadvije ruke):
4 / 5 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):
4 / 5 godina

Percepcija (vid):
4 / 5 godina

Kognitivni ucinak (povezivanje):
1 / 2 godina

Cilj: **nauciti razlikovati oblike i poboljšati kontrolu fine motorike**

Aktivnost: **ušrafiti parove kocki i šarafa koji su iste velicine**

Materijal:

- podloga
- 2 kutije iste velicine
- 1 veka kutija
- parovi kocki i šarafa iste velicine
- selotejp

Prikaz 65

Fina motorika(koordinacija obadvije ruke):
4 / 5 godina

Integracija oko-ruka (kontrola):
4 / 5 godina

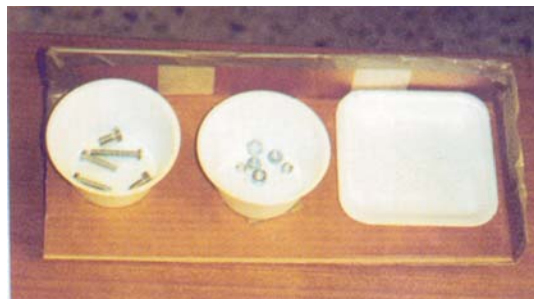
Percepcija (vid):
4 / 5 godina

Kognitivni ucinak(povezivanje):
1 / 2 godina

Cilj: **nauciti razlikovati oblike i poboljšati kontrolu fine motorike**

Aktivnost: **spojiti kocke i šarafe razlicite velicine**

Materijal:
- podloga
- parovi kocki i šarafa razlicite velicine
- 2 identicne posude
- 1 veka posuda
- selotejp

Prikaz 66

Fina motorika (manuelni rad):
4 / 5 godina

Fina motorika (ojacati):
3 / 4 godine

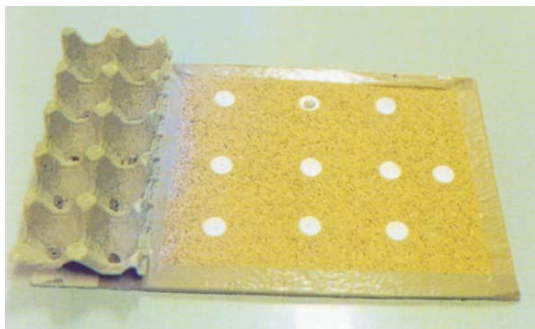
Cilj: **poboljšati preciznost u aktivnostima fine motorike i povećati mišićnu snagu ruku pri korišćenju makaza**

Aktivnost: **saviti precizno listove i seci ih prateci crtež**

Materijal:
- podloga
- listovi papira
- makaze
- flomaster
- posuda

Prikaz 67

Fina motorika (manuelni rad):
5/6 godina

Fina motorika (ojacati):
2/3 godina

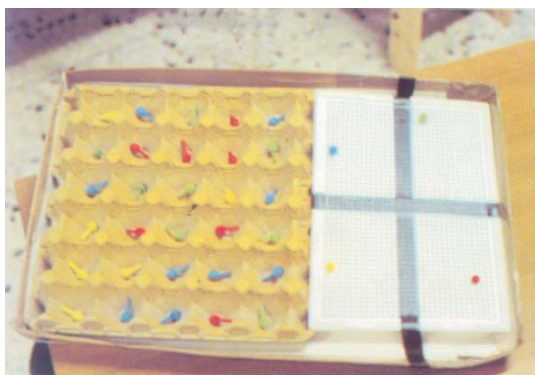
Integracija oko-ruka (kontrola):
2/3 godina

Cilj: **poboljšati kontrolu fine motorike i kontrolu prstiju**

Aktivnost: **zabosti tackice od papira na tablu**

Materijal:
- tabla od plute
- kartonska kutija za jaja
- tackice od papira
- ljepljivi kružići
- selotejp

Prikaz 68

Fina motorika (manuelni rad):
5/6 godina

Fina motorika (ojacati):
2/3 godina

Kognitivni ucinak (klasifikacija):
3/4 godina

Cilj: **osnažiti prste i poboljšati sposobnost razvrstavanja po bojama**

Aktivnost: **ubaciti eksercice u boji na mjesta koja im odgovaraju po boji**

Materijal:
- podloga
- stocic za eksercice
- kartonska kutija za jaja
- selotejp
- eksercici

Prikaz 69

Fina motorika (manuelni rad):
5 / 6 godina

Kognitivni ucinak (saznajni jezik):
5 / 6 godina

Cilj: **nauciti preplitanje**

Aktivnost: **nauciti preplitati papirne trake
slijedeci pokret u smjeru gore dole**

Materijal:
- papirne trake u dvije boje
- korpa
- heftalica
- znak koji ide preko

Prikaz 70

Manuelno - očna integracija (kontrola):
0 / 1 godina

Sposobnost fine motorike (hvatanje)
1 / 2 godine

Cilj: **poboljšavanje kontrole razmještaja predmeta**

Aktivnost: **staviti kutije jednu u drugu**

Materijal:
- kutija za cipele podijeljena na dvije polovine
- plastične kutije od jagoda
- heftalica i selotejp

Prikaz 71

Manuelno - očna integracija (kontrola):
0 / 1 godine

Sposobnost fine motorike (hvatanje):
1 / 2 godine

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom):
1 / 2 godine

Percepcija (vid):
1 / 2 godine

Cilj: **razvoj sposobnosti kontrole, pažnje i kapacitet za pomjeranje predmeta prateći precizan redoslijed**

Aktivnost: **staviti čaše jednu u drugu pazeći na označavanje bojom**

Materijal:
- kutija od cipela
- plastične čaše različite po boji
- posuda

Prikaz 72

Manuelno - očna integracija (kontrola):
0/1 godine

Sposobnost fine motorike (hvatanje)
0/1 godine

Percepcija (vid):
1/2 godine

Cilj: poboljšati stisak i otpuštanje predmeta na određenom mjestu

Aktivnost: smjestiti svaki predmet u odgovarajući sud

Materijal:
- podloga
- dvije kutije
- okrugle kutije od jogurta
- čaše iste boje

Prikaz 73

Manuelno - očna integracija (kontrola):
0/1 godine

Sposobnost fine motorike (hvatanje)
0/1 godine

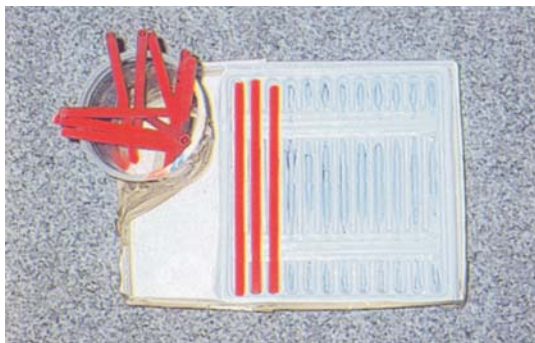
Cilj: poboljšati stisak i otpuštanje predmeta na unaprijed određeno mjesto

Aktivnost: smjestiti svaki predmet u odgovarajući sud

Materijal:
- podloga
- 2 kartona za jaja ili nešto slično
- male loptice od plastike
- selotejp

Prikaz 74

Manuelno - očna integracija (kontrola):
0 / 1 godina

Sposobnost fine motorike (hvatanje)
0 / 1 godine

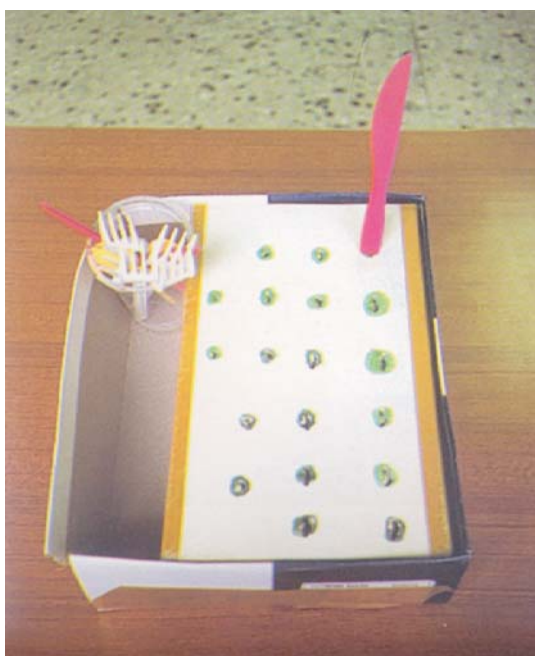
Percepcija (vid):
1 / 2 godine

Cilj: **poboljšati stisak i otpuštanje predmeta na unaprijed određeno mjesto**

Aktivnost: **smjestiti svaki predmet u odgovarajuću posudu**

Materijal:
- podloga
- posuda za čuvanje ampula
- plastični štapići istih dimenzija
- plastične čaše
- selotejp

Prikaz 75

Manuelno - očna integracija (kontrola):
0 / 1 godine

Sposobnost fine motorike (hvatanje):
0 / 1 godine

Percepcija (vid):
1 / 2 godine

Cilj: **poboljšanje stiska i otpuštanje predmeta na određeno mjesto**

Aktivnost: **smjestiti predmet u odgovarajući sud**

Materijal:
- kutija od cipela
- plastični pribor za jelo
- mašina za sječenje papira
- plastične čaše
- selotejp
- flomaster

Prikaz 76

Manuelno - očna integracija (kontrola):
0 / 1 godine

Sposobnost fine motorike (hvatanje)
0 / 1 godine

Percepcija (vid):
1 / 2 godine

Sposobnosti fine motorike (stiskanje):
1 / 2 godine

Cilj: **poboljšati stisak, otpuštanje predmeta i pritisak ruku**

Aktivnost: **smjestiti svaki predmet u unaprijed određeno mjesto**

Materijal: **- podloga
- dijelovi za slaganje koji treba da se spoje pritiskanjem
- selotejp
- posuda**

Prikaz 77

Manuelno - očna integracija (kontrola):
0 / 1 godine

Sposobnost fine motorike (hvatanje)
0 / 1 godine

Percepcija (vid):
1 / 2 godine

Cilj: **razvijati sposobnost stiskanja i otpuštanja predmeta u unaprijed određeno mjesto**

Aktivnost: **smjestiti svaki predmet u sve prazne prostore od kartona za jaja**

Materijal: **- karton za jaja
- loptice i čepovi
- korpica
- podloga
- lijepak**

Prikaz 78

Manuelno - očna integracija (kontrola):
1 / 2 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
1 / 2 godine

Cilj: **poboljšati integraciju oko/ruka, kontrola sposobnosti fine motorike**

Aktivnost: **nanizati nekoliko alki na šipku**

Materijal:

- podloga
- drvene alke iste veličine
- šipka
- lijepak
- polistirol
- karton za jaja
- selotejp

Prikaz 79

Manuelno - očna integracija (kontrola):
1 / 2 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad):
1 / 2 godine

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom):
1 / 2 godine

Percepcija (vid):
1 / 2 godine

Cilj: **poboljšanje integracije oko-ruka, kontrola sposobnosti fine motorike, razvijati kapacitet upoređivanja sa uzorkom**

Aktivnost: **nizanje alki, različitih po veličini, na dvije šipke**

Materijal:

- podloga
- dvije šipke
- posuda
- niz alki različitih (preterano) po veličini
- selotejp
- šperploča

Prikaz 80

Manuelno - očna integracija (kontrola):

1/2 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)

1/2 godine

Percepcija (vid):

1/2 godine

Poređenje sa uzorkom (povezati):

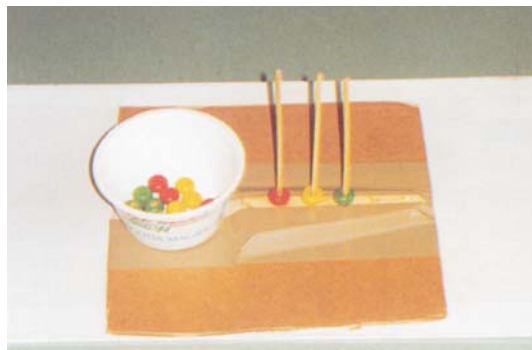
1/2 godine

Cilj: poboljšati integraciju oko-ruka, kontrola sposobnosti fine motorike kao i razvijanje sposobnosti poređenja sa uzorkom

Aktivnost: koristiti alke sa veoma malim rupama i u tri boje

Materijal:

- podloga
- tri drvene šipkice
- tri plastične alke u tri boje i sa malom rupicom
- posuda
- selotejp
- šperploča

Prikaz 81

Manuelno - očna integracija (kontrola):

1/2 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)

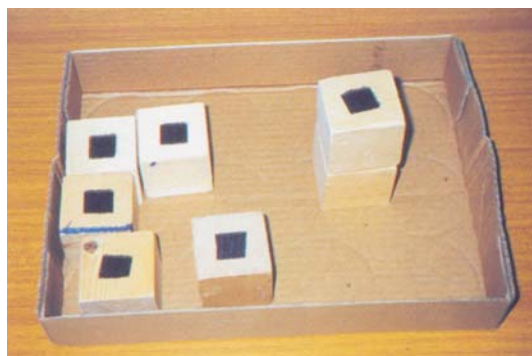
0/1 godine

Cilj: razvijati integraciju oko - ruka i kontrolu sposobnosti fine motorike

Aktivnost: naređati jednu na drugu nekoliko kocki

Materijal:

- podloga
- nekoliko kocki
- čičak traka
- selotejp

Prikaz 82

Manuelno - očna integracija (kontrola):
1 / 2 godine

Percepcija (vid):
1 / 2 godine

Cilj: **poboljšati kontrolu sposobnosti fine motorike i pažnju na zadatak**

Aktivnost: **naređati nekoliko kocki u okruglu kutiju**

Materijal:
 - podloga
 - okrugla kutija sa prilagođenom rupom na poklopcu
 - nekoliko kocki
 - posuda
 - selotejp

Prikaz 83

Manuelno - očna integracija (kontrola):
1 / 2 godine

Percepcija (vid):
1 / 2 godine

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom):
1 / 2 godine

Cilj: **povećati sposobnost kontrole, pažnju i poređenje sa uzorkom**

Aktivnost: **staviti kocke na svoje mjesto**

Materijal:
 - podloga
 - 2 kartonske posude
 - kopije kocki iste boje
 - samoljepljivi papir u boji
 - sjekač
 - selotejp

Prikaz 84

Manuelno - očna integracija (kontrola):

1 / 2 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)

1 / 2 godine

Percepcija (vid):

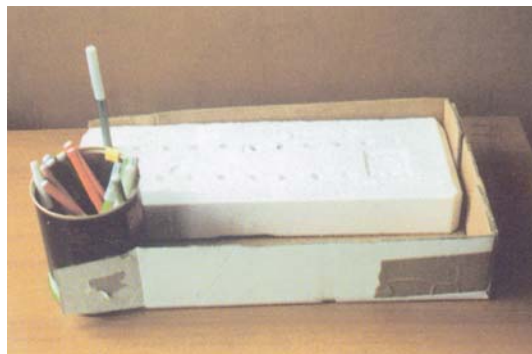
1 / 2 godine

Cilj: **poboljšati kapacitet za usmjeravanje predmeta na određeno mjesto**

Aktivnost: **ubaciti olovke u posudu**

Materijal:

- okrugla kutija
- sjekač
- olovke
- posuda od polistirola
- podloga
- lijepak
- selotejp

Prikaz 85

Manuelno - očna integracija (kontrola):

1 / 2 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)

1 / 2 godine

Percepcija (vid):

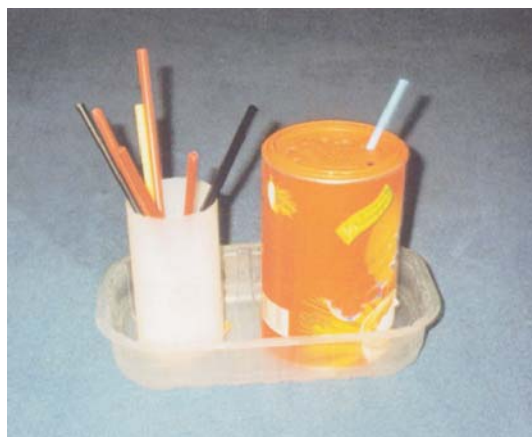
1 / 2 godine

Cilj: **poboljšati manipulaciju predmeta i njihovo premještanje na tačno mjesto**

Aktivnost: **ubaciti šipkice u okruglu kutiju**

Materijal:

- okrugla kutija sa poklopcem
- šipkice od balona za naduvavanje
- makaze
- posuda
- podloga
- selotejp

Prikaz 86

Manuelno - očna integracija (crtanje):
1/2 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad):
1/2 godine

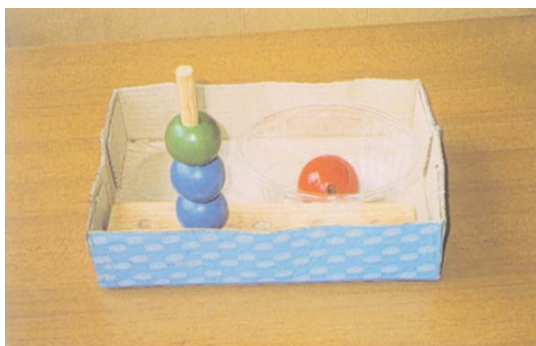
Motoričko oponašanje
1/2 godine

Cilj: **poboljšati kontrolu ruke, podsticati aktivnost bojenja**

Aktivnost: **napraviti nekoliko znakova sa flomasterom na papiru prateći indikacije modela**

Materijal:
- ovalni kartonski papir (pakovanje od biskvita npr.)
- flomaster
- podloga
- posuda

Prikaz 87

Manuelno - očna integracija (kontrola):
1/2 godine

Sposobnosti fine motorike (obostrana manuelna koordinacija):
2/3 godine

Cilj: **razvijati integraciju oko - ruka i korištenje obje ruke na usklađeni način**

Aktivnost: **skinuti drvene perle sa štapića**

Materijal:
- podloga
- posuda
- drvene perle
- štapić
- selotejp
- šperploča

Prikaz 88

Manuelno - očna integracija (kontrola):
1/2 godine

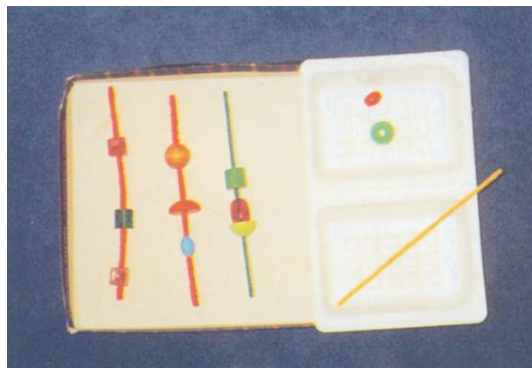
Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)

2/3 godine

Cilj: **poboljšavanje sposobnosti integracije oko-ruka i koordinisano korištenje obje ruke**

Aktivnost: **skinuti kuglice sa slamčica**

Materijal: **- podloga
- 2 kutije
- nekoliko slamki
- selotejp
- različite kuglice sa rupama**

Prikaz 89

Manuelno - očna integracija (kontrola):
2/3 godine

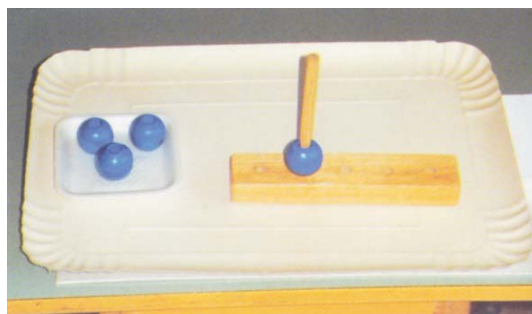
Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)

2/3 godine

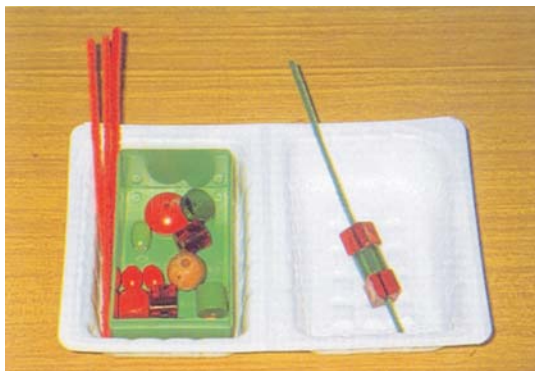
Cilj: **poboljšavanje koordinacije i korištenja obje ruke**

Aktivnost: **nanizati nekoliko većih drvenih kuglica na štapić**

Materijal: **- kuglice od drveta
- podloga
- posuda
- štapić
- šperploča**

Prikaz 90

Manuelno - očna integracija (kontrola):
2 / 3 godine

Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)

2 / 3 godine

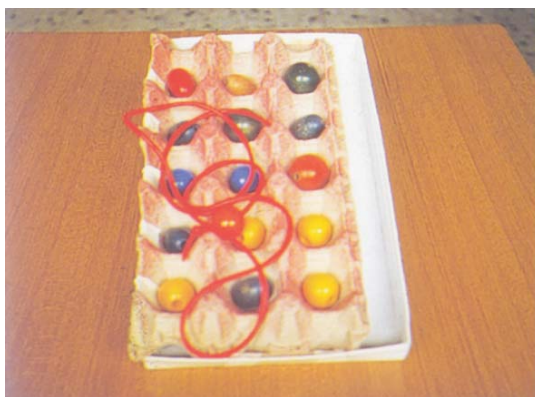
Cilj: **poboljšavanje obostrane manuelne koordinacije i koordinisano korištenje obje ruke**

Aktivnost: **nanizati kuglice na slamčice**

Materijal:

- podloga
- 2 kutije
- posuda
- slamčice
- kuglice u boji
- selotejp

Prikaz 91

Manuelno - očna integracija (kontrola):
2 / 3 godine

Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)

2 / 3 godine

Cilj: **poboljšavanje integracije oko-ruka i koordinisano korištenje obje ruke**

Aktivnost: **nanizati nekoliko većih drvenih kuglica na plastičnu traku**

Materijal:

- podloga
- kuglice u boji
- plastična traka
- karton za jaja
- selotejp

Prikaz 92

Manuelno - očna integracija (kontrola):
2 / 3 godine

Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)

2 / 3 godine

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom)
3 / 4 godine

Cilj: **sposobnost za premještanje objekta na određeno mjesto, prateći oznake, i poboljšavanje snage ruku**

Aktivnost: **namjestiti nekoliko štipaljki slijedeći savjete**

Materijal: **- podloga
- okrugla limenka
- štipaljke za veš
- samoljepljive markice
- posuda**

Prikaz 93

Manuelno - očna integracija (kontrola):
2 / 3 godine

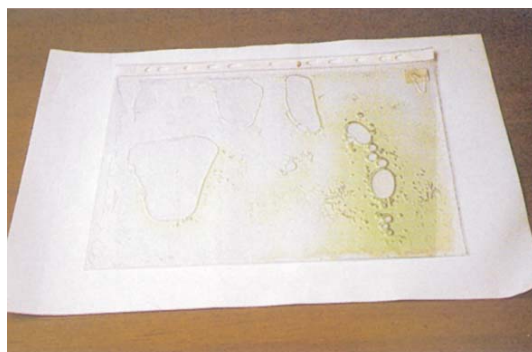
Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)

2 / 3 godine

Cilj: **poboljšavanje kontrole ruku**

Aktivnost: **(priprema za crtanje)
pratiti crteže prstom**

Materijal: **- 1 plastična folija za papir
- silikon
- deterdžent za suđe u boji**

Prikaz 94

Manuelno - očna integracija (kontrola):
3 / 4 godine

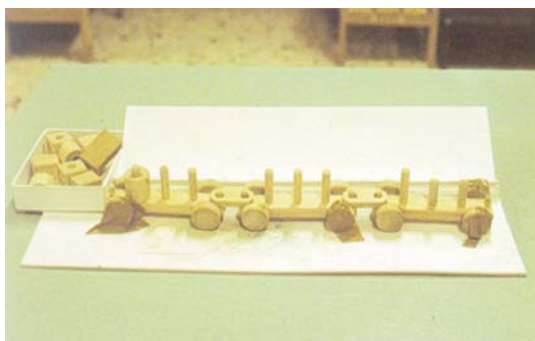
Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
3 / 4 godine

Cilj: **poboljšavanje vještine u oblasti i učiti različite načine upotrebe materijala**

Aktivnost: **sastavljanje nekoliko djelova radi pravljenja jednostavnih stvari**

Materijal: **- 2 kutije za cipele
- djelovi za sastavljanje od plastike
- selotejp**

Prikaz 95

Manuelno - očna integracija (kontrola):
3 / 4 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
3 / 4 godine

Cilj: **poboljšavanje vještine u oblasti i učiti ostale načine korištenja materijala**

Aktivnost: **dovršiti pravljenje drvenog voza**

Materijal: **- sređena podloga
- konstrukcija voza od drveta
- selotejp**

Prikaz 96

Manuelno - očna integracija (kontrola):
3 / 4 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
3 / 4 godine

Cilj: **poboljšavanje vještine u oblasti, korištenje obje ruke i učiti ostale načine upotrebe materijala**

Aktivnost: **poređati dijelove od plastične kućice koje se sastoje od tri dijela**

Materijal:
- podloga
- karton za jaja
- kutija za cipele
- selotejp
-plastične kućice za sastavljanje u boji

Prikaz 97

Manuelno - očna integracija (kontrola):
3 / 4 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
3 / 4 godine

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom)
2 / 3 godine

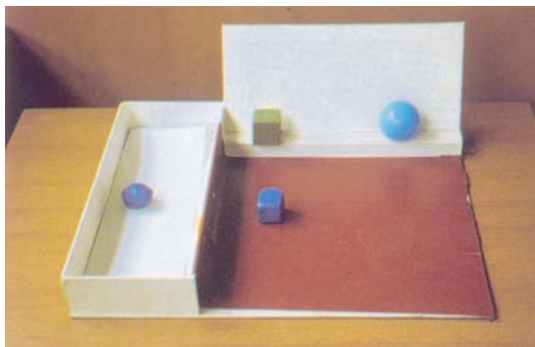
Cilj: **poboljšavanje integracije oko-ruka, pažnje, snage i korištenje obje ruke**

Aktivnost: **sjediniti dva ista dijela, nakon što je u njihovu unutrašnjost stavljen predmet**

Materijal:
- podloga
- kapsule na rastavljanje
- žetoni
- karton za jaja
- posuda
- lijepak

Prikaz 98

Manuelno - očna integracija (kontrola):
3 / 4 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
3 / 4 godine

Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)
3 / 4 godine

Percepcija (vid):
3 / 4 godine

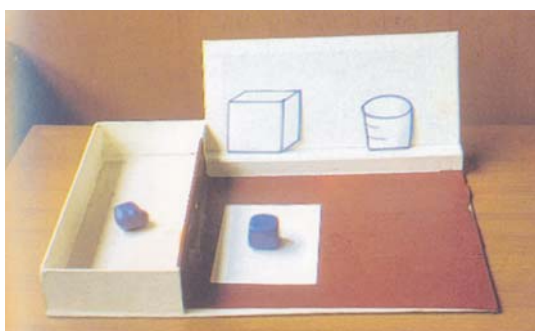
Imitacija pokreta:
3 / 4 godine

Cilj: **razvijanje svih gore pomenutih sposobnosti i učiti kopiranje predmeta u svakodnevnoj upotrebi**

Aktivnost: **kopiranje predmeta sa DAS glinom**

Materijal:
- DAS glina u boji
- podloga
- neki jednostavni predmeti iz svakodnevnog života
- posuda

Prikaz 99

Manuelno - očna integracija (kontrola):
3 / 4 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad):
3 / 4 godine

Percepcija (vid):
3 / 4 godine

Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)
3 / 4 godine

Cilj: **razvijanje sposobnosti kopiranja trodimenzionalnih predmeta i slika**

Aktivnost: **kopirati sa DAS glinom svakodnevne slike i predmete**

Materijal:
- podloga
- DAS glina u boji
- crteži ili slike svakodnevnih jednostavnih predmeta
- posuda

Prikaz 100

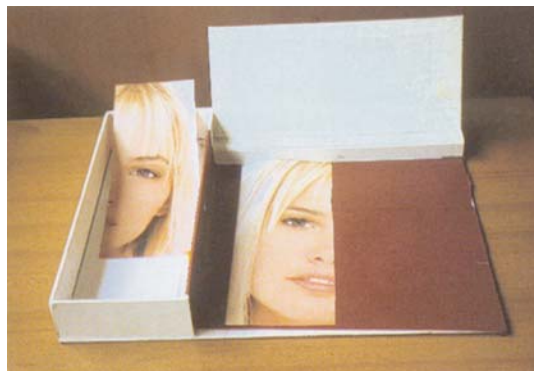
Manuelno - očna integracija (kontrola):
3 / 4 godine

Sposobnost fine motorike (pokret):
3 / 4 godine

Cilj: naučiti sjediniti sliku koja se sastoji iz dva dijela

Aktivnost: spojiti dva dijela da bi dobili kompletnu sliku nekog predmeta

Materijal: -slike ili jasni crteži predmeta iz svakodnevnog upotrebe ili slično
- podloga
- posuda
- selotejp

Prikaz 101

Manuelno - očna integracija (kontrola):
3 / 4 godine

Sposobnost fine motorike (pokret):
3 / 4 godine

Cilj: naučiti sjediniti sliku koja se sastoji iz dva dijela

Aktivnost: sjediniti dva dijela da bi dobili kompletnu sliku koja je više složenija

Materijal: -slika malo složenijih predmeta
- podloga
- selotejp
- posuda

Prikaz 102

Manuelno - očna integracija (kontrola):
3 / 4 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
3 / 4 godine

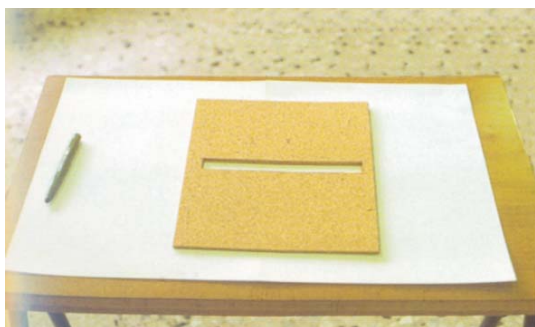
Percepcija (vid):
1 / 2 godine

Cilj: **poboljšavanje integracije oko-ruka, hvatanje i kapacitet za premještanje predmeta s jedne na drugu stranu**

Aktivnost: **premještanje jednog po jednog predmeta s jedne na drugu stranu pomoću pincete ili hvataljke**

Materijal:
- podloga
- nekoliko većih predmeta (kocke, lego kocke, loptice)
- karton za jaja
- pinceta sa oprugom
- posuda
- selotejp

Prikaz 103

Manuelno - očna integracija (crtanje):
3 / 4 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
3 / 4 godine

Cilj: **poboljšati razvoj pripremnih radnji za crtanje**

Aktivnost: **napraviti horizontalnu crtu bez izlaženja iz okvira**

Materijal:
- čist papir
- flomaster
- ploča od plute
- sjekač
- selotejp

Prikaz 104

Manuelno - očna integracija (crtanje):
3 / 4 godine

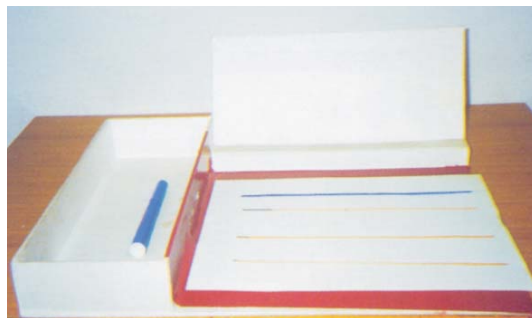
Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
3 / 4 godine

Cilj: **poboljšati razvojne sposobnosti koje prethode crtežu**

Aktivnost: **nacrtati horizontalne linije sa pomoćnim sredstvom**

Materijal:

- čist papir
- podloga
- flomasteri
- posuda
- selotejp

Prikaz 105

Manuelno - očna integracija (crtanje):
3 / 4 godine

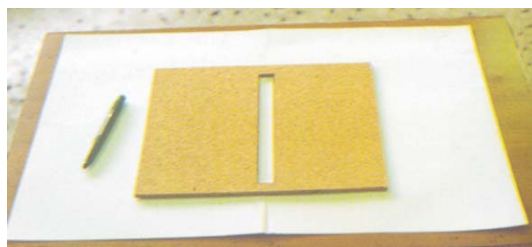
Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
3 / 4 godine

Cilj: **poboljšati razvojne sposobnosti koje prethode crtežu**

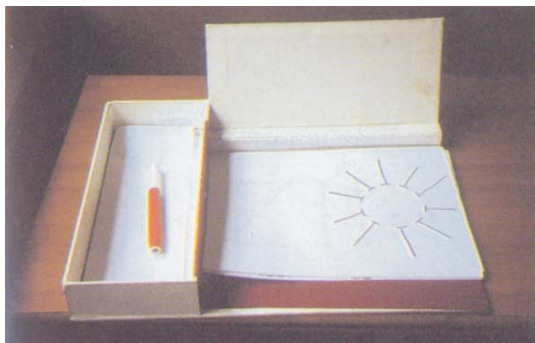
Aktivnost: **nacrtati vertikalne linije korištenjem okvira**

Materijal:

- čist list
- flomaster
- ploča od pluta
- mašinica za sječenje

Prikaz 106

Manuelno - očna integracija (manuelni rad):
3/4 godine

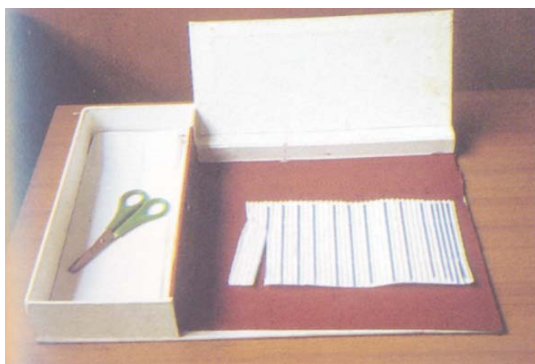
Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
3/4 godine

Cilj: **razvijati osnovne sposobnosti za crtanje**

Aktivnost: **sjediniti tačke koje sačinjavaju krug unutar nekog već pripremljenog crteža**

Materijal:
- podloga
- čist list
- flomasteri
- posuda
- selotejp

Prikaz 107

Manuelno - očna integracija (kontrola):
4/5 godine

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4/5 godine

Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)
4/5 godine

Cilj: **razvijanje sposobnosti za korištenje makaza**

Aktivnost: **isjecati trake od papira prateći vidljivu crtu**

Materijal:
- podloga
- makaze
- čist papir talasastog oblika
- posuda
- flomaster

Prikaz 108

Manuelno - očna integracija (kontrola):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)
4 / 5 godina

Cilj: **poboljšati sposobnosti koje su vezane za korištenje makaza**

Aktivnost: **sjeći ilustracije sa pravim linijama**

Materijal:

- ilustracija knjige (ili albuma)
- podloga
- kutija
- posuda
- makaze
- selotejp

Prikaz 109

Manuelno - očna integracija (kontrola):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)
4 / 5 godina

Cilj: **poboljšati sposobnosti koje su vezane za rad sa makazama**

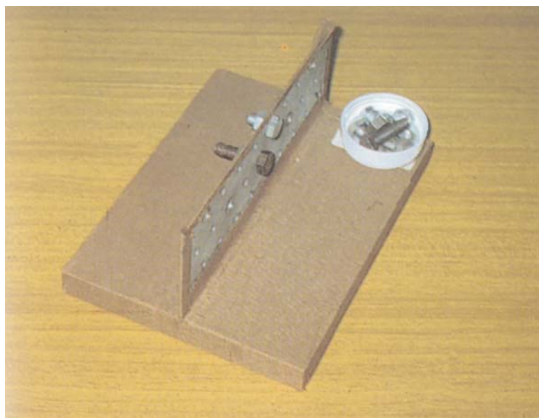
Aktivnost: **isjecati složenije ilustracije**

Materijal:

- ilustracije knjige
- makaze
- posuda

Prikaz 110

Manuelno - očna integracija (kontrola):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4 / 5 godina

Cilj: **poboljšati integraciju oko-ruka**

Aktivnost: **navrnuti odgovarajuće matice i zavrtnje na postolju**

Materijal:
- ploča od aluminijuma
- odgovarajuće matice i zavrtnji
- bušilica
- posuda
- selotejp

Prikaz 111

Manuelno - očna integracija (kontrola):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4 / 5 godina

Percepcija (vid):
4 / 5 godina

Cilj: **poboljšati raspoznavanje različitih dimenzija**

Aktivnost: **navrnuti na postolje odgovarajuće matice i zavrtnje različitih dimenzija**

Materijal:
- postolje od šperploče
- odgovarajuće matice i zavrtnji različite veličine
- posuda
- bušilica
- selotejp

Prikaz 112

Manuelno - očna integracija (kontrola):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (obostrana manualna koordinacija)
4 / 5 godina

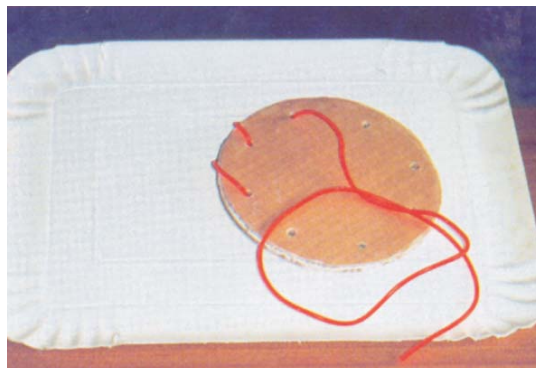
Sposobnost fine motorike (hvatanje):
3 / 4 godine

Kognitivni učinak: (namještanje po redosljedu)
3 / 4 godine

Cilj: **razvijati aktivnost koordinacije ruku u čiji putem praćenja organizovanog plana**

Aktivnost: **provući konop kroz karton sa rupama poštujući redosljed**

Materijal:
- teži karton
- plastični konop
- sjekač
- podloga

Prikaz 113

Manuelno - očna integracija (crtanje):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4 / 5 godina

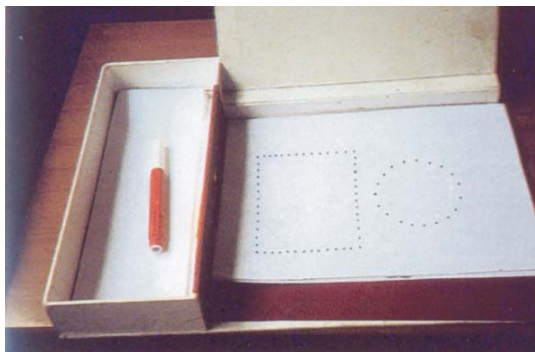
Cilj: **poboljšati integraciju oko-ruka i razvijati sposobnost štampanog pisanja**

Aktivnost: **završiti redosljed na papiru**

Materijal:
- čist papir
- flomasteri u boji
- posuda
- podloga

Prikaz 114

Manuelno - očna integracija (crtanje):
4 / 5 godina

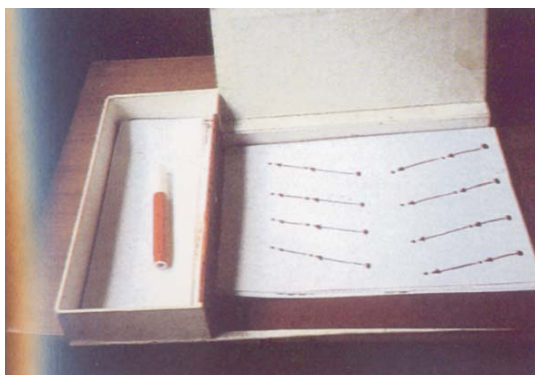
Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4 / 5 godina

Cilj: **razvijanje sposobnosti crtanja**

Aktivnost: **povezati niz tačaka da bi se nacrtao krug (ili kvadrat)**

Materijal:
- čist papir
- flomasteri
- posuda
- podloga

Prikaz 115

Manuelno - očna integracija (crtanje):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4 / 5 godina

Cilj: **povećavanje kompetencija u crtežu**

Aktivnost: **povezati tačke koje čine sastave i dijagonale**

Materijal:
- čist papir
- flomasteri
- podloga
- posuda

Prikaz 116

Manuelno - očna integracija (crtanje):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4 / 5 godina

Oponašanje motorike:
4 / 5 godina

Cilj: **naučiti samostalno crtanje
geometrijskih figura**

Aktivnost: **(priprema za cilj)
crtanje obrisa geometrijskih figura**

Materijal: **- trokut, krug, kvadrat od kartona,
kocka, plastika
- čist papir
- flomaster
- posuda
- selotejp
- držači od pluta radi olakšavanja
hvatanja**

Prikaz 117

Manuelno - očna integracija (crtanje):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4 / 5 godina

Oponašanje motorike:
4 / 5 godina

Cilj: **učenje crtanja geometrijskih figura**

Aktivnost: **preslikati geometrijske figure**

Materijal: **- podloga
- prozirni listovi i transparentni papir
- papir sa crtežima geom. figura
- flomasteri**

Prikaz 118

Manuelno - očna integracija (crtanje):
4/5 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4/5 godina

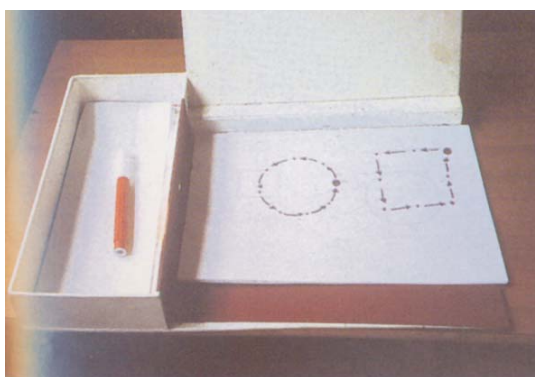
Oponašanje motorike:
4/5 godina

Cilj: **naučiti razvijanje geometrijskih
formi u crtanju predmeta**

Aktivnost: **dovršiti crtež predmeta, spajajući
već iscrtane tačke**

Materijal:
- sređena podloga
- čist papir
- flomaster

Prikaz 119

Manuelno - očna integracija (crtanje):
4/5 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4/5 godina

Cilj: **ponoviti geometrijsku formu
modela**

Aktivnost: **imitirati model geometrijske forme**

Materijal:
- sređena podloga
- papiri
- flomaster

Prikaz 120

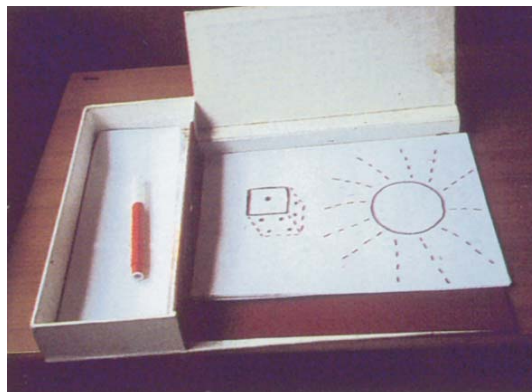
Manuelno - očna integracija (crtanje):
4 / 5 godina

Percepcija (vid):
3 / 4 godine

Cilj: **poboljšati vještinu crtanja i podsticati kreativnost**

Aktivnost: **naučiti spontano crtati predmete iz svakodnevnog života koristeći ponuđene geometrijske oblike**

Materijal:
- sređena podloga
- listovi
- flomasteri

Prikaz 121

Manuelno - očna integracija (crtanje):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4 / 5 godina

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom):
4 / 5 godina

Cilj: **poboljšati vještinu crtanja, prateći model i pisanje štampanim slovima**

Aktivnost: **(priprema za cilj) smjestiti slova ispod odgovarajućih**

Materijal:
- podloga
- bijeli papir
- flomasteri
- posuda
- makaze
- selotejp

Prikaz 122

Manuelno - očna integracija (crtanje):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4 / 5 godina

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom)
4 / 5 godina

Cilj: **poboljšati vještinu crtanja, prateći model i pisanje štampanim slovima**

Aktivnost: **priprema za učenje pisanja štampanog velikog slova ličnog imena: spojiti tačke slova i obojiti ih bez prelaza ivice**

Materijal:
- podloga
- list
- flomaster
- posuda

Prikaz 123

Manuelno - očna integracija (crtanje):
4 / 5 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
4 / 5 godina

Percepcija (vid):
4 / 5 godina

Cilj: **poboljšati vještinu crtanja i vizuelnu pažnju na zadatak**

Aktivnost: **dovršiti crteže dodajući dio koji nedostaje**

Materijal:
- podloga
- papir
- flomaster

Prikaz 124

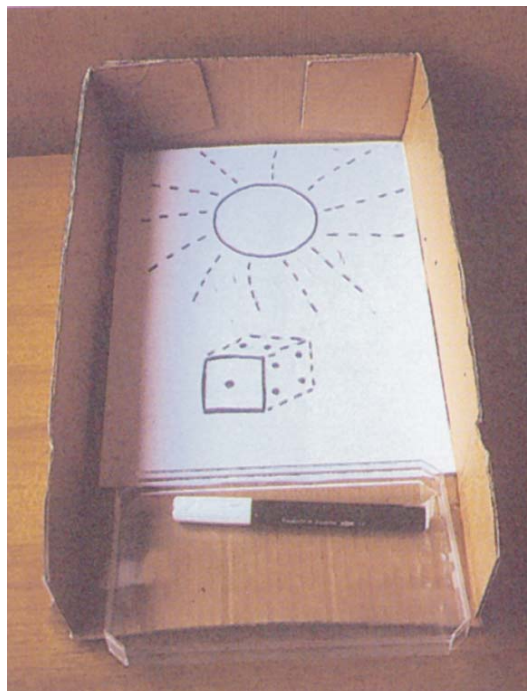
Manuelno - očna integracija (crtanje):
4/5 godina

Sposobnosti fine motorike (manuelni rad):
4/5 godina

Cilj: **razvijati prostranost crteža prateći pravac crtica**

Aktivnost: **razvijati sposobnost crtanja korištenjem jednostavnih oblika**

Materijal: **- podloga
- čist list
- flomasteri
- posuda**

Prikaz 125

Manuelno - očna integracija (kontrola):
5/6 godina

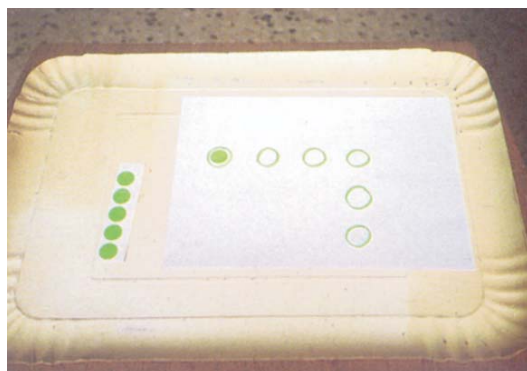
Sposobnost fine motorike (hvatanje)
2/3 godine

Percepcija (vid):
2/3 godine

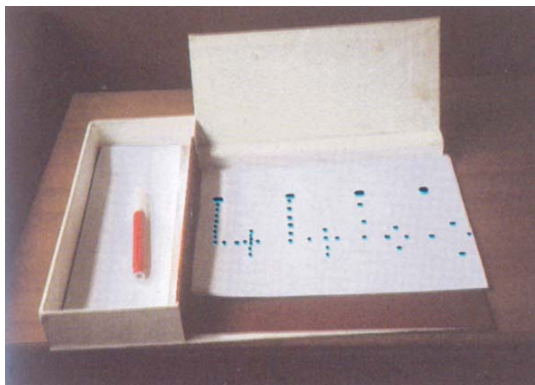
Cilj: **poboljšati koordinisano korištenje obje ruke, hvatanje u obliku klješta i prebacivanje predmeta na određeno mjesto**

Aktivnost: **zalijepiti samolepljive markice prateći indicacije**

Materijal: **- podloga
- list
- samolepljive markice
- flomaster**

Prikaz 126

Manuelno - očna integracija (crtanje):
5 / 6 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
5 / 6 godina

Cilj: **povećati sposobnost pisanja**

Aktivnost: **spojiti seriju tački sa ciljem pisanja broja**

Materijal:
- sređena podloga
- list
- flomaster

Prikaz 127

Manuelno - očna integracija (crtanje):
5 / 6 godina

Sposobnost fine motorike (manuelni rad)
5 / 6 godina

Kognitivni učinak (kognitivni razgovor):
5 / 6 godina

Cilj: **povećati vještinu crtanja, učenjem prateći crtice**

Aktivnost: **naučiti pratiti crtice, pazeći na ivice**

Materijal:
- sređena podloga
- papir
- flomaster

Prikaz 128

Manuelno - očna integracija (crtanje):
5 / 6 godina

Oponašanje motorike:
2 / 3 godine

Cilj: naučiti crtanje dijela ljudskog tijela
na osnovu modela

Aktivnost: kopirati dijelove ljudskog tijela

Materijal: - sređena podloga
- papir
- flomasteri

Prikaz 129

Manuelno - očna integracija (crtanje):
5 / 6 godina

Sposobnost fine motorike (klasifikacija)
4 / 5 godina

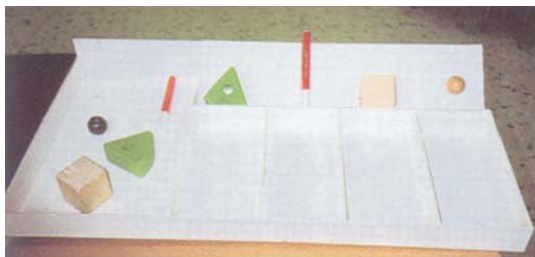
Cilj: razvijati sposobnosti crtanja, misliti
na predmet koji pripada
predstavljenoj kategoriji

Aktivnost: nacrtati različiti predmet od
ponuđenog modela ali koji pripada
istoj kategoriji

Materijal: - papir
- crtež koji objašnjava kategoriju
koje se treba pridržavati
- flomasteri
- posuda
- limena kutija

Prikaz 130

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom i klasifikacija):
1/2 godine

Percepcija (vid):
1/2 godine

Cilj: **razvijati sposobnost praćenja predmeta i povećavanje vizuelne pažnje**

Aktivnost: **uparivati predmete svakodnevne upotrebe**

Materijal: **-sređena podloga
-kopije predmeta (trokuti, flomasteri, loptice, kocke**

Prikaz 131

Kognitivni učinak (poređenje sa predmetom i klasifikacija):
1/2 godine

Percepcija (vid):
1/2 godine

Cilj: **poboljšavanje sposobnosti praćenja modela i vizuelna pažnja**

Aktivnost: **upariti iste slike predmeta iz svakodnevne upotrebe**

Materijal: **- kopije slika predmeta iz upotrebe
- sređena podloga**

Prikaz 132

Kognitivni učinak (poređenje sa predmetom i klasifikacija):

1/2 godine

Percepcija (vid):

1/2 godine

Cilj: **poboljšati sposobnost izbora i vizuelne pažnje**

Aktivnost: **sortirati predmete koji pripadaju dvijema različitim kategorijama**

Materijal:

- predmeti iz dvije kategorije koji su veoma različiti između sebe (npr. lego kocke crvene i kocke žute boje)
- podloga
- karton za jaja
- 2 zdjele
- lijepak

Prikaz 133

Kognitivni učinak (poređenje sa predmetom i klasifikacija):

2/3 godine

Percepcija (vid):

2/3 godine

Cilj: **prepoznavati predmete da pripadaju istoj kategoriji iako nisu svi isti**

Aktivnost: **sortirati između puno predmeta one koji pripadaju istoj kategoriji iako nisu isti**

Materijal:

- predmeti iz svakodnevne upotrebe i među njima neki koji pripadaju istoj kategoriji
- podloga
- 2 posude

Prikaz 134

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom i klasifikacija):
2/3 godine

Percepcija (vid):
2/3 godine

Cilj: **shvatati kategorije među predmetima koji nisu po svemu isti koristeći slike**

Aktivnost: **prepoznavati, među fotografijama predmeta, one koji nisu potpuno iste kategorije**

Materijal: **- kopije fotografija iste kategorije, ali različite međusobno
- sređena podloga**

Prikaz 135

Kognitivni učinak (klasifikacija):
2/3 godine

Sposobnost autonomije (hraniti se):
2/3 godine

Cilj: **prepoznavati ono šta je hrana, razvijati sposobnost razmišljanja u terminima kategorije**

Aktivnost: **među puno predmeta, koji pripadaju istoj kategoriji, prepoznati predmet koji ne pripada**

Materijal: **- stvari koje se jedu i ne pripadajući predmet
- podloga
- posude
- selotejp**

Prikaz 136

Kognitivni učinak (klasifikacija):
2/3 godine

Percepcija (vid):
1/2 godine

Cilj: **poboljšati razumijevanje upotrebe predmeta iz svakodnevne upotrebe**

Aktivnost: **sortirati predmete na osnovu njihove upotrebe (npr. Ishrana i oblačenje)**

Materijal:

- podloga
- posude
- predmeti koji pripadaju dvijema kategorijama

Prikaz 137

Kognitivni učinak (poređenje sa predmetom):
2/3 godine

Percepcija (vid):
1/2 godine

Cilj: **poboljšati prepoznavanje oblika i sposobnost da se prati model**

Aktivnost: **kompletirati listiće sa pripremljenim modelom prekrivajući odgovarajući oblik**

Materijal:

- listić
- flomaster
- samolepljivi papir
- posuda
- podloga
- čičak traka
- lijepak

Prikaz 138

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom):
2/3 godine

Percepcija (vid):
2/3 godine

Cilj: **razvijati sposobnost upoređivanja sa uzorkom u kategoriji životinja**

Aktivnost: **prepoznavati u grupi životinja one iste vrste**

Materijal:
- plastične životinje
- sređena podloga
- 2 posude

Prikaz 139

Kognitivni učinak (klasifikacija):
3/4 godine

Percepcija (čulo dodira):
2/3 godine

Cilj: **poboljšavanje razumijevanja ne vizuelnih podražaja, prepoznavati suprotne**

Aktivnost: **sortirati različite predmete sa istim karakteristikama u dvije klase: mekano i hrapavo**

Materijal:
- dvije kutije od cipela
- mekan materijal
- hrapav materijal

Prikaz 140

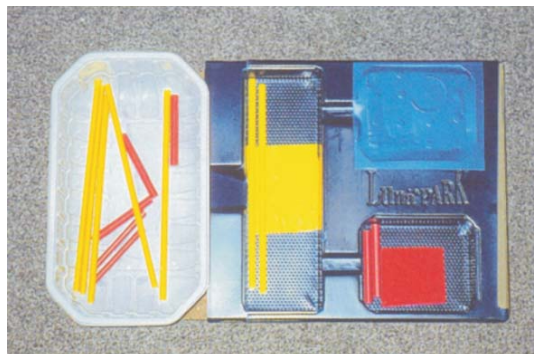
Kognitivni učinak (standardizacija):
3 / 4 godine

Percepcija (vid):
3 / 4 godine

Cilj: **povećati sposobnost standardizacije**

Aktivnost: **sortirati neke predmete po veličini**

Materijal: **-slamčice za sok različite po dimenzijama (boja je samo kao prijedlog!)
- podloga sa pregradama
- posuda**

Prikaz 141

Kognitivni učinak (poređenje sa predmetom):
3 / 4 godine

Percepcija (vid):
3 / 4 godine

Integracija oko-ruka (kontrola):
1 / 2 godine

Cilj: **poboljšati vizuelnu pažnju i sposobnost praćenja modela**

Aktivnost: **staviti broj ispod odgovarajućeg modela**

Materijal: **- podloga
- plastični brojevi
- kartončić
- flomaster
- posuda
- lijepak
- čičak traka**

Prikaz 142

Kognitivni učinak (klasifikacija):
3 / 4 godine

Percepcija (vid):
3 / 4 godine

Cilj: **prepoznati funkcionalne kategorije predmeta**

Aktivnost: **povezati predmete na osnovu njihove upotrebe**

Materijal:

- podloga
- posude
- kopije predmeta koji imaju između sebe funkcionalnu vezu
- selotejp

Prikaz 143

Kognitivni učinak (klasifikacija):
3 / 4 godine

Percepcija (vid):
3 / 4 godine

Cilj: **razvijanje sposobnosti za stvaranje kategorija**

Aktivnost: **napraviti asocijaciju između slika i predmeta u odnosu na njihovu upotrebu**

Materijal:

- slike akcija
- predmeti koji se odnose na akcije
- sređena podloga sa izdignutim dijelom

Prikaz 144

Kognitivni učinak (klasifikacija):
3 / 4 godine

Percepcija (vid):
3 / 4 godine

Cilj: shvatiti odnos između predmeta
radi stvaranja kategorije

Aktivnost: staviti zajedno predmete koji su
povezani njihovom funkcijom

Materijal: -različiti predmeti ali povezani
funkcijom
- sređena podloga

Prikaz 145

Kognitivni učinak (klasifikacija):
3 / 4 godine

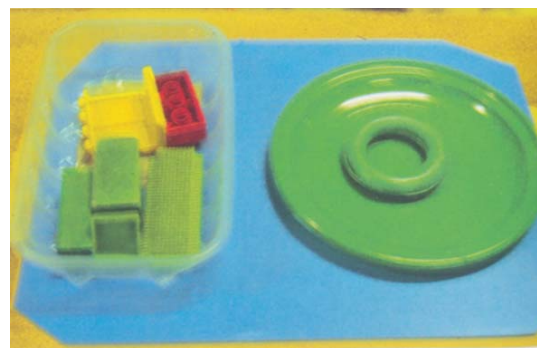
Percepcija (vid):
3 / 4 godine

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom):
3 / 4 godine

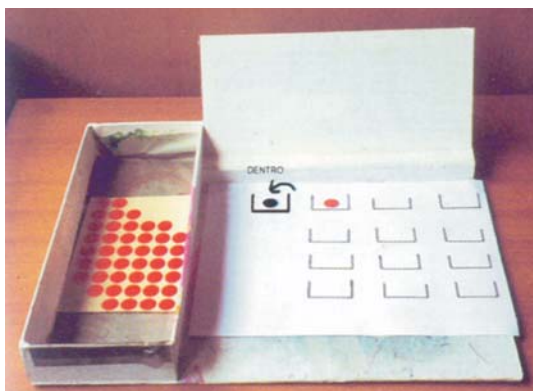
Cilj: p o b o l j š a t i s p o s o b n o s t
prepoznavanja boja

Aktivnost: izabrati među puno predmeta, samo
one koji imaju boju kao i model

Materijal: - podloga
- 2 posude
- različiti predmeti
- predmeti iste boje
- lijepak

Prikaz 146

Kognitivni učinak (kognitivni razgovor):
3 / 4 godine

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom):
3 / 4 godine

Cilj: **shvatiti smisao za "unutra", "ispod" itd. koristeći simbole (PCS)**

Aktivnost: **smjestiti samojlepljive tačke sljedeći simboličke instrukcije**

Materijal:

- samojlepljive tačke
- flomaster
- simbol PCS "unutra"
- podloga

Prikaz 147

Kognitivni učinak (katalogizacija):
3 / 4 godine

Percepcija (vid):
2 / 3 godine

Cilj: **poboljšati razliku između muškaraca i žena**

Aktivnost: **razvrstati slike odvajajući ih na muškarce i žene**

Materijal:

- sređena podloga
- jasne slike
- tri posude

Prikaz 148

Kognitivni učinak (klasifikacija):
4/5 godina

Percepcija (vid):
4/5 godina

Cilj: **poboljšati sposobnost pravljenja kategorija**

Aktivnost: **shvatiti, među puno predmeta koji sačinjavaju jednu kategoriju, koji predmet ne pripada**

Materijal:

- sređena podloga
- slike običnih predmeta
- jedna slika predmeta koji ne pripada ostalim
- dvije posude

Prikaz 149

Kognitivni učinak (slaganje po redosljedu):
4/5 godine

Percepcija (vid):
4/5 godine

Cilj: **naučiti vremenski slijed radi poboljšavanja shvaćanja svakodnevnih aktivnosti**

Aktivnost: **poslagati po redosljedu najvažnije dnevne aktivnosti**

Materijal:

- crteži aktivnosti
- sređena podloga
- karta koja započinje slijed

Prikaz 150

Kognitivni učinak (kognitivni razgovor):
4 / 5 godina

Integracija oko - ruka (kontrola):
4 / 5 godine

Cilj: **poboljšati shvatanje oblika ljudskog tijela**

Aktivnost: **postaviti na odgovarajući način dijelove tijela**

Materijal:
- podloga od filca
- obojeni karton
- posuda

Prikaz 151

Kognitivni učinak (slaganje po redosljedu):
5 / 6 godina

Kognitivni učinak (kognitivni razgovor):
4 / 5 godina

Cilj: **poboljšati shvatanje koncepta "prije", "poslije", "na kraju"**

Aktivnost: **napraviti seriju crteža koji pričaju priču, staviti u redosljed neke karte koje prikazuju slike priče, na osnovu koncepta prije, poslije, na kraju**

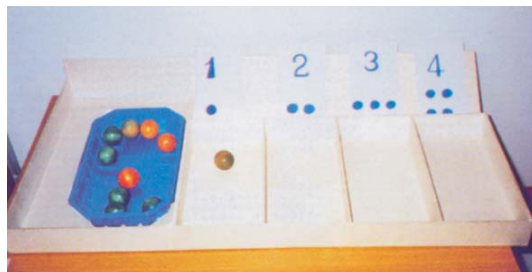
Materijal:
- kartice sa crtežima priče
- tri kartončića ispisana štampanim slovima (prije, poslije, na kraju)
- sređena podloga

Prikaz 152

Kognitivni učinak (povezivanje):
5 / 6 godina

Percepcija (vid):
2 / 3 godine

Kognitivni učinak (poređenje sa uzorkom):
4 / 5 godina

Cilj: **razvijati koncept broja i sposobnost upoređivanja sa uzorkom**

Aktivnost: **staviti odgovarajuću količinu predmeta koji odgovaraju uzorku**

Materijal:

- sređena podloga
- kuglice
- kartončić
- flomaster
- makaze
- posuda

Peto poglavlje

Samostalnost

U ovom poglavlju predstavljamo neke aktivnosti koje imaju za cilj dostizanje sposobnosti koje su neophodne u svakodnevnom životu: *hraniti se, oblačiti se, prati se*. Smatramo ih neophodnim zato što osoba može da vodi život sa minimalnom autonomijom; ne treba ih vezivati za određenu starosnu dob već za važnost koju zauzimaju radi nezavisnosti u ozbiljnom ličnom projektu.

Prikazi, ima ih ukupno 15, na kojima se nalazi opis cilja i već stečene neophodne sposobnosti koje učesnik mora da ima radi izvođenja rada.

Između ostalog su predstavljeni opisi aktivnosti i neophodan materijal radi izvođenja zadatka.

Na nekim prikazima se ne nalazi rješenje za učenje i ovladavanje jedne specifične sposobnosti, nego jedna operacija u aktivnosti koju smo izdvojili iz sveukupnog zadatka. Napravićemo primjer:

Cilj: piti iz šoljice

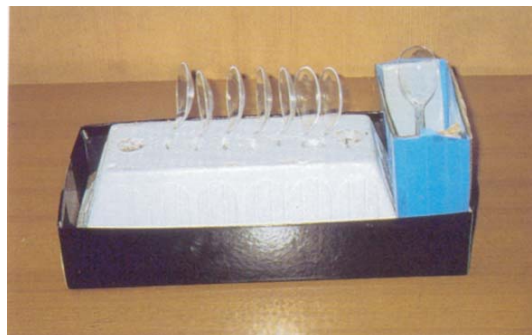
Aktivnost: premjestiti šoljice na tacne

Ako pokušamo da raščlanimo sposobnost aktivnosti da se pije iz šoljice, primjetićemo da su operacije kojim treba ovladati različite: uzeti predmet, dići ga, usmjeriti ga prema čvrstoj tački, ne narušiti sadržaj, približiti ga ustima, dozirati tačnost dok se pije, vratiti šoljicu.

Sa radom koji predlažemo, učesnik će naučiti jednu od neophodnih operacija! Da bi dostigao pola cilja mora naknadno naučiti i ostale.

Prikaz 1

- Cilj:** **uhvatiti pribor za jelo rukama**
- Prije stečene sposobnosti:**
 fina motorika (hvatanje)
 Percepcija (vid)
- Aktivnost:** **uhvatiti pribor za jelo i staviti ga u kutiju**
- Materijal:** - kutija od stiropora
 - plastični pribor za jelo
 - kutija za cipele
 - podloga
 - selotejp

Prikaz 2

- Cilj:** **prikupiti hranu kašikom**
- Prije stečene sposobnosti:**
 fina motorika (pokret)
 integracija oko-ruka (kontrola)
- Aktivnost:** **uhvatiti kašiku, prikupiti brašno i prebaciti ga u drugu posudu**
- Materijal:** - podloga
 - lijevak
 - brašno
 - posuda
 - kašika
 - plastična boca

Prikaz 3

Cilj: **uzimati hranu sa viljuškom**

Prije stečene sposobnosti:

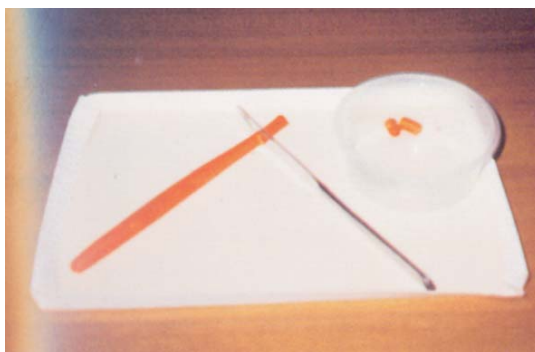
fina motorika (pokret)
integracija oko - ruka (kontrola)

Aktivnost: **uzeti komade DAS gline sa viljuškom i staviti ih u posudu**

Materijal:

- podloga
- posuda
- viljuška
- DAS glina

Prikaz 4

Cilj: **koristiti nož za isjecanje hrane**

Prije stečene sposobnosti:

fina motorika (pokret)
integracija oko-ruka (kontrola)

Aktivnost: **isjeći "kobasicu" od DAS gline na komadiće**

Materijal:

- podloga
- posuda
- nož
- DAS glina

Prikaz 5

Cilj: **piti iz šoljice**

Prije stečene sposobnosti:

**fina motorika (hvatanje, pokret)
integracija oko - ruka (kontrola)**

Aktivnost: **premjestiti šoljice na tacne**

Materijal: **- podloga
- šoljice sa drškom
- tacne
- kutija od cipela
- lijepak**

Prikaz 6

Cilj: **prebacivati vodu**

Prije stečene sposobnosti:

fina motorika (pokret)

Aktivnost: **(priprema za) podizanje flaša
napunjenih sa malom količinom
vode i premještati ih u kutiju**

Materijal: **- podloga
- kutija
- plastična boca
- voda**

Prikaz 7

Cilj: **navlačenje čarapa**

Prije stečene sposobnosti:

**fina motorika (hvatanje, obostrana
manuelna koordinacija)
percepcija (vid)**

Aktivnost: **navlačenje čarapa na grlić od
plastične boce**

Materijal:

- podloga
- plastične boce
- čarape
- posuda
- lijepak
- selotejp

Prikaz 8

Cilj: **skinuti cipele**

Prije stečene sposobnosti:

**fina motorika (hvatanje, uzimanje u
obliku klješta)**

Aktivnost: **razvezati pertle od cipele**

Materijal:

- podloga
- cipele sa pertlama
- lijepak

Prikaz 9

Cilj: **vezati, odvezati cipele**

Prije stečene sposobnosti:

**fina motorika (hvatanje), integracija
oko - ruka (kontrola)**

Aktivnost: **odvezati čičak na jednoj cipeli**

Materijal: **- podloga
- cipele sa čičak trakom
- registrator**

Prikaz 10

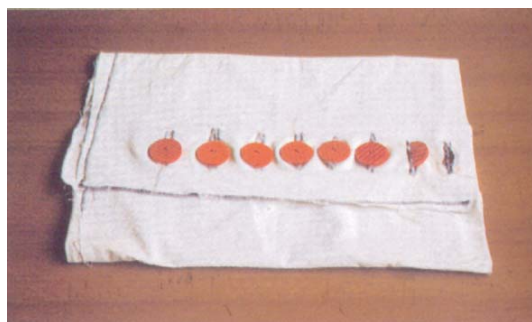
Cilj: **učiti otkopčavati dugmad**

Prije stečene sposobnosti:

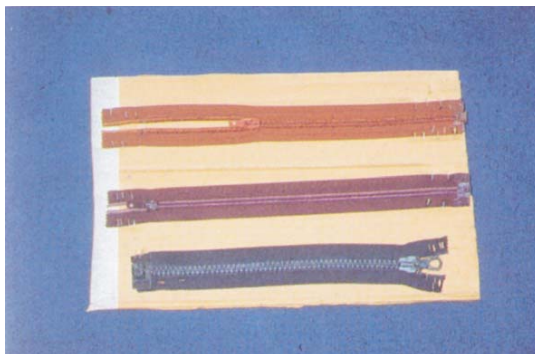
**Integracija oko - ruka (kontrola)
percepcija (vid)
fina motorika (obostrana manualna
koordinacija)**

Aktivnost: **otkopčati dugme iz proreza**

Materijal: **- podloga od kartona
- tekstil sa prorezima
- velika dugmad**

Prikaz 11

Cilj: **učenje otvaranja rajfešlusa**

Prije stečene sposobnosti:
fina motorika (hvatanje, uzimanje u obliku klješta, pokret)

Aktivnost: **otvoriti rajfešluse**

Materijal:
- podloga
- karton
- rajfešlus
- heftalica

Prikaz 12

Cilj: učiti brisanje ruku

Prije stečene sposobnosti:

**fina motorika (pokret), integracija
oko - ruka (kontrola)**

Aktivnost: trljati ruke jednu o drugu da bi
razvukli štapić od DAS gline i ubaciti
ga kroz usko grlo boce

Materijal: - podloga
- DAS gline
- boca
- posuda
- lijepak

Prikaz 13

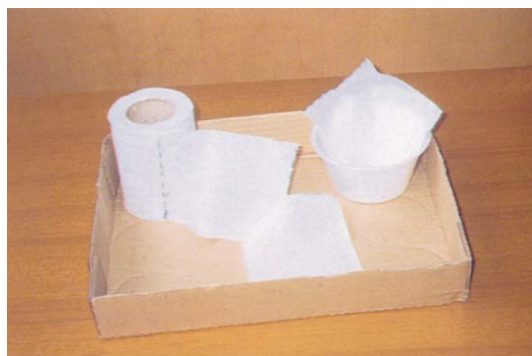
Cilj: učiti iscijepati komad papira radi
brisanja

Prije stečene sposobnosti:

**fina motorika (hvatanje, pokret,
obostrana manualna koordinacija)
percepcija (vid)
integracija oko - ruka (kontrola)**

Aktivnost: iscijepati komad papira prateći izrez

Materijal: - podloga
- posuda
- rolna toalet papira
- flomaster

Prikaz 14

Cilj: poboljšati sposobnost prepoznavanja različitosti dvije slavine (topla i hladna voda)

Prije stečene sposobnosti: kognitivni učinak (pravljenje razlike, poređenje sa uzorkom) fina motorika (pokret)

Aktivnost: praviti dvije kategorije: stvari za koje treba koristiti hladnu vodu i ostale za koju treba toplu

Materijal:

- podloga
- slike aktivnosti (zalivanje cvijeća, kupanje, piti, pranje ruku, pranje zuba itd.)
- čičak traka
- crteži dvije slavine sa crvenim znakom za vruću i plavim za hladnu
- 3 posude

Prikaz 15

Cilj: prati zube

Prije stečene sposobnosti: fina motorika (pokret) integracija oko-ruka (kontrola)

Aktivnost: (priprema za) istisnuti pastu za zube na četkicu

Materijal:

- četkice za zube
- podloga
- mala tuba paste za zube
- podloga sa šupljinama od kartona
- sjekač
- posuda
- selotejp

Šesto poglavlje

Adolescenti i odrasli

Prikazi u ovom dijelu predstavljaju interesantne aktivnosti i pogotovo korisne u životu adolescenata i odraslih sa posebnim potrebama. Treba ih smatrati kao nastavak radova koji su prikazani u četvrtom dijelu ne samo zato što je povećan nivo razvoja predviđenih sposobnosti nego što ćemo se u ovom dijelu koncentrisati na funkcionalno korištenje istih, uvrštavajući ih u svakodnevnu praksu (u porodicu, u centru za dnevni odmor, u školi itd.)

Oduvijek su radno osoblje, roditelji, nastavnici koji se bave osobama sa posebnim potrebama provodili mnogo vremena da ih nauče kako da izvode naizgled jednostavne aktivnosti u ambijentu u kome žive: na primjer postaviti sto, preurediti itd; ostali ciljevi u učenju su okrenuti prema tome da se osoba brine za sebe, da izvodi aktivnosti sama ili u grupi u momentima slobodnog vremena. Zato što se ovi ciljevi mogu dostići u kratkom vremenu i sa uspjehom, neophodno je koristiti jedan od osnovnih instrumenata praktične nastave: raščlanjivanje zadataka; pitajući se da li dječak, djevojčica, odrasli posjeduju potrebnu sposobnost za izvođenje navedene aktivnosti (radi sam), ili je izvodi ali mu je potrebna pomoć, sugestija .

Napravićemo primjer: u četvrtom dijelu naći ćemo aktivnost: “presaviti jedan list papira na dva dijela”, oblast sposobnost fina motorika, razvojna dob od dvije godine.

U tabeli ovog dijela naći ćemo istu sposobnost primjenjenu u funkcionalnom kontekstu (kućni radovi): presavijati salвете.

Jedino ukoliko je učenik naučio dobro osnovnu operaciju na stolu za nezavisni rad, možemo misliti realno da mu predložimo cilj u funkcionalnom kontekstu.

Svi radovi su podijeljeni u tri velike grupe.

Kućne sposobnosti - Profesionalne sposobnosti - Sposobnosti za slobodno vrijeme.

Prikazi imaju rastuće brojeve od 1 do 80 i predstavljaju opis neophodnih prije stečenih sposobnosti za izvođenje aktivnosti sa uspjehom. Prije prikaza je predstavljena sintetička tabela svih radova.

Sažeta tabela prikaza podijeljenih prema oblasti razvoja

Broj prikaza	Aktivnost
	Aktivnosti u domaćinstvu
1	- poredati posuđe
2	- osušiti pribor za jelo
3	- očistiti površinu stola
4	- pokupiti prljavštinu sa poda
5	- odlučiti se između mnogo hrane za onu koja je određena za kupovinu
6	- pripremiti svoje mjesto
7	- rasporemiti sto
8	- napuniti male posude do prije određenog nivoa
9	- skinuti veš sa rešetke za sušenje
10	- sortirati veš
11	- upariti čarape
12	- preklopiti servijete
13	- raširiti mokar veš
14	- staviti u svaku torbicu predviđeni predmet
15	- provući konop kroz rupičastu strukturu
16	- zakačiti dugme
17	- staviti u džepove odgovarajuće predmete i zakopčati
18	- pripremati posmatrajući sekvence operacija
19	- napraviti cijeđeni sok
20	- pomesti površinu nekog poda
	Radne sposobnosti
21	- sastaviti šarafe u odnosu na model
22	- zašarafiti šarafe u šarku koristeći šarafciger
23	- sortirati materijal na osnovu kriterijuma predviđenih zadatkom
24	- staviti u okrugle posude samo materijale napravljene na poklopcu
25	- skinuti zaštitu sa šprica
26	- staviti po redosljedu dnevne aktivnosti
27	- presaviti kutije od kartona
28	- upotrijebiti markice prateći šemu
29	- ubaciti po element u svaku torbicu i zatvoriti
30	- skinuti predmet obavijen sa celofanom
31	- otvoriti lokote sa ključevima
32	- zašarafiti zavrtanje na osnovu
33	- koristiti čekić za postavljanje eksera
34	- praviti rupe u papiru
35	- staviti lastik trake na dvije udaljene tačke
36	- sastaviti redom dijelove olovke
37	- ispuniti bojom neku površinu
38	- umjetnuti električni kabal u utičnicu
39	- istovremeno koristiti dva sredstva za rad

Sažeta tabela prikaza podijeljenih prema oblasti razvoja

Broj prikaza	Aktivnost
40	- staviti listove papira u registratore
41	- sortirati materijal u odgovarajuće posude
42	- naoštiti vrh olovke
43	- presaviti list papira na tri dijela
44	- presavijene papire na tri dijela staviti u kovertu
45	- staviti pečate na određena mjesta
46	- spojiti dva lista sa spajalicom
47	- spojiti dva lista sa heftalicom
48	- umjetnuti listove u plastične omote od registratora
49	- otkinuti po linijima perforirani papir
50	- primjeniti etikete za zatvaranje rupica
51	- prekriti odgovarajuća slova u zadatku sa korektorom
52	- izbrisati nekoliko riječi gumaticom
53	- staviti telefonske kartice u uloške
54	- kopirati nazive konfekcijskih proizvoda
55	- naljepiti marke na kovertu
56	- ubaciti žeton u svaku posudu i zatvoriti
57	- nacrtati liniju od 10 cm lenjirom
58	- sastavljati putem vizuelnih indikacija
59	- prepoznati neophodne predmete za pravljenje kafe
60	- sortirati dvije riječi sa natpisima jela
Aktivnosti u slobodnom vremenu	
61	- staviti domine na odgovarajuća mjesta
62	- prepoznati isti crtež
63	- staviti domine na odgovarajući broj
64	- sastaviti slagalicu od tri dijela
65	- bojiti pazeći na prostor
66	- staviti lijepak u precizno određen prostor
67	- ispečatirati kartončiće i staviti ih u posudu
68	- prevrtati stranice od knjige
69	- zalijepiti oblike kolor kolaž papira imitirajući model
70	- napraviti lavirint
71	- napraviti kompleksniju slagalicu
72	- namjestiti dijelove Lego kocki iznad osnove
73	- pratiti žicom seriju ukrštanja
74	- kompletirati uklapanje
75	- oblikovati crtež iznenađenja, bojenjem prostora obilježenih sa tačkom
76	- napraviti ukrštene riječi
77	- prepoznati karte za igranje koje su istih vrijednosti
78	- staviti karte za igranje ispod odgovarajućeg modela
79	- islikati akvarel
80	- nanizati ogrlicu prateći model

Prikaz 1

Cilj: složiti escajg

Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
fina motorika (manuelni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)

Aktivnost: izvaditi escajg iz cjediljke i složiti ga u namjensku posudu za odlaganje escajga

Materijal:

- podloga
- escajg
- posuda
- plasticna posuda za odlaganje escajga
- selotejp

Prikaz 2

Cilj: naučiti posušivati

Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (bilateralna koordinacija ruku i manuelni rad)
percepcija (vid) integracija oko-ruka (kontrola)

Aktivnost: posušiti escajg

Materijal:

- plastična korpa kao podloga
- escajg
- sudna krpa
- cjediljka za escajg
- plastična posuda za odlaganje escajga

Prikaz 3

Cilj: očistiti određenu površinu

Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
fine motoričke sposobnosti
 (bilateralna koordinacija ruku,
 hvatanje, manualni rad)

Aktivnost: očistiti površinu stola

Materijal:

- plastična zdjela
- sunder
- sudna krpa

Prikaz 4

Cilj: sakupiti otpatke

Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
fina motorika (manualni rad i
 bilateralna koordinacija ruku)

Aktivnost: počistiti smetljarem i metlicom
 prljavštinu sa poda

Materijal:

- korpa za smeće
- metlica i smetljara
- jasno vidljivi materijali (bolje je izbjegavati papir jer je suviše lagan i stoga se teško sakuplja)
- selotejp

Prikaz 5

Cilj: ići u nabavku

Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (hvatanje)
kognitivne sposobnosti (poređenje s
uzorkom)
percepcija (vid)

Aktivnost: odabrati među ponuđenim
prehrambenim artiklima one koji se
nalaze na spisku za nabavku

Materijal: - strukturno uređena podloga
- dobro poznati različiti prehrambeni
artikli
- bijeli kartončić
- flomaster

Prikaz 6

Cilj: steći sposobnosti koje razvijaju
samostalnost u uzimanju obroka

Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (manuelni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)
percepcija (vid)
kognitivne sposobnosti (poređenje s
uzorkom)

Aktivnost: postaviti sto za jednu osobu

Materijal: - plastična korpica
- escajg za jednu osobu
- poslužavnik
- selotejp
- flomaster

Prikaz 7

Cilj: steći sposobnosti koje razvijaju samostalnost u uzimanju obroka

Prethodno usvojene sposobnosti:

I percepcija (vid)
fina motorika (manuelni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)
kognitivne sposobnosti (poređenje s uzorkom)

Aktivnost: pospremiti sto

Materijal:

- 3 posude (po jedna za escajg, tanjire i čaše)
- kanta za ostatke od hrane
- kartončić
- flomaster
- selotejp

Prikaz 8

Cilj: naučiti obavljati aktivnosti vezane za dvorišne radove

Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (hvatanje i manuelni rad)
percepcija (vid)

Pripremna aktivnost:

napuniti plastične bočice do označenog nivoa

Materijal:

- strukturno uređena podloga
- plastični dozer
- plastične bočice sa čepom
- naljepnice u boji za označavanje nivoa
- posude

Prikaz 9

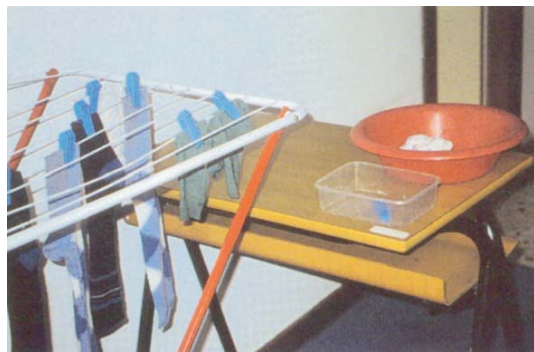
Cilj: brinuti se za odjeću

Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
fina motorika (manuelni rad i
bilateralna koordinacija oko-ruka)
integracija oko-ruka (kontrola)

Aktivnost: pokupiti veš sa mreže za sušenje
veša

Materijal:
- korpa za veš
- korpa za štipaljke
- mreža za prostiranje veša
- odjevni predmeti

Prikaz 10

Cilj: brinuti se za odjeću

Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
fina motorika (manuelni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)
kognitivne sposobnosti (poređenje s
uzorkom)

Aktivnost: razvrstati veš

Materijal:
- 2 korpe za veš
- čarape
- drugi odjevni predmeti

Prikaz 11

Cilj: **brinuti se za odjeću**

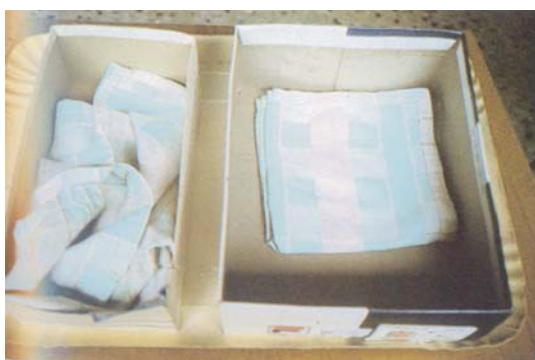
Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
fina motorika (manuelni rad)
Integracija oko-ruka (kontrola)
kognitivne sposobnosti
(združivanje, povezivanje)

Aktivnost: **sparivati čarape**

Materijal:
- 2 korpe za veš
- više međusobno različitih parova
čarapa (po veličini, boji, materijalu,
dizajnu)

Prikaz 12

Cilj: **brinuti se za odjeću**

Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (manuelni rad i
bilateralna koordinacija ruku)
integracija oko-ruka (kontrola)
percepcija (vid)

Aktivnost: **slagati platnene salvete**

Materijal:
- 2 korpe za veš
- platnene salvete
- podloga

Prikaz 13

Cilj: brinuti se za odjeću

Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
fina motorika (hvatanje, manuelni rad, bilateralna koordinacija ruku)
integracija oko-ruka (kontrola)
kognitivne sposobnosti (pratiti slijed)

Aktivnost: prostirati mokar veš

Materijal:

- mreža za prostiranje veša
- korpa sa štipaljkama
- korpa sa mokrim vešom
- naljepnice u boji za označavanje mjesta za stavljanje veša

Prikaz 14

Cilj: preuređivanje

Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
fina motorika (hvatanje, manuelni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)

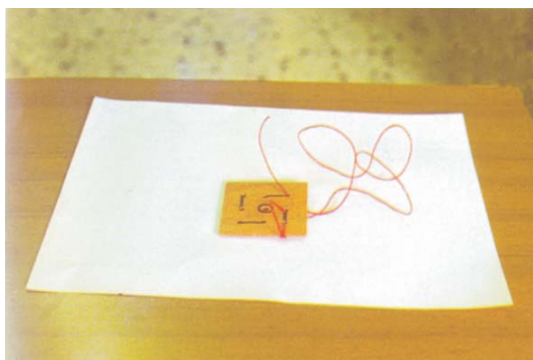
Aktivnost: u svaku pripremljenu vrećicu stavljanje samo označene predmete

Materijal:

- 2 korpe
- posuda
- sitni predmeti
- samoljepljive etikete
- flomasteri
- 10 vrecica za zamrzivač

Prikaz 15

Cilj: brinuti se za odjeću (šivenje)

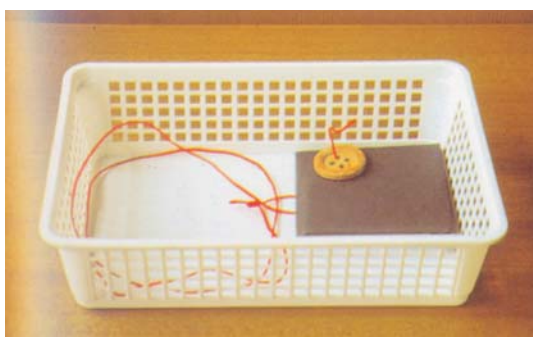
Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (hvatanje, manuelni rad, bilateralna koordinacija ruku)
 percepcija (vid)
 integracija oko-ruka (kontrola)
 kognitivne sposobnosti (poređenje s uzorkom)

Aktivnost: provući špagu kroz uske rupe na pripremljenom materijalu

Materijal:
 - materijal sa izbušenim rupicama
 - kalem sa špagom

Prikaz 16

Cilj: brinuti se za odjeću

Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
 integracija oko-ruka (kontrola)
 fine motoričke sposobnosti
 (bilateralna koordinacija ruku)

Aktivnost: prišiti dugme

Materijal:
 - korpa
 - velika igla
 - silk u boji
 - veliko dugme sa 4 rupice
 - platno u obliku kvadrata
 - crni signir flomaster (marker)

Prikaz 17

- Cilj:** brinuti se za odjeću
- Prethodno usvojene sposobnosti:**
- kognitivne sposobnosti (poređenje s uzorkom)
 - percepcija (vid)
 - Integracija oko-ruka (kontrola)
 - fine motoričke sposobnosti (bilateralna koordinacija ruku)
- Aktivnost:** staviti u džepove odgovarajući predmet, a potom ih zakopčati
- Materijal:**
- podloga
 - komad platna
 - dugmad
 - čičak traka
 - posuda
 - sitni predmeti
 - flomaster
 - kopče

Prikaz 18

- Cilj:** postaviti sto
- Prethodno usvojene sposobnosti:**
- kognitivne sposobnosti (pratiti redosljed)
 - percepcija (vid)
 - fine motoričke sposobnosti (manuelni rad)
- Aktivnost:** obaviti zadatak postavljanja stola sa mnogo predstavljenih elemenata i slijedeći utvrđeni i vidljivi redosljed
- Materijal:**
- korpa sa posuđem
 - tabela sa uputstvima osnovnih operacija koje treba izvršiti (označiti sve operacije koje treba da budu izvršene kao i potrebne predmete)

Prikaz 19

Cilj: **kuvati**

Prethodno usvojene sposobnosti:

**kognitivne sposobnosti (pratiti redosljed)
fine motoricke sposobnosti (bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)**

Aktivnost: **napraviti oranžadu**

Materijal:

- korpa
- cjediljka za limun
- narandža
- čaša
- nož
- tabela sa uputstvima osnovnih operacija koje treba izvršiti (naznaciti crtežima: sjeći narandžu na pola, iscijediti je, presuti sadržaj u čašu)

Prikaz 20

Cilj: **očistiti neku površinu**

Prethodno usvojene sposobnosti:

**percepcija (vid)
fine motoričke sposobnosti (bilateralna koordinacija ruku i manualni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)**

Aktivnost: **pomesti pod**

Materijal:

- metla sa podesivom ručkom
- lopatica
- prethodno zaprljan pod vidljivim materijalima

Prikaz 21

Cilj: **razvrstati određene materijale**

Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
 fina motorika (manuelni rad i
 bilateralna koordinacija ruku)
 integracija oko-ruka (kontrola)
 kognitivne sposobnosti (poređenje s
 uzorkom)

Pripremna aktivnost:

združiti šarafe i druge komponente
prema ponudenom modelu

Materijal:

- šarafi
- koluti ispod zavrtnja
- gumice
- matice
- posuda sa pregradama

Prikaz 22

Cilj: **nauciti koristiti alat za rad**

Prethodno usvojene sposobnosti:

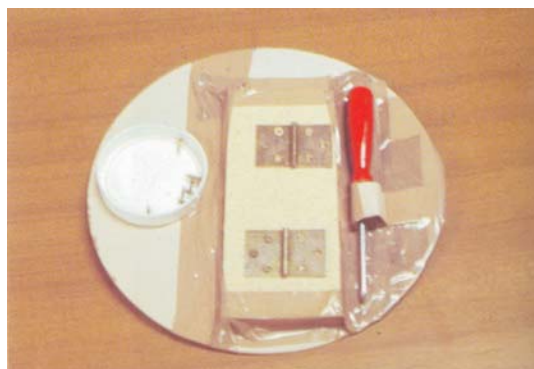
fina motorika (hvatanje i manuelni
 rad)
 integracija oko-ruka (kontrola)
 percepcija (vid)

Pripremna aktivnost:

prišarafiti šarafcigerom šarafe na
šarku

Materijal:

- podloga
- šarafi istih dimenzija
- šarafciger sa prikladnom drškom
- metalna šarka
- drvena daska
- probadac (šiljak)
- posuda

Prikaz 23

Cilj: sortirati materijal

Prethodno usvojene sposobnosti:
fina motorika (manuelni rad)
percepcija (vid)
kognitivne sposobnosti
(klasifikacija)

Pripremna aktivnost:
razvrstati materijale prema
kriterijumima predviđenim
zadatkom

Materijal:
- podloga
- posuda
- 3 zdjele
- različiti materijali razvrstani u tri
klase (npr. čavlići u boji,
tjestenina i kružne gumice)

Prikaz 24

Cilj: razvrstati materijale

Prethodno usvojene sposobnosti:
koordinacija oko-ruka (kontrola)
kognitivne sposobnosti (poređenje s
uzorkom)
fina motorika (hvatanje)
percepcija (vid)

Pripremna aktivnost:
staviti u kutijice samo materijale koji
su nacrtani na poklopcu

Materijal:
- podloga
- posuda
- plastične kutijice sa poklopcem na
zavrtanje
- flomasteri
- prazan papir za crtanje
- jednostavni materijali međusobno
veoma različiti
- selotejp

Prikaz 25

Cilj: ponavljati jednu radnju bez prekidanja do kraja

Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad)
percepcija (vid)**

Pripremna aktivnost:

skinuti poklopac sa šprice

Materijal:

- podloga
- 20 plastičnih šprica
- kutija
- 2 posude

Prikaz 26

Cilj: naučiti upotrebljavati planer (agendu)

Prethodno usvojene sposobnosti:

**integracija oko-ruka (kontrola)
percepcija(vid)
fina motorika (manuelni rad)
kognitivne sposobnosti (pratiti redoslijed)**

Aktivnost: staviti u red slike dnevnih aktivnosti poštujući vremenski slijed

Materijal:

- strukturno uređena podloga
- kartice sa slikama aktivnosti
- flomaster
- kartica sa satnicama

Prikaz 27

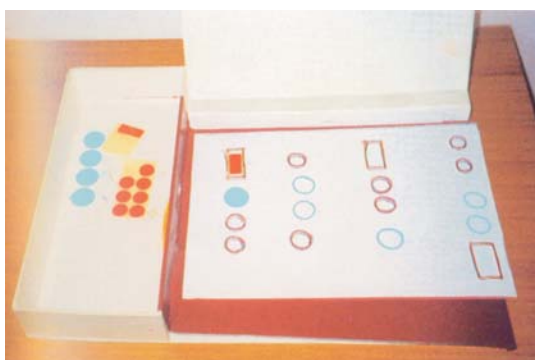
Cilj: izvršavati složene radnje savijanja

Prethodno usvojene sposobnosti:
fina motorika (manuelni rad)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)

Aktivnost: presavijati kartonske kutije

Materijal:
 - 2 korpe
 - više međusobno jednakih kartonskih kutija

Prikaz 28

Cilj: pakovati proizvode

Prethodno usvojene sposobnosti:
integracija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (manuelni rad)
percepcija (vid)

Pripremna aktivnost:
zalijepiti oblike od papira prema ponuđenoj šemi

Materijal:
 - podloga
 - prazan list papira
 - obojeni samoljepljivi oblici
 - flomasteri

Prikaz 29

Cilj: pakovati proizvode izvršavajući redom operacije

Prethodno usvojene sposobnosti:

koordinacija oko-ruka (kontrola)
percepcija (vid)
fina motorika (manuelni rad)
kognitivne sposobnosti
(podudaranje)

Aktivnost: staviti svaki elemenat u po jednu vrećicu, zatvoriti je i odložiti

Materijal:

- korpa
- posuda za voće
- vrećice za zamrzivač
- žičica za vezivanje

Prikaz 30

Cilj: otvoriti pakovanje proizvoda

Prethodno usvojene sposobnosti:

koordinacija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (manuelni rad i
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)

Pripremna aktivnost:
izvaditi umotani predmet iz celofana

Materijal:

- podloga
- niz interesantnih i jasno prepoznatljivih predmeta
- prozirni papir
- posuda
- zdjela

Prikaz 31

Cilj: otvarati brave

Prethodno usvojene sposobnosti:

koordinacija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (manuelni rad i
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)

Aktivnost: otvoriti katanac ključem

Materijal:

- podloga
- katanaci različitih veličina sa
odgovarajućim ključevima
- posude
- drvena osnova

Prikaz 32

Cilj: naučiti zašarafiti (različiti materijali)

Prethodno usvojene sposobnosti:

koordinacija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (hvatanje)
percepcija (vid)

Aktivnost: zašarafiti navoje na jednu podlogu

Materijal:

- podloga
- drvena ploča
- veći navoji i šrafovi

Prikaz 33

Cilj: naučiti koristiti alat za rad

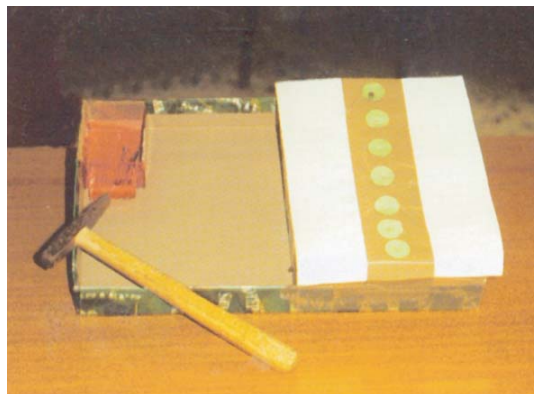
Prethodno usvojene sposobnosti:

integracija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (hvatanje, manualni
rad i bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)

Aktivnost: koristiti čekić za ukucavanje eksera

Materijal:

- podloga
- čekić
- ekseri
- podloga od polistirola
- posuda
- samoljepljivi papirni kružići

Prikaz 34

Cilj: naučiti koristiti instrumente za rad

Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (hvatanje, bilateralna
koordinacija ruku, stiskanje)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)

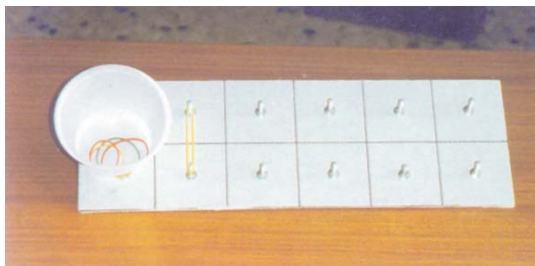
Aktivnost: praviti rupe na papiru

Materijal:

- korpe
- mašinicica za rupe
- listovi papira

Prikaz 35

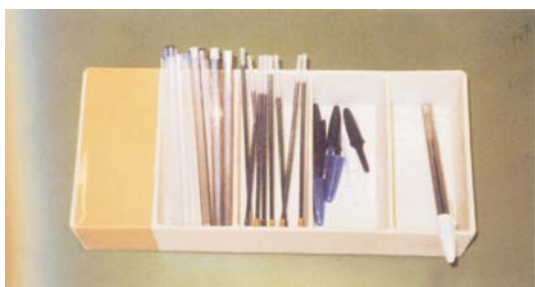
Cilj: zatvoriti ambalažu

Prethodno usvojene sposobnosti:
percepcija (vid)
fina motorika (hvatanje, manualni rad i bilateralna koordinacija ruku)

Pripremna aktivnost:
staviti gumice na dvije udaljene tačke

Materijal:
 - podloga
 - gumice iste veličine
 - posuda
 - šarafi
 - matice

Prikaz 36

Cilj: sastaviti

Prethodno usvojene sposobnosti:
fina motorika (bilateralna koordinacija ruku, manualni rad)
kognitivne sposobnosti (pratiti redoslijed)
percepcija (vid)

Aktivnost: posložiti redom dijelove hemijske olovke (3 dijela)

Materijal:
 - posuda sa više pregrada
 - 20 hemijskih olovaka tipa Bic

Prikaz 37

Cilj: naučiti koristiti alat za rad

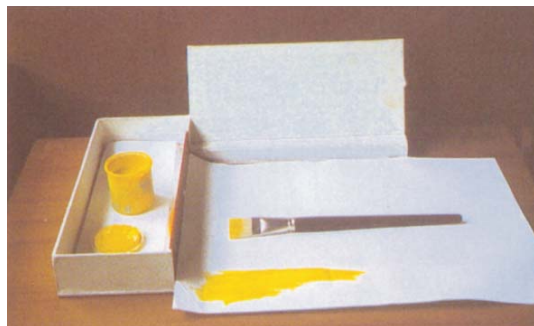
Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (manuelni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)
percepcija (vid)

Aktivnost: obojiti određenu površinu koristeći kist srednjih dimezija

Materijal:

- podloga
- tanji karton
- tempere
- pljosnat kist za bojenje
- posuda sa spremljenom bojom

Prikaz 38

Cilj: naučiti koristiti alat za rad

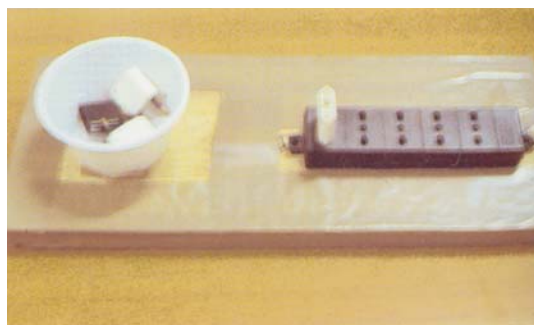
Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (manuelni rad,
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)

Pripremna aktivnost:
 staviti utikač u utičnicu

Materijal:

- podloga
- nekoliko utikača
- utičnica sa više ulaza
- posuda

Prikaz 39

Cilj: naučiti koristiti alat za rad

Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad,
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)**

Aktivnost: koristiti istovremeno francuski ključ
i šarafciger

Materijal:

- korpa
- osnova od drveta i aluminijska ploča sa rupama
- šarafi i matice
- šarafciger i francuski ključ
- posuda

Prikaz 40

Cilj: naučiti arhivirati dokumente

Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad,
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)**

Aktivnost: staviti izbušen list papira u registar

Materijal:

- 2 korpe
- izbušeni listovi papira
- registar

Prikaz 41

- Cilj:** razvrstati materijal
- Prethodno usvojene sposobnosti:**
 kognitivne sposobnosti (poređenje s uzorkom, klasifikacija)
 fina motorika (hvatanje)
 percepcija (vid)
- Aktivnost:** razvrstati materijal u odgovarajuće posude
- Materijal:**
 - posuda sa pregradama
 - sitni željezni materijal

Prikaz 42

- Cilj:** naučiti koristiti alat za rad
- Prethodno usvojene sposobnosti:**
 fina motorika (manuelni rad, bilateralna koordinacija ruku)
 percepcija (vid)
 integracija oko-ruka (kontrola)
- Aktivnost:** zašiljiti olovke šiljalom
- Materijal:**
 - korpa
 - nezašiljene olovke
 - šiljalo
 - posuda
 - konzerva
 - zdjela

Prikaz 43

Cilj: naučiti savijati materijal

Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad,
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)**

Pripremna aktivnost:

**saviti list papira na tri dijela prateći
iscrtane linije**

Materijal:

**- korpa
- kutija
- listovi papira
- flomasteri
- lenjir**

Prikaz 44

Cilj: staviti pismo u kovertu

Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad,
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)**

Aktivnost:

**staviti list papira savijen na tri dijela
u kovertu**

Materijal:

**- korpa
- kutija
- savijeni listovi papira
- odgovarajući broj koverti**

Prikaz 45

Cilj: **naučiti koristiti pečat**

Prethodno usvojene sposobnosti:

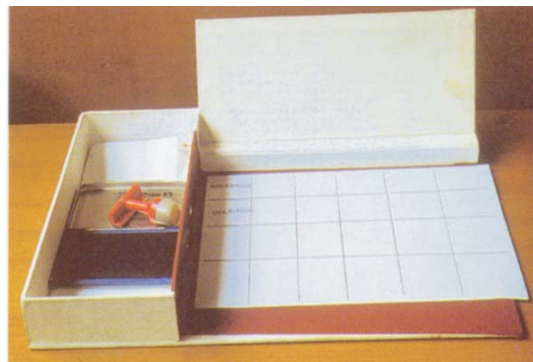
**fina motorika (manuelni rad)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)**

Pripremna aktivnost:

**označiti pečatom na listu
predviđene prostore**

Materijal:

**- podloga
- pečat
- jastučić za pečat
- listovi papira
- flomaster**

Prikaz 46

Cilj: **naučiti koristiti materijal za rad**

Prethodno usvojene sposobnosti:

**integracija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (manuelni rad,
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)**

Aktivnost: **spojiti dva lista papira metalnom
spajalicom**

Materijal:

**- 2 korpe
- bijeli listovi papira (ili na kockice)
- sivi listovi papira (ili sa linijama)
- spjalice
- kutija**

Prikaz 47

Cilj: naučiti koristiti materijal za rad

Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad,
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)**

Aktivnost: spojiti dva lista papira heftalicom

Materijal:

- 2 korpe
- listovi papira sa linijama (ili bijeli bez linija)
- listovi papira na kockice (ili listovi sive boje)
- heftalica
- punjenje za heftalicu

Prikaz 48

Cilj: staviti papir u odgovarajući omot

Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad)
percepcija (vid)
kognitivne sposobnosti (sukladnost,
podudaranje)**

Pripremna aktivnost: staviti papir u odgovarajuću foliju

Materijal:

- 2 korpe
- 20 listova papira
- 20 prozirnih plastičnih folija

Prikaz 49

Cilj: pojačati sposobnost rada ruku

Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad,
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)**

Aktivnost: otkinuti označene ivice papira

Materijal:

- korpa
- listovi papira sa izbušenim stranicama i označenim za kidanje
- posuda

Prikaz 50

Cilj: naučiti koristiti materijal za rad

Prethodno usvojene sposobnosti:

**integracija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (manuelni rad,
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)**

Aktivnost: staviti samoljpljive kružiće na izbušene rupe u papiru

Materijal:

- 2 korpe
- izbušeni listovi papira
- samoljpljivi kružići od papira

Prikaz 51

Cilj: naučiti koristiti materijal za rad

Prethodno usvojene sposobnosti:
percepcija (vid)
fina motorika (pokret)
integracija oko-ruka (kontrola)

Aktivnost: obrisati slova upotrebom korektora

Materijal:
 - korpa
 - ispisani listovi papira
 - marker
 - korektor

Prikaz 52

Cilj: naučiti koristiti materijal za rad

Prethodno usvojene sposobnosti:
fina motorika (manuelni rad)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)

Aktivnost: koristiti gumicu za brisanje riječi pisanih običnom olovkom

Materijal:
 - korpa
 - list papira sa riječima pisanim običnom olovkom
 - gumica za brisanje

Prikaz 53

Cilj: koristiti telefon sa telekard karticom

Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad,
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)**

Pripremna aktivnost:

**ubaciti telekard karticu u posudu sa
namjenskim procjepom**

Materijal:

**- podloga
- držač dijapozitiva
- kartonska kutija
- skalpel
- toplo ljepilo
- telekard kartice**

Prikaz 54

Cilj: sastaviti listu za nabavku

Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad)
integracija oko-ruka (crtež)
kognitivne sposobnosti (poređenje s
uzorkom)**

Pripremna aktivnost:

**prepisati ime proizvoda naznačeno
na njegovom pakovanju**

Materijal:

**- podloga
- konfekcijsko pakovanje proizvoda
uobičajene namjene
- marker
- čist list papira
- flomaster
- zdjela**

Prikaz 55

Cilj: poslati pismo

Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (manuelni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)
percepcija (vid)

Pripremna aktivnost:

nalijepiti samoljepljive etikete na predviđena mjesta

Materijal:

- 2 korpe
- 10 bijelih koverti
- 10 samoljepljivih etiketa
- flomaster
- posuda

Prikaz 56

Cilj: spojiti materijale

Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (manuelni rad, bilateralna koordinacija ruku)
integracija oko-ruka (kontrola)
kognitivne sposobnosti (podudaranje)

Aktivnost:

staviti po jedan žeton u svaku posudicu i zatvoriti je plastičnim čepom

Materijal:

- korpa
- korpica
- 20 plastičnih kutijica za film sa poklopcem
- 20 žetona
- 2 posude

Prikaz 57

Cilj: naučiti koristiti instrumente za rad

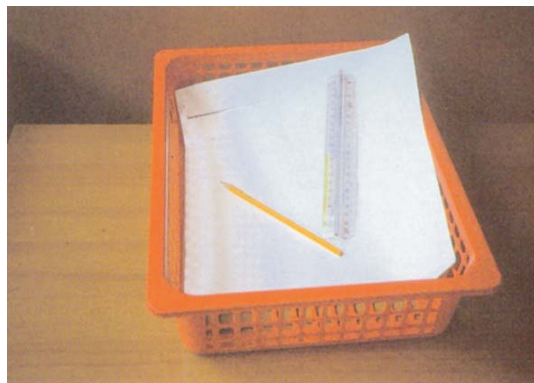
Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (manuelni rad,
 bilateralna koordinacija ruku)
 p e r c e p c i j a (v i d)
 integracija oko-ruka (crtež)
 kognitivne sposobnosti (poređenje s
 uzorkom)

Aktivnost: napraviti liniju dužine 10 cm
 koristeći lenjir

Materijal:

- korpa
- lenjir od najmanje 10 cm
- obična olovka
- lak za nokte (premazati lenjir do 10. cm)
- list papira

Prikaz 58

Cilj: sjediniti materijale po pripremljenoj šemi

Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (manuelni rad,
 bilateralna koordinacija ruku)
 percepcija (vid)
 integracija oko-ruka (crtež)
 kognitivne sposobnosti (poređenje
 sa uzorkom)

Aktivnost: sjediniti materijale prateći vidljivo
 uputstvo

Materijal:

- flomaster
- list papira za model za kopiranje
- sitni željezni materijal
- posuda sa pregradama

Prikaz 59

Cilj: izvršiti aktivnost na zahtjev

Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (manuelni rad, bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)
kognitivne sposobnosti (poređenje s uzorkom)

Aktivnost (pripremna za):

prepoznati predmete neophodne za izvršavanje aktivnosti (napraviti kafu)

Materijal:

- korpica
- podloga sa izdignutim dijelom
- fotografije predmeta za svakodnevnu upotrebu
- fotografije dijelova kafetijere
- čist list papira
- flomaster

Prikaz 60

Cilj: napraviti spisak za nabavku

Prethodno usvojene sposobnosti:

integracija oko-ruka (crtež)
kognitivne sposobnosti (poređenje s uzorkom)
percepcija (vid)

Pripremna aktivnost:

razvrstati dvije napisane riječi koje predstavljaju prehrambene proizvode u dva polja

Materijal:

- podloga
- kartončić
- flomaster
- kutija
- selotejp
- dvije posude

Prikaz 61

Cilj: igrati šah

Prethodno usvojene sposobnosti:

kognitivne sposobnosti (poređenje s uzorkom)
fina motorika (uzimanje prstima, hvatanje)
percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)

Aktivnost: staviti figure na odgovarajuća polja

Materijal:

- korpa
- šema šahovske table
- crne figure
- bijele figure
- crni i bijeli samoljepljivi komadići papira
- posuda za figure

Prikaz 62

Cilj: igrati domine

Prethodno usvojene sposobnosti:

kognitivne sposobnosti (poređenje sa uzorkom)
fina motorika (pokret)
integracija oko-ruka (kontrola)
percepcija (vid)

Aktivnost: prepoznati jednake zakove i dovršiti niz

Materijal:

- podloga
- zdjela
- domino pločice
- kartončić za crtanje jednostavnih geometrijskih oblika (zeleni kvadratići, crveni trokutovi)
- flomasteri
- ljepilo

Prikaz 63

Cilj: igrati tombolu

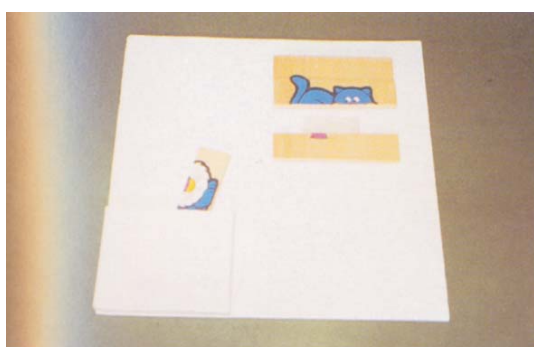
Prethodno usvojene sposobnosti:

kognitivne sposobnosti (poređenje s uzorkom)
fina motorika (hvatanje, uzimanje prstima)
integracija oko-ruka (kontrola)
percepcija (vid)

Aktivnost: staviti kružne pločice sa brojevima na odgovarajući broj

Materijal:
 - korpa
 - zdjela sa tombolskim pločicama sa brojevima
 - list papira sa označenim brojevima

Prikaz 64

Cilj: sastaviti pazl

Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
integracija oko-ruka (kontrola)

Pripremna aktivnost:

sastaviti pazl napravljen od tri dijela kojem su spoljni dijelovi već postavljeni na mjesto

Materijal:
 - podloga
 - pazle sa manje dijelova
 - posuda
 - selotejp

Prikaz 65

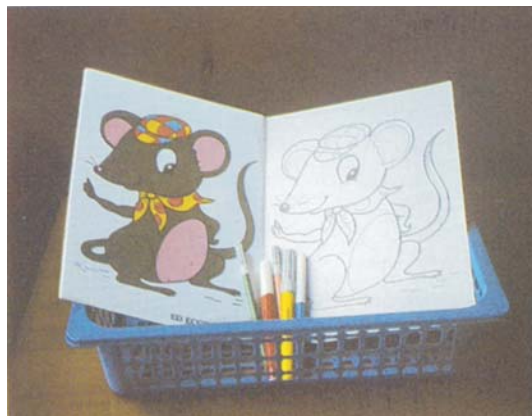
Cilj: **bojiti**

Prethodno usvojene sposobnosti:

**integracija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (crtež)
percepcija (vid)**

Aktivnost: **obojiti sliku ne prelazeći označene granice**

Materijal: **- korpa
- bojanka i jednostavni crtež sa uputstvima
- flomasteri**

Prikaz 66

Cilj: **kompletirati album sa sličicama**

Prethodno usvojene sposobnosti:

**kognitivne sposobnosti
(podudaranje)
integracija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (bilateralna koordinacija ruku i manuelni rad)**

Aktivnost: **nanijeti ljepilo u stiku precizno na označeno mjesto**

Materijal: **- korpa
- ljepilo
- mjesto za ljepilo jasno ograničeno
- sličica za nalijepiti
- marker**

Prikaz 67

Cilj: pečatirati

Prethodno usvojene sposobnosti:

fina motorika (bilateralna koordinacija ruku i manualni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)
percepcija (vid)

Aktivnost: pečatirati kartončiće i staviti ih u predviđenu posudu

Materijal:

- podloga
- korpa
- držač dijapozitiva
- obojeni kartončići
- pečat
- jastuče za pečat

Prikaz 68

Cilj: listati knjigu

Prethodno usvojene sposobnosti:

percepcija (vid)
fina motorika (manualni rad)

Aktivnost: okretati stranu po stranu prema uputstvima

Materijal:

- korpa
- kartončić
- obojene sličice
- flomasteri
- makaze
- ljepilo
- knjiga

Prikaz 69

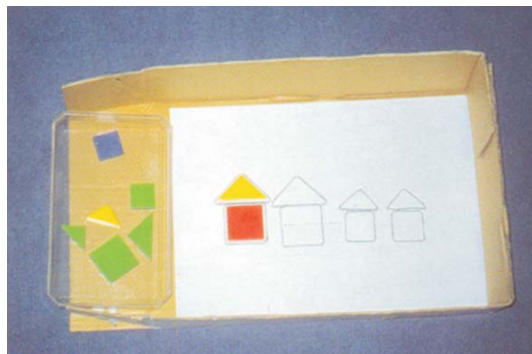
Cilj: **napraviti kolaž**

Prethodno usvojene sposobnosti:

**integracija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (bilateralna
koordinacija ruku i manuelni rad)
percepcija (vid)
kognitivne sposobnosti (poređenje s
uzorkom)**

Aktivnost: **zalijepiti oblike od samoljepljivog
papira u boji prema modelu**

Materijal: **- podloga
- list papira
- samoljepljivi oblici u boji
- flomasteri
- zdjela
- selotejp**

Prikaz 70

Cilj: **igre za razonodu u slobodno vrijeme
za jednu osobu**

Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)
percepcija (vid)**

Aktivnost: **ući u lavirint i flomasterom pratiti
put ne izlazeći iz ucrtanih granica**

Materijal: **- korpa
- čist list papira
- proziran list ili list sa crtežom
- flomaster
- selotejp**

Prikaz 71

Cilj: igre za razonodu u slobodno vrijeme za jednu osobu

Prethodno usvojene sposobnosti:
percepcija (vid)
fina motorika (hvatanje i manualni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)

Aktivnost: složiti komplikovaniji pazl uz već pripremljen okvir radi olakšanja

Materijal:
 - podloga
 - pazle od oko 15 dijelova
 - selotejp
 - posuda

Prikaz 72

Cilj: igre konstrukcija

Prethodno usvojene sposobnosti:
fina motorika (manualni rad)
integracija oko-ruka (kontrola)
percepcija (vid)

Aktivnost: smjestiti elemente lego kocki srednje veličine na određenu podlogu

Materijal:
 - podloga
 - posuda
 - lego kocke
 - selotejp
 - karton za jaja

Prikaz 73

Cilj: **vezenje**

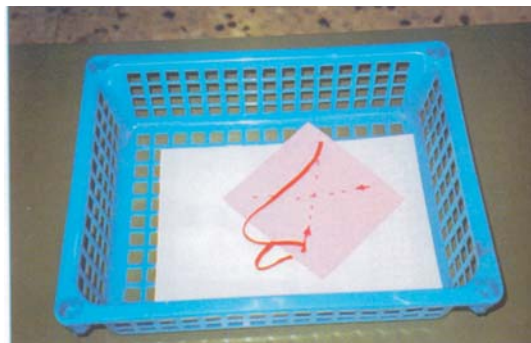
Prethodno usvojene sposobnosti:

**fina motorika (manuelni rad i
bilateralna koordinacija ruku)
integracija oko-ruka (kontrola)
percepcija (vid)**

Aktivnost: **slijediti koncem niz križića kao na ponuđenom modelu**

Materijal:

- korpa
- izbušeni kartončić
- flomaster
- konac u boji
- makaze

Prikaz 74

Cilj: **igre uklapanja**

Prethodno usvojene sposobnosti:

**integracija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (hvatanje i manuelni
rad)
percepcija (vid)
kognitivne sposobnosti (poređenje s
uzorkom)**

Aktivnost: **uklopiti odgovarajuće elemente**

Materijal:

- podloga
- kompleksniji geometrijski oblici za uklapanje
- posuda
- selotejp

Prikaz 75

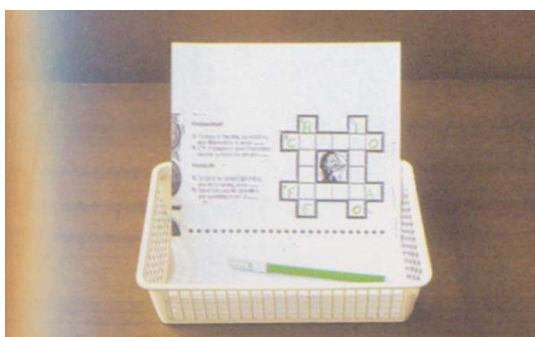
Cilj: igre za razonodu u slobodno vrijeme za jednu osobu

Prethodno usvojene sposobnosti:
i integracija oko-ruka (crtež)
 kognitivne sposobnosti (udruživanje)
 kognitivni jezik
 percepcija (vid)

Aktivnost: kompletirati crtež bojeći ograničene dijelove označene tačkom

Materijal:
 - korpa
 - flomaster
 - selotejp
 - list papira sa crtežom

Prikaz 76

Cilj: igre za razonodu u slobodno vrijeme za jednu osobu

Prethodno usvojene sposobnosti:
 integracija oko-ruka (crtež)
 kognitivne sposobnosti (kognitivni jezik)
 percepcija (vid)

Aktivnost: ispunjavati ukrštene riječi

Materijal:
 - korpa
 - list papira sa jednostavnom ukrštenicom
 - flomaster

Prikaz 77

Cilj: igre za razonodu u slobodno vrijeme u grupi (igrati karte "žandara")

Prethodno usvojene sposobnosti:

kognitivne sposobnosti
 (udruživanje)
 integracija oko-ruka (kontrola)
 fina motorika (hvatanje)
 socijalne (individualna interakcija)

Aktivnost: prepoznati karte iste vrijednosti (ne obraćajući pažnju na znak)

Materijal:
 - strukturno uređena podloga
 - 2 špila karata (od 40 ili 52 karte)

Prikaz 78

Cilj: naučiti igrati društvene igre

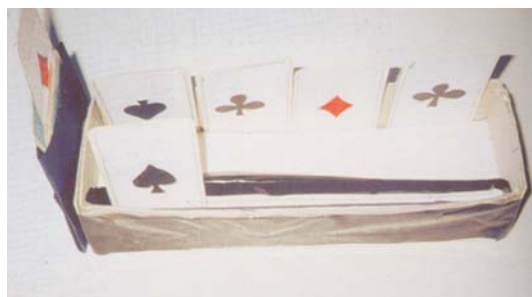
Prethodno usvojene sposobnosti:

integracija oko-ruka (kontrola)
fina motorika (hvatanje)
percepcija (vid)

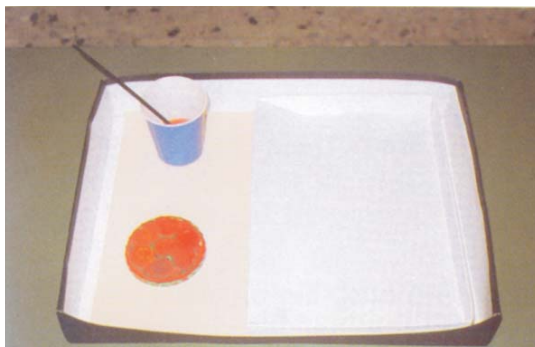
Pripremna aktivnost:

stavljati karte prateći ponuđeni model

Materijal:
 - podloga
 - špil karata
 - fotokopija karata
 - posuda
 - selotejp

Prikaz 79

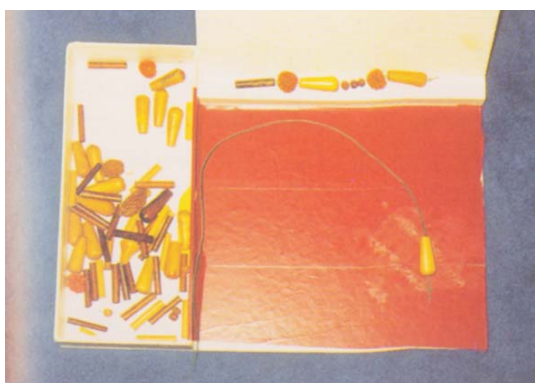
Cilj: **samostalne aktivnosti u slobodno vrijeme**

Prethodno usvojene sposobnosti:
fina motorika (manuelni rad)
integracija oko-ruka (crtež)

Aktivnost: **crtati vodenim bojama**

Materijal:
- podloga
- veliki bijeli list
- kist
- vodene bojice
- čaša

Prikaz 80

Cilj: **samostalne aktivnosti u slobodno vrijeme**

Prethodno usvojene sposobnosti:
fina motorika (manuelni rad,
bilateralna koordinacija ruku)
percepcija (vid)
kognitivne sposobnosti (poređenje s
uzorkom)

Aktivnost: **nanizati ogrlicu prema modelu**

Materijal:
- strukturno uređena podloga
- elementi od drveta, perlice
- čvrsti konac za nizanje

Sedmo poglavlje

Spisak materijala i umreženi rad

Kao što smo već prije napomenuli praktikovanje samostalnog rada jeste resurs. To je resurs za učenika koji uči brže, nezavisno i sa manje napora, a resurs je i za nastavnika koji ga podučava, jer uspjeva da postigne tri cilja istovremeno: razvijanje novih sposobnosti, utvrđivanje onih koje dijete već posjeduje i razvijanje samostalnosti.

Ali, ovakav pristup radu nema magične i čudotvorne sadržaje; to je ozbiljan i rigorozan instrument koji kao takav od nas zahtjeva velike početne napore. Vaši učenici se mogu svesrdno posvetiti svojim aktivnostima i to drage volje na duži vremenski period tokom dana, a vi ćete ostati zadivljeni vidjevši njihovo zadovoljstvo u izvršavanju zadataka koji su im postavljeni. Često ćete se naći u situaciji da vam postave pitanje: "Jeste li sigurni da se djeca ne dosađuju?". Da! Sigurni smo da ne rizikujemo da do toga dođe ukoliko im pripremimo brojne zadatke (priručnik vam nudi 247 prijedloga koji mogu jednostavno da se kopiraju u najmanje 494 radnih zadataka!).

Predlažemo vam da izradite različite osnove kako biste sproveli operaciju klasifikacije na dvije, tri ili četiri klase predmeta, što će biti dovoljno da ponekad izmijenite samo vrstu predmeta kako biste stavili novi zadatak pred dijete.

Pažnja! Savjet da priredite mnogo zadataka ne mora biti interpretirano kao: "Ukoliko više puta djetetu ponudim isti zadatak postaće mu dosadno!".

To je prije svega poziv na organizaciju materijala: svaki dan pripremite njegovu kvotu zadataka i izbjegavajte da mu dajete više puta jedan zadatak tokom određene aktivnosti, dok je sasvim uredu da isti zadate drugi dan! Treba imati u vidu da dijete na ovaj način jednostavno uči, odnosno postiže pozitivne rezultate i to ga motiviše na dalji rad.

Sada se pozabavimo dijelom vezanim za umreženi rad, koji je osnovni dio prakse "Teacch" a može se posmatrati sa dva aspekta:

a) odnosi sa kolegama, roditeljima, prijateljima naših učenika, volonterima.

Pokušajmo zamisliti da pravimo jedan prošireni tim u kome će svaki doprinos biti usmjeren ka projektovanju koje je u konkretnim aktivnostima dragocjeno.

Izgraditi jednu mrežu kompetencija favorizuje fleksibilnost pojedinca ili čak cjelokupne službe; pomaže nam da stvari posmatramo iz različitih uglova i stoga kreira kulturu razmišljanja vezanu za svakodnevnu praksu.

b) pribavljanje materijala.

Vratimo se sada na slike iz priručnika. Kao što ste mogli primijetiti svi, ili gotovo svi materijali se mogu koristiti iznova; to u ekonomskom smislu znači: bez troškova. Slobodni smo da vam kažemo bez troškova jer ste u situaciji da ne morate kupovati materijal, računajući kao jedini trošak energiju, vrijeme i odnose sa okolinom koji su vam potrebni naročito na početku. Kasnije će pribavljanje resursa ići samo od sebe jer ćete otkriti da ste stvorili jednu mrežu, jedan živ pokret snabdijevanja koji će vam omogućiti da "živite od prihoda" izvjesno vrijeme!

Ali gdje pronaći materijal?

Mi smo se obratili velikim supermarketima, koji su bili darežljivi bar što se tiče ambalaže.

Malim preduzećima, za snabdijevanje kancelarijskim materijalom i malim zanatskim radionicama za onaj dio koji se tiče alata i oruđa za rad.

Trgovcima i prodavcima konfekcijske robe.

Roditeljima djece u školi da prikupljaju igračke; primjera radi, ponekada je dovoljno imati samo neke dijelove tombole ili dijelove slagalice ili igračke za sasvim malu djecu da bi se stvorio jedan zadatak.

Naučili smo da ne bacamo masu predmeta za svakodnevnu upotrebu, jer smo kroz praksu uvidjeli mogućnost njihovog recikliranja.

Mogao bi vam biti od koristi materijal koji ćemo vam u nastavku predstaviti:

1. čist papir (format A4)	52. kutijice za fotografski film
2. kartončići u boji (mogu i isječeni komadi)	53. flašice za jogurt
3. samoljepljivi papir u boji	54. papirne čaše bezbojne ili u boji
4. celofan	55. papirni tanjiri
5. kružići od papira u bijeloj boji	56. plastični escajg
6. kružići od papira u različitim bojama i različitim dimenzija	57. posuda za escajg
7. providni selotejp	58. rešetka za sušenje rublja
8. selotejp u boji	59. zdjelice
9. široki selotejp za pakete	60. korpice svih dimenzija
10. ljepilo	61. štipaljke
11. pištolj za toplo ljepilo	62. ostaci konstrukcija
12. kanap za pakovanje (vezanje)	63. karte za igranje
13. plastične vrpce u boji	64. tombola
14. elastični kanap različitih dimenzija	65. domine
15. metalne spajalice u bojama	66. vidljive i jasne slike iz novina
16. obične metalne spajalice	67. čepovi od pluta i plastike u bojama
17. šnajderske čiode	68. kocke
	69. male i velike perle od plastike i drveta
18. heftalica	70. telefonski imenici
19. makaze	71. različite vrste dugmadi
20. rajsingl u boji	72. katanci sa odgovarajućim ključevima
21. pečat i jastuče	73. skalpel
22. sveska spiralno koričena	74. mala pila
23. plastične prozirne fascikle	75. rajfešlusi
24. kartonske fascikle	76. odjevni predmeti
25. gumica za brisanje	77. spužve
26. korektor (izbjeljivač)	78. metla
27. šiljalo	79. lopatica za smeće sa metlicom
28. flomasteri	80. sudne krpe
29. obične olovke	81. salvete
30. signir-flomasteri	82. kartonske rolne kuhinjskih ručnika
31. lenjir	83. toalet papir
32. vijci i šarafi različitih dimenzija	84. kartonske rolne od toalet papira
33. prstenovi (rondele) od gume i metala	85. ljepljivi papir (decofix)
34. leptir navrtke	86. fotografije
35. ekseri	87. čičak traka
36. šarke (baglame)	88. čavlići različitih veličina
37. čekić	89. slamke
38. elipsaste vitice	90. letvice
39. šarafciger	91. prstenovi od drveta, plastike,
40. francuski ključ u boji i različitih dimezija	92. kutije za pakovanje (ambalaža)
41. limenka sa otvaračem	93. plastični elementi
42. limenke pod pritiskom	94. plastične kašičice za sladoled
43. prozirne posude	95. ambalaža različitih prehrambenih proizvoda
44. kutija od cipela	96. kutija za jaja
45. karton	97. pazle
46. polistirol	98. klikeri
47. pluto	99. plastične kuglice
48. drvo	100. logičke slagalice
49. šperploča	101. dijapozitivi
50. kutije različitih vrsta i dimenzija	102. postolje za dijapozitive
51. strukturno uređene podloge	

Bibliografija

- BROWN, L. & LEIGH, J.E. (1987).** *Test ABI. Test di valutazione del comportamento adattivo nell'handicappato.* Trento: Erickson.
- CARR, E.G., LEVIN, L., McCONNACHIE, G., CARLSON, J.I., KEMP, D.C. & SMITH, C.E. (1998).** *Il problema di comportamento e' un messaggio. Interventi basati sulla comunicazione per l'handicap grave e l'autismo.* Trento: Erickson.
- CAVAGNOLA, R. (1994).** *Il Centro socioeducativo.* Trento: Erickson.
- CAVAGNOLA, R., CROCE, L., FIORITI, F., FRIGERIO, O. & PATERLINI, g. (2001).** *Il piano educativo per l'adulto con ritardo mentale: ecosistemi e qualita' della vita.* Trento: Erickson.
- CELI, F. (1991).** *Imparo a leggere senza errori.* Trento: Erickson.
- CELI, F. & IANES, D. (1994).** *Imparo a usare il telefono.* Trento: Erickson.
- CELI, F. & IANES, D. (1992).** *Imparo a leggere l'orologio.* Trento: Erickson.
- CELI, F. & IANES, D. (1991).** *Imparo ad usare il denaro.* Trento: Erickson.
- DUNN KLEIN, M. (1991).** *Imparo a vestirmi da solo.* Trento: Erickson.
- FERRABOSCHI, L. & MEINI, M. (1992).** *Imparo a compilare i moduli.* Trento: Erickson.
- FOXX, R. (1986).** *Tecniche base del metodo comportamentale.* Trento: Erickson.
- FRITH, U. (1996).** *L'autismo, spiegazione di un enigma.* Bari: Laterza.
- GARDNER, J., MURPHY, J. & CRAWFORD, N. (1985).** *Programmazione educativa individualizzata per l'alunno handicappato.* Trento: Erickson.
- HERMELIN, B. & O'CONNOR (1976).** *Esperimenti psicologici con i bambini autistici.* Rim: Armando Editore.
- IANES, D. (1984).** *La valutazione iniziale delle abilita' nell'handicappato.* Trento: Erickson.
- IANES, D. & CELI, F. (1999).** *Il Piano educativo individualizzato.* Trento: Erickson.
- JORDAN, R. & POWELL, S. (1997).** *Autismo e intervento educativo.* Trento: Erickson.
- KIERNAN, C. & JONES, M. (1984).** *BAB. Test di valutazione per l'handicappato grave.* Trento: Erickson.
- KIERNAN, C., JORDAN, R. & SAUNDERS, C. (1978).** *Starting off.* London: Souvenir Press
- KOZLOFF, M.A. (1981).** *Il bambino handicappato, problemi di apprendimento e di comportamento (un intervento psicologico programmato).* Firenca: Giunti.

LORD, C. (1997). *Diagnostic instruments in autism spectrum disorders*. In D.J. Cohen & F.R. Volkmar (Eds), *Handbook of Autism and Pervasive Developmental Disorders* (2. izdanje) (str. 460-483). Njujork: Wiley and Sons Ltd. (it. prev. *Strumenti diagnostici nei disturbi dello spettro artistico*. In D.J. Cohen & F.R. Volkmar (Eds), *Autismo e disturbi generalizzati dello sviluppo*. Izdanje I - *Diagnosi e assessment* (str. 307-339). Gusago (BS): Vannini, 2004).

MARCUS, L., KUNCE, L.J. & SCHOPLER, E. (1997). *Working with families*. In D.J. Cohen & F.R. Volkmar (Eds), *Handbook of Autism and Pervasive Developmental Disorders* (2. izdanje) (str. 631-649). Njujork: Wiley and Sons Ltd. (it. prev. *Il lavoro con le famiglie*. In D.J. Cohen & F.R. Volkmar (Eds), *Autismo e disturbi generalizzati dello sviluppo*. Izdanje II - *Strategie e tecniche di intervento*. Gusago (BS): Vannini, u štampi).

MESIBOV, G.B., SCHOPLER, E., SCHAFFER, B. & LANDRUS, R. (1988). *Individualized Assessment and treatment for autistic and developmentally disabled children: Izdanje 4, Adolescent and Adult Psychoeducational Profile (AAPEP)*. Ostin, TX: Pro-Ed.

MICHEL, E. (1999). *Autismo, verso una migliore qualita' della vita*. Redo Kalabrija: Laruffa.

NEWSON, E. & HIPGRAVE, T. (1982). *Getting through to your handicapped child*. Kembridž: Cambridge University Press.

PEETERS, T. (1997). *Autismo infantile. Orientamenti teorici e pratica educativa*. Rim: Phoenix.

POWERS, M. (priređio) (1994). *Autismo, guida per genitori ed educatori*. Milano: Raffaello Cortina.

SANFORD, A.R. & ZELMAN, J.G. (1984). *LAP. Schede per la diagnosi di sviluppo nell'handicappato*. Trento: Erickson.

SCHOPLER, E., REICHLER, R.J. & LANSING, M. (1991). *Strategie educative nell'autismo*. Milano: Masson.

SCHOPLER, E., LANSING, M. & WATERS, L. (1995). *Attivita' didattiche per autistici*. Milano: Masson.

SCHOPLER, E. (1998). *Autismo in famiglia*. Trento: Erickson.

SCHOPLER, E. & MESIBOV, G. (priređio) (1997). *Apprendimento e cognizione nell'autismo*. Milano: McGraw-Hill.

SCHOPLER, E. (1997). *Implementation of TEACCH philosophy*. In D.J. Cohen & F.R. Volkmar (Eds), *Handbook of Autism and Pervasive Developmental Disorders* (2. izdanje) (str. 767-795). Njujork: Wiley and Sons Ltd. (it. prev. *L'implementazione della filosofia TEACCH*. In D.J. Cohen & F.R. Volkmar (Eds), *Autismo e disturbi generalizzati dello sviluppo*. Izdanje II - *Strategie e tecniche di intervento*. Gusago (BS): Vannini, u štampi).

SCHOPLER, E., REICHLER, R.J., BASHFORD, A., LANSING, M. & MARCUS, L. (1990).

Individualized assessment and treatment for autistic and developmentally disabled children: Izdanje 1, Psychoeducational Profile Revised. Ostin, TX: Pro-Ed. (it. prev. *Profilo psicoeducativo revisato*. Lucerna, CH: SZH/SPC, 1995).

SCHOPLER, E. & MESIBOV, G. (1995). *Learning and cognition in autism. Njujork: Plenum Press. (it. Prev. Apprendimento e cognizione nell'autismo. Milano: McGraw-Hill, 1998).*

WATSON, L.R., LORD, C., SCHAFFER, B. & SCHOPLER, E. (1997). *La Comunicazione Spontanea nell'Autismo. Trento: Erickson.*

WEHMAN, P., RENZAGLIA, A. & BATES, S. (1988). *Verso l'integrazione sociale. Trento: Erickson.*

NOVOSTI

Donald J. Cohen, Fred R. Volkmar

AUTISMO E DISTURBI GENERALIZZATI DELLO SVILUPPO *Autizam i opšte smetnje u razvoju

***AUTIZAM I OPŠTE SMETNJE U RAZVOJU**

Tom I, Dijagnoze i evaluacija

Konačno najpoznatiji i napredniji priručnik o autizmu i opštim smetnjama u razvoju dostupan je i na italijanskom jeziku i to u dva toma. U ovom prvom tomu Donald Cohen i Fred Volkmar, pisci priručnika, pozvali su najveće stručnjake da opišu strategije i oblike suočavanja sa problemima vezanim za autizam, Retov sindrom, Aspergerov sindrom, dezintegracione smetnje i slično. Za klinike, istraživače i porodice u Italiji ovo izdanje predstavlja instrument kojim će povećati saznanja o teškim psihijatrijskim poremećajima u djetinjstvu. Prvo italijansko izdanje uredili su Franko Nardoči (Franco Nardocci), Paolo Moderato (Paolo Moderato) prezentaciju i Ernesto Kafo (Ernesto Caffo) predgovor.

Olimpia Pino

FUNZIONO, DUNQUE SONO?

***FUNKCIONIŠEM, DAKLE POSTOJIM?**

Globalna analiza razvojnih faktora kod onesposobljenja

Knjiga polazi od negiranja tradicionalnog koncepta dijagnostikovanja i nudi globalnu analizu razvojnih faktora kod onesposobljenja s ciljem da pokaže odnose kontrole između ponašanja i ambijenta kako bi se postigli terapijski rezultati bazirani na empirijskoj očiglednosti.

Ovo izdanje uokviruje onesposobljenje unutar jedne koherentne vizije zdravstvenih dimenzija i ispituje stavove i predrasude u odnosu na osobe koje "bježe" iz standardnih normativa ponašanja.

Predstavlja dragocjen instrument, ne samo za studente, psihologe i doktore, nego i za vaspitače, nastavnike, druga profesionalna lica koja pružaju pomoć i roditelje.

Carol Gray

IL LIBRO DELLE STORIE SOCIALI

***KNJIGA SOCIJALNIH PRIČA**

Za osobe sa poremećajima autizma kako bi naučili socijalne vještine

Ova knjiga predstavlja katalog ideja i niz primjera malih priča koje su ponuđene osobama sa autističnim poremećajem i onima koji sa njima žive kako bi naučili nove i bolje načine da zajedno prožive svakodnevna iskustva.

Cilj ovih priča je da "isprovociraju" druge: one priče koje će biti pisane za blisku osobu kako bi joj se pomoglo u njenim specifičnim potrebama. One predstavljaju jedan način da se nauči i jedan instrument da se poboljša kvalitet života onoga ko ne može sam da izvede društvena pravila iz sopstvenog iskustva.

Dok autorka knjige objašnjava kako graditi socijalnu priču, uvod Enrika Mikelia, jednog od najvećih eksperata u oblasti autističnih poremećaja, daje objašnjenje kako sve ove ideje prilagoditi italijanskom kontekstu.

Cena 16,00E ISBN 88-7436-017

Paola Vanini

POTENZIARE LA MENTE? UNA SCOMMESSA POSSIBILE

***OJAČATI UM? JEDNA MOGUĆA OPKLADA**

JEDNA MOGUĆA OPKLADA

Učenje po metodi Feuerstein-a

Namjenjena nastavnicima, radnom osoblju i roditeljima, knjiga ilustruje i komentariše , u svjetlu empirijskih podataka i naučnih dokaza, intuiciju Reuvena Feuerstein-a vezanu za mogućnost izmjene strukturalne spoznaje i obrazovnog posredovanja i istražuje tri primjenljiva sistema.

Analizirane su konceptualne i metodološke osnove neophodne za posmatranje kognitivnog ponašanja učenika kao i oblikovanje didaktičkih aktivnosti:

- kognitivna karta, spisak nepotpunih kognitivnih funkcija;

- struktura časa;

Knjigu završava 6 tipičnih priča za primjenu PAS u "teškim slučajevima"

Cijena 22,00E ISBN 88-7436-009-6

Roberto Medeghini, Anna Lancini

PERCORSI DIDATTICI PER LA SOLUZIONE DEI PROBLEMI ARITMETICI

***DIDAKTIČKI PRAVCI U RJEŠAVANJU ARITMETIČKIH PROBLEMA**

Didaktički pravci u rješavanju aritmetičkih problema

Namjenjena nastavnicima osnovnih i srednjih škola, knjiga razvija pravac u pomaganju učenicima u stvaranju opštih sposobnosti i specifičnih kompetenci koje doprinose shvatanju aritmetičkih problema i istraživanju odgovarajućih rješenja.

Prvi dio analizira područje aritmetičkih problema i predlaže razmatranje varijabli (učenik, zadatak, sadržaj) koje učestvuju u stvaranju rješenja i njihovih kognitivnih i metakognitivnih procesa koji su uključeni.

U drugom dijelu knjige predstavljeni su didaktički pravci bitni za razumijevanje teksta, za predstavljanje problema, za planiranje, kontrolu i sprovođenje procedure.

Cijena 20,00E ISBN 88-86430-86-8

OBJAVLJENA IZDANJA

M.Lambiase

AUTISMO E LOBI FRONTALI

***AUTIZAM I FRONTALNI REŽANJ**

U istraživanju anatomskih osnova jedne enigme

Riječ je o jednoj studiji, prvoj takve vrste, koja se bavi anatomskim osnovama autizma, koja pak, vraća rezultate jedne precizne i izuzetno aktuelne analize u postojećoj literaturi na anatomskim, anatomsko-patološkim i funkcionalnim izmjenama na različitim kortikalnim i podkortikalnim dijelovima mozga gdje se složena fenomenologija autizma može proučavati simptom po simptom. Integrisane su najaktuelnije kliničke i eksperimentalne činjenice. "Model" korišćen u studiji je onaj frontalnog režnja:

u svetlu njegovih funkcija, razvoja i sazrijevanja, pregledane su sve manifestacije autističnih poremećaja.

Knjiga koja je korisna prije svega za kliničare i istraživače ali i za roditelja koji želi da potvrdi naučnu istinitost mnogih "glasova" i ideja.

Cijena 40,00E ISBN 88-7436-024-X

N.A.Wieseler,R.H.Hanson

PSICOPATOLOGIA DEL RITARDO MENTALE

***PSIHOPATOLOGIJA MENTALNE RETARDACIJE**

Psihoedukativne i farmakološke implikacije

Ova je knjiga u potpunosti posvećena šemama problematičnog i disfunkcionalnog ponašanja, tipičnim u okvirima teških mentalnih poremećaja i razvoja. Svi aspekti (organski, obrazovni, psihološki) koji učestvuju u kreiranju i održavanju ovakvih ponašanja, su opisani i analizirani od strane vrhunskih eksperata, sa posebnom pažnjom na pokazatelje koji omogućuju promjenu kritičkih uslova i poboljšanje međuljudske interakcije.

Priručnik daje aktuelne informacije onima koji rade u ovoj oblasti kako za obrazovno-biheviorističko djelovanje tako i za ono farmakološko, kako bi olakšalo izradu individualnih planova u tretmanu koji uključuje adekvatnu podršku za funkcionisanje svih oblasti jedne ličnosti.

Italijansko izdanje su pripremili i prilagodili Luigi Croce i Roberto Cavagnola.

ISBN 88-7436-025-8

AAMR(Američko udruženje za mentalnu retardaciju)

RITARDO MENTALE- DEFINIZIONE, CLASSIFICAZIONE E SISTEMI DI SOSTEGNO

***MENTALNA RETARDACIJA - DEFINICIJA, KLASIFIKACIJA I SISTEMI PODRŠKE**

Deset godina nakon posljednje verzije objavljen je sistem koji je još integrisaniji i kompletniji sa klasifikacijama i dijagnozama za uslove mentalne retardacije, bogat instrumentima za planiranje podrške radi funkcionisanja osobe. Pristup AAMR, najstarijeg i najprestižnijeg međunarodnog udruženja koje se bavi onesposobljenjem, ustvari je baziran na podršci i sistem koji iz njega proizilazi integriše teorijske aspekte i praktične potrebe sa primjerima i slučajevima koji ga čine lako primenljivim na polju usluga i istraživanja, dopunljivim i kompatibilnim sa drugim usvojenim sistemima. Ovaj dnevnik rada nudi tabele za procijenjivanje, pravce i kliničke slučajeve za vođenje dijagnoze. Ovo je jedan neophodan izvor za sve one koji se interesuju za mentalnu retardaciju. Italijansko izdanje su pripremili i prilagodili Paolo Moderato i Luigi Croce.

ISBN 88-7436-026-6

RITARDO MENTALE- DEFINIZIONE, CLASSIFICAZIONE E SISTEMI DI SOSTEGNO, QUADERNO DI LAVORO

MENTALNA RETARDACIJA-DEFINICIJA, KLASIFIKACIJA I SISTEMI PODRŠKE, DNEVNIK RADA

Dnevnik rada prati deseto izdanje o mentalnoj retardaciji američkog udruženja. Priručnik sadrži uputstvo za korišćenje samog sistema koji je praćen slučajevima i primjerima kao i tabelama koje se mogu primeniti u integraciji definicija u usvojenim programima rada.

Između ostalog sadrži: jednu stepenastu strukturu za prelazak pravca dijagnoza-procjena- podrška; vodi korak po korak radi planiranja podrške; 6 slučajeva kao primjer za primjenu definicije u različitim kulturama, dobima i uslovima; tabele za procjenu (radi evidentiranja slabih i jakih tačaka); aktivnost i oblast podrške; jedan koristan terminološki rječnik manje poznatih pojmova.

Italijansko izdanje je pripremio i prilagodio Luigi Croce.

ISBN 88-7436-027-4

Donald J. Cohen, Fred R. Volkmar

AUTISMO E DISTURBI GENERALIZZATI DELLO SVILUPPO

***AUTIZMI I OPŠTI POREMJEĆAJI RAZVOJA**

Tom II: Strategije i tehnike intervencije

U drugom tomu najslavnijeg i najprestižnijeg priručnika o autizmu i opštim poremećajima razvoja, Donald Cohen i Fred Volkmar pozvali su najveće eksperte da predstavljaju teorijske i aplikativne karakteristike njihovih načina intervencije u slučajevima autizma, Rettovog sindroma, Asperger sindroma, dezintegrativnih poremećaja i sličnih oboljenja

Za kliničare, istraživače i porodice u Italiji ovaj tom predstavlja instrument za povećanje svijesti o intervencijama baziranim na naučnim osnovama.

Drugi tom italijanskog izdanja je pripremio Enrico Micheli sa prikazima Paola Moderat-a i predgovorom Ernesta Caffo-a.

ISBN 88-86430-80-9

B. Greco, E. Micheluz, G. Mideni

VADO IN PRIMA SULLE ALI DELLA RIMA

***U PRVI RAZRED NA KRILIMA RIME**

Jedan struktuiran pravac u učenju čitanja i pisanja i prvih matematičkih koncepata.

Knjiga predlaže plan didaktičkog pravca kod učenja u prvim fazama čitanja i pisanja i prvih matematičkih koncepata. Knjiga, bazirana na teorijskom modelu Ute Frith, koristi "ambijent podlogu" magično fantastično (sa crtežima Sergia Valcovicha), kao didaktičku strategiju za podupiranje dječije motivacije i za aktiviranje opazajnih procesa radi razrade i memorisanja različitih situacija-motiva i to jednom stepenastom strukturom zadataka. Napravljeni su pokazatelji raznolikih aktivnosti vezanih za igru koji konkretnim i prikazivim terminima objašnjavaju predložene koncepte. Pored toga, programi za čitanje i matematiku predstavljeni su iz perspektive rada zajednice, saglasni sa didaktičkim principima nove reforme.

Jedan koristan instrument za nastavnike osnovnih škola i studenata obrazovnih nauka.

Cijena 16,00E, ISBN 88-7436-021-5

L.A. Hodgdon

STRATEGIE VISIVE PER LA COMUNICAZIONE

***VIDLJIVE STRATEGIJE KOMUNIKACIJE**

Ova knjiga predstavlja višestruke mogućnosti u ponudi efikasne podrške djeci, u kući i na času kao i poboljšanje i povećanje komunikativne interakcije. Informacije sadržane u ovoj knjizi prikupljane su tokom godina rada sa poremećajima: autizma, mentalnom retardacijom, poremećajem u učenju, poremećajem nedostatka pažnje kao i emocionalnim poremećajima.

Praktični dio, operativni i kreativni, koncentrisan na "kako" prije nego na "zašto", sugerije nastavnicima, terapeutima koji se bave poremećajima u komunikaciji i roditeljima upotrebu ove knjige kako bi upravljali komunikacijskim poteškoćama djece. Predloženi sistem je opisan na progresivan način predstavljajući svaki aspekt preko primjera i ilustracija.

Anna M. Bigazzi i Maurizio G. Arduino su prilagodili i integrisali strategije za italijansko izdanje.

Cijena 16,00E, ISBN 88-7436-020-7

Zanimljiva izdanja

Robert L.Schalock

IL COMPORTAMENTO ADATTIVO E LA SUA MISURAZIONE

***PRILAGOĐENO PONAŠANJE**

I NJEGOVO MJERENJE

Implikacije na polju mentalne retardacije

Knjiga korelira višedimenzionalnu strukturu prilagođenog ponašanja sa uporednim razvojem inteligencije i nudi validne instrumente procjene iz jedne transkulturalne perspektive. 14 specijalista iz ove oblasti raspravljaju o aplikativnoj važnosti koncepta mjerenja i prilagođenog ponašanja kod pojedinaca sa mentalnom retardacijom i razvojnim disfunkcijama. Ova knjiga daje smjernice za buduća istraživanja. Ona predstavlja neophodan instrument za svaku osobu koja se bavi mentalnom retardacijom.

ISBN 88-86430-88-4

Cijena 25,00E

Lucio Cottini (pripremio)

BAMBINI, ADULTI, ANZIANI E RITARDO MENTALE

***DJECA, ODRASLI, STARI I MENTALNA RETARDACIJA**

Projekti za obrazovni kontinuitet

U knjizi se diskutuje o stepenu integracije osoba sa mentalnim hendikepom u Italiji putem prezentacije svjedočanstava koja pokrivaju sve životne dobi.

Stoga, ova je knjiga zanimljiv prikaz života osoba sa hendikepom koji je predstavljen sa pažnjom, senzibilnošću i metodološkim obzirom. Namjera je da operativno uputi na neke pravce koje je moguće preći predstavljajući niz iskustava osoba u situaciji mentalnog hendikepa različitog uzrasta i težine.

Edukatori, psiholozi i radno osoblje na ovim stranicama mogu naći razmišljanja i svjedočanstva a prije svega konkretnu motivaciju za njihovo svakonevno djelovanje.

ISBN 88-86430-83-3

Cijena 18,00E

Tina Lomascolo, Ascanio Vaccaro, Susanna Villa

AUTISMO: APLIKATIVNI MODELI U SLUŽBAMA

***AUTIZAM: APLIKATIVNI MODELI U SLUŽBAMA**

Realizovanje jednog psihoedukativnog programa pomoću obuke u službama

Knjiga opisuje kritičku raspravu između 8 centara za autizam o primjeni instrumenata i eksperimentalnih metodologija u okviru TEACCH³ podjele.

***Treatment and Education of Autistic and related Communication-handicapped CHildren**

Suštinske teme pristupa opisane su preko jednog veoma praktičnog dela koji je nastao iz analiza prakse radnog osoblja (edukatora, tehničkog osoblja, direktora) koje je direktno uključeno u službe koje rade sa osobama sa autizmom. Knjiga predstavlja jednu sistematičnu potvrdu efikasnosti prakse (effectiveness) sistema TEACCH, koja je veoma eksplicitna u statističkom i kliničkom poređenju sa rezultatima otkrivenim u različitim centrima i različitim sposobnostima.

ISBN 88-86430-85-X

Cijena 18,00E

³Treatment and Education of Autistic and related Communication-handicapped CHildren

Lucio Moderato

AIUTAMI A CRESCERE

***POMOZI MI DA ODRASTEM**

Vodič za roditelje i edukatore djece sa i bez posebnih potreba

Ova knjiga predstavlja instrument za roditelje koja je i osmišljena od strane roditelja i koja je pisana zajedno sa njima kako bi ih podržala u njihovoj osnovnoj školi i nezamjenjivim obrazovnim aktivnostima koje obavljaju kao tvorci psihološkog razvoja i bihejviorističkih promjena sopstvene djece.

Knjiga daje smjernice roditeljima kako da koriste principe edukativne psihologije i psihologije učenja u svakodnevnim situacijama u realnom životu.

Ovo je vrsta vodiča koja može da bude korisna i ostalima (nastavnicima, edukatorima, pedagozima, psiholozima...) koji rade sa osobama u razvojnem periodu a posebno sa osobama sa mentalnom retardacijom.

ISBN 88-86430-57-4

Cijena 13,00E

Roberto Modeghini, Roberto Cavagnola

L'ASSISTENTE EDUCATORE NELLA SCUOLA

***EDUKATOR-POMOĆNIK U ŠKOLI**

Ad personam...

uloga za preispitivanje

Proces uključivanja učenika sa hendikepom u škole protiče između svjetlosti i sjenke. Knjiga uzima u razmatranje figuru edukatora-pomoćnika i kontekst mreže u kojoj radi ističući subjektivna viđenja, tipologiju i strukturu odnosa.

Operativni dio obrađuje temu projektovanja i intervencija u tri suštinske oblasti: teškoća u komunikaciji, problemi u ponašanju, samostalnost osobe.

Aplikativni dio uključuje prijedlog instrumenata za posmatranje, projektovanje, organizaciju aktivnosti i intervencije.

ISBN 88-86430-50-7

Cijena 16,53E

Tarcisio Sartori

CARTELLA PEDAGOGICA

***PEDAGOŠKI KARTON**

Anamnestički i didaktički instrument

Jedan praktičan didaktički i anamnestički instrument za prikupljanje korisnih i relevantnih podataka o učenju đaka.

Posebno korisno za jedno ciljano planiranje za učenike sa poteškoćama i sa problemima u učenju.

Knjiga prati put od osnovne do srednje škole povezujući godišnje programe i bitne aktivnosti tako osiguravajući snažan karakter kontinuiteta obrazovnog procesa čak i u slučajevima diskontinuiteta osoba.

Ovo je jedan neophodan instrument za nastavnike ali koristan i za roditelje i radno osoblje jer jasnim i jednostavnim načinom sakuplja i dokumentuje pravac školstva i Individualizovani Edukativni Projekat.

ISBN 88-7436-003-7

Cijena 14,00E

Maurizio Pilone, Carlo Muzio

LA VALUTAZIONE DEL PENSIERO STRATEGICO

***PROCJENA STRATEGIJSKE ZAMISLI**

Procjene vezane za mentalnu retardaciju i poremećaje u učenju

Ovdje je predstavljen jedan novi instrument ocjenjivanja strategijske zamisli, procesa od "centralnog" značaja za osobe sa saznavnim problemima, problemima u odnosima i u prilagođavanju.

Protokol Ocjenjivanja Strategijske Zamisli je sastavljen od 21 problema podjeljenih u četiri bloka na različitim nivoima i u svojoj realizaciji je nadahnut psihologijom i saznavnom neuropsihologijom Newell&Simona, Brown&Palincsara i Ruven Feuersteina. Omogućava identifikaciju nivoa i tipa strategijske zamisli korišćen kod ljudi i definiše implikativne saznavne funkcije.

ISBN 88-86430-52-3

Cijena 19,63E

Maurizio Pilone, Roberto Cavagnola, Francesco Fioriti

LA VALUTAZIONE FUNZIONALE NEL RITARDO MENTALE ADULTO

***FUNKCIONALNA PROCJENA MENTALNE RETARDACIJE ODRASLIH**

Metodološki aspekti i operativni instrumenti

Priručnik doprinosi operativnom karakteru vođenja faze procjena različitih tipologija ciljnih grupa unutar socio-zdravstvenih usluga (u rangu retardacije od umjerene do teške).

Tematski elementi su dobijeni ocjenom mentalne retardacije u odrasloj dobi, po dijagnostičko funkcionalnim aspektima definicije "teško", predstavljajući različite elemente posmatranja/procjenjivanja.

CD-Rom se dobija uz knjigu (pripremio Dario Simoni).

ISBN 88-86430-58-2

Cijena 28,92E

Ivonne Biscotti, Bruno Navoni

LA COMUNICAZIONE LEGGERA

***OPUŠTENA KOMUNIKACIJA**

Pragmatika komunikacije u obrazovnom kontekstu za osobe sa hendikepom:

Kada propada obrazovni rad sa osobom koja ima drugačije sposobnosti? Nije dovoljno biti obučena osoba, stručnjak koji se bavi hendikepom i koji ima dobre instrumente kako bi se izbjegli obrazovni porazi. Iz ovih razloga, autori su, polazeći od svojih iskustava u radu sa osobama sa hendikepom, predložili povratak na svakodnevnu interakciju sa namjerom da ponude "pragmatične" instrumente.

Knjiga predstavlja sa različitim nivoima analiza (odnos zaposleni-korisnik, zaposleni-porodica, odnosi među zaposlenima) jedan bogat skup uzoraka sa manje više disfunkcionalnim interakcijama kako bi ponudila modele koji se mogu odraziti na rad zaposlenih.

ISBN 88-86430-87-6

Cijena 15,00E

Aldo Levrero

LA QUALITA' NEI SERVIZI PER DISABILI

MODELLI OPERATIVI

***KVALITET U SLUŽBAMA ZA HENDIKEPIRANE OSOBE**

OPERATIVNI MODELI

Indikacije za pravac ka boljoj efikasnosti i profesionalnosti u radu sa hendikepiranim osobama

Ovdje je predstavljen jedan niz modela za realizaciju validnog i efikasnog sistema-kvaliteta, sa posebnom pažnjom na problematiku vezanu za oblasti hendikepa. O realizatorskim i organizacionim kompetencama rukovodilaca se diskutuje na operativan način kako bi se stiglo do načina rada koji podstiče i procjenjuje ljudske resurse, poboljšava rad u grupi, vođenje interne komunikacije kao i individualizacije efikasnih strategija za selekciju i obuku. Posebna pažnja je posvećena problemima motivacije i burn-out-a.

ISBN 88-86430-53-1

Cijena 13,43E

Roberto Medeghini

PERCORSI DIDATTICI PER LA COMPrensIONE DEL TESTO

***DIDAKTIČKI PUTEVI ZA RAZUMJEVANJE TEKSTA**

Metakognitivni pristup čitanju

Knjiga predstavlja jedan od suštinskih instrumenata za učenje. Poteškoća u razumjevanju ometa, usporava ili ograničava istraživanje, prikupljanje i stabilizaciju informacija.

Zato je ovdje ponuđen metakognitivni pristup razumjevanja teksta koji favorizuje stvaranje svijesti, strategije i mehanizama kontrole koji će biti u stanju da ojačaju procese razumjevanja.

Ponuđeni su različiti načini za ojačavanje strategija razumjevanja smještajući ih u dva dijela čitanja globalnog i analitičkog.

ISBN 88-86430-51-5

Cijena 19,63

Beppe Pea

MATEMATICA NELLA SCUOLA DI BASE

***MATEMATIKA U OSNOVNOJ ŠKOLI**

Tom I Prostorni i vremenski koncepti u predškolskom uzrastu i prvom ciklusu osnovne škole

Tom II Logički i aritmetički koncepti u prvom ciklusu osnovne škole

Djeca su danas prilično ograničena u pokretu. Ta činjenica obavezuje nastavnike da ne zanemaruju iskustva u igri i da je ne smatraju gubljenjem vremena jer bez nje dijete ne stiže do razumjevanja i do primenljivosti matematičkih koncepata kako bi moglo da usvoji jedan formalno i proceduralno korektan jezik.

Pokazano je kako apstrakcija treba da bude krajnja tačka jednog procesa koji polazi od iskustava- igre proživljene u konkretnoj formi.

Tom I ISBN 88-86430-54-X

Cijena 19,63

Tom II ISBN 88-86430-55-8

Cijena 22,72E

AMERICAN JOURNAL ON MENTAL RETARDATION

***AMERIČKI ČASOPIS O MENTALNOJ RETARDACIJI**

Italijanko izdanje

Ovo je najstariji (1896), najpoznatiji i najprestižniji međunarodni časopis o mentalnoj retardaciji.

Časopis Citation Reports ga je proglasio najautoritativnijim naučnim izvorom na svijetu na području specijalne edukacije i reedukacije.

Italijansko izdanje bira i prevodi članke originalnog izdanja i dodaje jedan nacionalni dio. Selekcija američkih članaka i onih italijanskih autora je povjerena naučnom odboru najakreditovanih stručnjaka, preko 50 naučnika. Časopis je predložen kao privilegovano mjesto za istraživanja o mentalnoj retardaciji na naučnoj osnovi gdje se cilj određuje tako da se direktno prosljeđuju najaktuelnije i najtačnije informacije profesionalcima koji rade u službama.

Italijansko izdanje ovog časopisa je instrument interdisciplinarnog "suživota" gdje figuriraju istraživanja i pravci vezani za obrazovanje, psihologiju i medicinu. Zajednički imenitelj jeste pristup baziran na očiglednosti i posebnoj zainteresovanosti za mentalnu retardaciju.

Italijansko izdanje ima tri dijela:

- američka naučna sekcija: izbor američkih članaka koji su najviše vezani za italijanski kontekst, prevedeni i prilagođeni od strane eksperata iz tih oblasti*
- italijanska naučna sekcija: članci najpoznatijih autora istraživanja i službi u Italiji*
- sekcija socijalne politike koju priprema ANFFAS⁴ Onlus: članci i doprinosi koji se odnose na socijalno-zdravstvenu politiku*

**Nacionalno udruženje porodica osoba sa spoznajnim poremećajima i/ili poremećajima u odnosima*

Američka redakcija American Association on Mental Retardation, D.K.Routh, W.Maclean, C.Kasari, Y.Taylor, L.Abbeduto, M.G.Aman, M.Appelbaum, D.M.Baer, D.B.Bailey Jr, B.L. Baker, L.M.Bambara, G.Berkson, S.Borthwick-Duffy, M.Cataldo, D.A.Cory-Slechta, J.P.Das, P.Davidson, D.K.Detterman, J.Favell, F.Floyd, L.Master Glidden, R.J.Hagerman, R.M.Hodapp, R.H.Corner, C.Hughes, J.Jacobson, R.Karrer, M.W.Krauss, M.H.Lewis, C.Mervis, G.B Mesibov, J.A.Mulick, K.Nihira, M.A.Romski, C.Sandman, R.R.Saunders, L.E.Schreibman, M.Seltzer, S.R.Schroeder, J.R.Scotti, W.P.Silverman, R.L.Sprague, H.Tager-flusberg, T.Thompon, E.F.Zigler

Odgovorni za italijansku redakciju: Paolo Moderato, Luigi Croce, Marco Faini, Roberto Cavagnola

ISSN 1721-3959

⁴ Nacionalno udruženje porodica osoba sa spoznajnim poremećajima i/ili poremećajima u odnosima

Objavljena izdanja

PBP

Piccola Biblioteca Pratica

**Mala praktična biblioteka*

Mala praktična biblioteka nastala je u okviru edicije GEA sa namjerom da ponudi naučni materijal koji se može koristiti u svakodnevnom radu sa osobama sa posebnim potrebama: od istraživanja do prakse. Sve je sažeto kroz knjižice koje se lako i brzo čitaju. Zahtjev za instrumentima ovog tipa je posebno došao od strane službi koje rade sa osobama (gdje nema vremena za izvlačenje informacija iz priručnika ili informisanja putem publikacija i baze podataka), kao i od univerziteta gdje se studenti sve više žale na znanje koje je suviše teorijsko a nedovoljno primenljivo.

Danas, pak, za dobijanje validnih rezultata i odličnih kriterijuma, psihologija i medicina moraju naći mjesto u postojećim bazama podataka. Stoga se, čak, ne može ni pretpostaviti jedan tehnicistički i redukovani pristup već je neophodno bazirati se na osnaženim naučnim paradigmama koje nude jedan integrirani pristup osobi, rigorozan sa metodološke tačke gledišta.

Ova edicija, stoga izdvaja doprinose prenošenja u praksu pokazatelja iz najskorije literature a koji se odnose na teme koje se najčešće mogu čuti vezane za hendikep: problemi u ponašanju, komunikaciji, u samostalnosti, nastavnom planu, itd... Postepeno će se dodavati radovi koji su fokusirani na opštije aspekte razvoja i funkcionisanja osobe, uključujući aplikacije principa psihologije učenja.

Knjige iz edicije Male praktične biblioteke su za osoblje, roditelje, studente i sve one koji se susreću sa poteškoćama hendikepa ili tipičnim razvojnim procesima i traže jedan pouzdan i operativan izvor koji će im pomoći i orjentisati ih u pravcu ciljne i efikasne intervencije sa solidnom naučnom osnovom.

M.Demchak,K.Bossert

L'assessment dei comportamenti problema

****Ocjeniti posebne uslove i postaviti tretman***

ISBN 88-7436-022-3

Cijena 7,00E

Autori, koristeći strategiju funkcionalne procjene kod problema u ponašanju, polaze od zaključka da su problematična ponašanja povezana sa ostalim događajima, da mogu poslužiti za višestruke ciljeve i mogu biti korišćeni za kontrolu sredine jedne osobe. U ovoj knjizi putem jednog kompletnog primjera je prikazano kako realizovati funkcionalnu procjenu i povezati te rezultate sa procedurom same intervencije.

Objavljena izdanja

L.M.Bambara,T.Knoster

Progettare piani di sostegno dei comportamenti positivi

**Izrada planova podrške pozitivnim ponašanjima*

ISBN 88-743-023-1

Cijena 7,00E

D.Sands,B.Doll

Pianificare obiettivi e prendere decisioni

**Odrediti ciljeve i doneti odluke*

Percorsi educativi per bambini con disabilità' dello sviluppo

**Obrazovni pravci za djecu sa problemima u razvoju*

ISBN 88-7436-032-0

Cijena 7,00E

K.Dyer,S.C.Luce

Insegnare comunicazione pratica

**Podučavanje praktičnoj komunikaciji*

Applicazioni per le compromissioni gravi

**Zalaganje za velike kompromise*

ISBN 88-7436-031-2

Cijena 7,00E

L.M.Bambara,F.Koger

Aumentare l'autonomia di scelta nel quotidiano

**Povećati samostalnost svakodnevnog izbora*

Una guida per le persone con disabilità'

**Vodič za osobe sa oštećenjima*

ISBN 88-7436-030-4

Cijena 7,00E

Izdanja u pripremi

M.E.King Sears,S.L.Carpenter

La gestione autonoma del comportamento

**Samostalnost u ponašanju*

Percorsi educativi per la scuola elementare

**Obrazovni pravci za osnovnu školu*

K.English,K.Shafer,H.Goldstein,L.Kaczmarek

Insegnare le abilità' di interazione nei bambini in età' prescolare

**Naučiti sposobnost interakcije djecu predškolskog uzrasta*

M.Agran,M.Wehmeyer

Insegnare il problema solving ai bambini con ritardo mentale

**Naučiti problem solving djecu sa mentalnom retardacijom*

M.Demchak

L'insegnamento ai bambini con gravi disabilità' nel gruppo classe

**Nastava za djecu sa teškim oštećenjima u odjeljenju*

D.W.Test,F.Spooner

Come costruire un curriculum educativo sulla base delle richieste ambientali

**Kako napraviti obrazovni plan na osnovu sredinskih zahtjeva*

D.E.Steere

Come aumentare la diversificazione delle attività' nella vita degli adulti

**Kako povećati unošenje raznolikosti u aktivnosti odraslih*

Tutela e reinserimento di minori con disabilità fisiche e psichiche e promozione di
imprenditorialità sociale in Bosnia-Erzegovina

Заштита и поновно укључење малољетника са посебним физичким и психичким потребама и
промоција предузетништва у сектору социјалних послова у Босни и Херцеговини

Skrbništvo i ponovno uključenje maloljetnika sa posebnim fizičkim i psihičkim potrebama i
promocija poduzetništva u sektoru socijalnih poslova u Bosni i Hercegovini

Protection and integration of minors with physical and psychical disabilities and promotion of
social entrepreneurship in Bosnia and Herzegovina